

Sólrún Inga Traustadóttir
Brynja Árnadóttir
Jennifer Creed
Sigþór Bjarmi Geirsson

Fornar rætur Árbæjar - Fornleifarannsókn

Áfangaskýrsla 2021

Reykjavík 2022
Borgarsögusafn Reykjavíkur
Skýrsla nr. 219

Viðbætur:
Albína Hulda Pálsdóttir
Gavin Lucas
Thorbjörn Brorsson

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Borgarsögusafn
Reykjavíkur

Skýrslur Borgarsögusafns Reykjavíkur - Árbæjarsafn.

Ábyrgðarmaður: María Karen Sigurðardóttir, deildarstjóri minjavörslu og rannsókna, Borgarsögusafni Reykjavíkur.

Ritstjórn: Sólrún Inga Traustadóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir.

© Borgarsögusafn Reykjavíkur

© Háskóli Íslands

© Sólrún Inga Traustadóttir, Albína Hulda Pálsdóttir, Brynja Árnadóttir, Gavin Lucas, Jennifer Creed, Sigþór Bjarmi Geirsson og Thorbjörn Brorsson.

Forsíðumynd: Yfirlitsmynd tekin með flygildi af svæðum A og C. Á myndinni eru einnig nemendur og fornleifafræðingar.

Ljósmyndir í þessari skýrslu eru teknar af starfsfólki rannsóknarinnar árið 2021 nema annað sé tekið fram.

Kortagerð: Sigþór Bjarmi Geirsson (SBG) og Ómar Valur Jónasson (ÓVJ).

Borgarsögusafn Reykjavíkur

Skýrsla nr. 219

Reykjavík 2022

Öll réttindi áskilin

Grunnupplýsingar um rannsókn

Leyfisnúmer Minjastofnunar Íslands: 201606-0078

Þjóðminjasafnsnúmer: 2021-20

Stutt lýsing rannsóknar: Fornleifarannsókn á bæjarstæði Árbæjar. Upphaf búsetu og þróun bæjarins frá öndverðu.

Tegund rannsóknar: Vísindarannsókn og nemendauppgröftur.

Staðsetning: Árbæjarsafn, Kistuhyl 4, 110 Reykjavík, Suðurland.

GPS hnit: A 362653 N 404777

Rannsóknartími: 4. maí - 4. júní 2021.

Leyfishafi: Sólrún Inga Traustadóttir.

Fjöldi sérfræðinga: Alls 8 yfir allt árið; 4 (vettvangsrannsókn) + 4 (greiningar á fundasafni)

Fjöldi nemenda: 11

Efnisyfirlit

Efnisyfirlit	5
Myndaskrá	7
Inngangur.....	9
Fyrri rannsóknir	10
Fornar rætur Árbæjar - vettvangsrannsókn 2021	12
Aðferðafræði.....	12
Uppgraftarsvæði A	14
Uppgraftarsvæði B	16
Uppgraftarsvæði C.....	17
Gripir 2021.....	19
Málmur	21
Leir	21
Dýrabein	22
Gler.....	23
Steinn	24
Annað	25
Greiningar á fundasafni	25
Leir	26
Gler	27
Málmur.....	27
Aðrir gripir	29
Samantekt.....	30
Dýrabein.....	31
Gripir í röntgen	32
Miðlun rannsókna	33
Samfélagsmiðuð fornleifafræði.....	34
Lokaorð	35
English summary.....	37

Heimildaskrá.....	40
Útgefið efni	40
Óútgefið efni	42
Heimildir af vef	42
Viðauki I – Gripir frá Árbæ	43
Artefacts from Árbær	44
Viðauki II – Fornar rætur Árbæjar –Dýrabeinagreining ÁFANGASKÝRSLA 2021.....	50
Viðauki III - ICP-MA/ES analyses of post medieval ceramics from Árbær, Reykjavík	78
Viðauki IIII - Kort	87
Yfirlitskort	87
Svæði A	88
Svæði B	89
Svæði C.....	90
Viðauki V – Fundaskrá 2021.....	91
Viðauki VI - Einingaskrá	106
Viðauki VII - Flæðirit (Harris Matrix).....	114
Svæði A	114
Svæði B	115
Svæði C.....	116
Viðauki VIII - Ljósmyndaskrá.....	117
Viðauki VIII – Sýnaskrá	133
Viðauki X – Mannvirkjaskrá 2021	134

Myndaskrá

Mynd 1. Yfirlitskort af svæðum A, B og C, ásamt könnunarskurðum 1-7 sem voru gerðir árin 2016 og 2020. Kort: ÓVJ.....	12
Mynd 2. Nemandi að sigta jarðlög úr öskuhaugnum.....	13
Mynd 3. Á myndinni má sjá stækkun til norðvesturs á svæði A, horft til norðausturs. Til vinstri er stórgrýti í hlöðugrunni, gjóskan K~1500 in situ og neðst í vinstra horninu er kaldavatnslögn sem liggur yfir svæði A og C og inn í bæjarhúsin.....	15
Mynd 4. Kort af jarðlögum á stækkun á svæði A unnið í QGIS af Sigþóri Bjarma Geirssyni.	16
Mynd 5. Kort af jarðlögum á svæði B unnið í QGIS af Sigþóri Bjarma Geirssyni.	17
Mynd 6. Yfirlitsmynd af svæði B, tekin með flygildi, horft til norðausturs.....	17
Mynd 7. Kort af jarðlögum á svæði C unnið í QGIS af Sigþóri Bjarma Geirssyni, nemandi á fornleifafræði.....	18
Mynd 8. Yfirlitsmynd af svæði C, horft til suðausturs.....	19
Mynd 9. Súluritið hér fyrir ofan sýnir skiptingu gripa eftir efnisflokkum.	20
Mynd 10. Hér má sjá skiptingu gripa eftir svæðum, en meirihluti gripanna fundust í öskuhaugnum, svæði B, eða alls 143 af 217.	20
Mynd 11. Tvær litlar sylgur (2021-20-157) sem fundust í öskuhaugnum.....	21
Mynd 12. Hnífsskaft sem fannst í öskuhaugnum. Töluvert af fínum borðbúnaði er að finna í fundasafni öskuhaugsins.....	21
Mynd 13. Rauðleirkersbrot úr tveimur ílátum með glerungi (2021-20-36) sem fannst á svæði C. Það minna er brún af könnu eða krukku.....	21
Mynd 14. Fiskibein úr öskuhaugnum.....	22
Mynd 15. Hrossatennur úr öskuhaugnum.	22
Mynd 16. Kampavínsflöskubrot frá svæði C.....	23
Mynd 17. Brot af fæti á drykkjarbikar eða staupi frá 17. öld sem fannst í öskuhaugnum....	23
Mynd 18. Hálfur sleggjuhaus úr storkubergi sem fannst á svæði C.	24
Mynd 19. Innflutt brýni, úr ljósgráu og fínkorna flögubergi, sem fannst á svæði C.	24
Mynd 20. Perla úr svartarafi (2021-20-43).....	25
Mynd 21. Korktappi sem fannst á svæði C.	25
Mynd 22. Roemer drykkjarglas. Ljósmynd: Ulrich Mayring.....	27
Mynd 23. Hvít postulíns tala af Prosser gerð (2021-20-147) sem fannst á svæði C.	29
Mynd 24. Svört postulínstala af Prosser gerð (2018-18-1) sem fannst á svæði A.	29
Mynd 25. Bein úr landsel (2019-36-305) sem fannst í öskuhaugnum.....	31
Mynd 26. Járnbútur sem reyndist vera lykill, en gripurinn fannst í öskuhaugnum í fyrri. ..	32
Mynd 27. Þessi reyndist einnig vera lykill með skemmtilegri lykkju á endanum. Fannst í öskuhaugnum.	32
Mynd 28. Lítil sylgja (til vinstri) og óþekktur hlutur (hægri). Fundust í öskuhaugnum.....	32
Mynd 29. Þegar þessi gripur fannst í öskuhaugnum var talið að þetta væri einskonar hamar eða öxi. Eftir röntgen sjást hins vegar tvö lítil göt á honum.....	33

Mynd 30. Gestir í leiðsögn við uppgraftarsvæði C.....	34
Mynd 31. Nemendur og leiðbeinendur rannsóknarinnar árið 2021.	36
Mynd 32. Uppgraftarsvæði A og C við bæjarhús Árbæjar. Vestur vísar upp. // Excavation areas A & C east of Árbær farmhouse. Facing west.	38

Inngangur

Fornleifarannsóknin *Fornar rætur Árbæjar* hófst árið 2016 og var 2021 því sjötta rannsóknarárið. Rannsóknin er á vegum Borgarsögusafns Reykjavíkur og Sólrúnar Ingu Traustadóttur, fornleifafræðings, unnið í samstarfi við námsbraut í fornleifafræði við Háskóla Íslands. Rannsóknin hlaut góðan styrk frá fornminjasjóði og þakka aðstandendur fornminjanefnd og Minjastofnun Íslands fyrir veittan stuðning undanfarin ár.

Markmið rannsóknarinnar í Árbæ er að rannsaka búsetusögu og þróun bæjarins með sérstakri áherslu á þann tíma sem ekki er sagt frá í rituðu heimildum, ásamt því að miðla rannsóknnum og niðurstöðum þeirra til gesta safnsins.

Árið 2021 fór fornleifauppgröftur fram á bæjarstæði Árbæjar frá 4. maí til 4. júní. Leyfishafi rannsóknar var Sólrún Inga Traustadóttir, fornleifafræðingur. Hún var einnig umsjónarmaður vettvangsnámskeiðsins FOR406G (Fornleifarannsókn á vettvangi) við Háskóla Íslands sem er kennt á Árbæjarsafni. Alls tóku ellefu nemendur þátt í uppgröftrinum þetta rannsóknarár. Ásamt Sólrúnu voru fornleifafræðingarnir Angelos Parigoris og Hulda Björk Guðmundsdóttir leiðbeinendur á námskeiðinu. Hreinsun, pökkun og skráning gripa í gagnagrunn Sarps, menningasögulegs gagnasafns, var einnig liður í vettvangsnámskeiðinu og fór fram samhliða uppgröftrinum. Margrét Björk Magnúsdóttir, fornleifafræðingur hjá Borgarsögusafni Reykjavíkur, hafði yfirumsjón með því, auk þess að kynna nemendum fyrir fornleifaskráningu. Nemendur sem tóku þátt voru Agla Geirlaug Aradóttir Ringsted, Atli Freyr Guðmundsson, Birna Magnúsdóttir, Brynja Árnadóttir, Cassandra Ruiz, Lise Østgaard Rangnes, Nína Friðriksdóttir, Sigurður Már Þórhallsson, Sigbór Bjarmi Geirsson, Þorgerður Hjelm Daníelsdóttir og Ögn Þórarinsdóttir. Auk þeirra tók MA nemandi og starfsmaður á Árbæjarsafni, Sigurlaugur Ingólfsson, þátt í nokkra daga. Kristján Björn Ólafsson smiður og ráðsmaður á Árbæjarsafni aðstoðaði við að opna og loka uppgraftarsvæðum. Gröfuvinna var unnin af Jóni Sigurgeirssyni, vinnuvélastjóra. Úrvinnsla og skráning gagna fór fram haustið 2021 sem hluti af námskeiðinu FOR202G (Aðferðafræði II). Aðalumsjónarmaður námskeiðsins var Angelos Parigoris og tóku sjö nemendur þátt í því. Aðrir kennarar á námskeiðinu voru Sólrún Inga Traustadóttir og Ómar Valur Jónasson.

Aðstandendur rannsóknarinnar þakka innilega öllum þeim sem tóku þátt árið 2021 fyrir framlag þeirra til rannsóknarinnar.

Fyrri rannsóknir

Sumarið 2015 fundust mannvistarlög við endurnýjun á drenlögnum við Árbæ. Drenskurðurinn var um metri á breidd og dýpt, og um 30 metrar á lengd. Framkvæmdin leiddi þó í ljós allt að tveggja metra þykk mannvistarlög og var talið að þau teygðu sig um 14 metra suðaustur frá bænum. Greina mátti að mannvistarlögin lágu bæði yfir og undir gjóskulagi frá árinu 1500 (Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lísía Guðmundsdóttir, 2015).

Sumarið 2016 hófst fornleifarannsóknin *Fornar rætur Árbæjar* formlega og voru þá grafnir fimm könnunarskurðir og fundust mannvistarleifar frá mismunandi tímabilum í þeim öllum. Í einum þeirra komu í ljós mannvirki sem voru eldri en frá árinu 1226. Magnús Á. Sigurgeirsson, jarðfræðingur, greindi gjóskulög í sniði hans og greindi m.a. hið svokallaða miðaldalag frá 1226 *in situ* og fyrir neðan það var að finna hlaðinn torfvegg með landnámsgjósku (Sólrun Inga Traustadóttir og Anna Lísía Guðmundsdóttir, 2017).

Sumarið 2017 var svæði A opnað og var það 6 x 8 metrar að stærð. Einnig voru tekin borkjarnasýni á svæðinu, þar á meðal í hól vestan við bæjarstæðið en grunur lék á að þar væri öskuhaugur. Borkjarnasýni staðfestu þann grun og hægt var að greina gjóskulagið K~1500 undir haugnum. Það var því ljóst að öskuhaugurinn hefur komið til eftir eldgos í Kötlu um árið 1500. Um sumarið komu tvö ný mannvirki í ljós á svæði A og voru grafin upp mannvistarlög frá fyrri hluta 20. aldar til 16. aldar (Sólrun Inga Traustadóttir, 2018).

Sumarið 2018 var fyrsta sinn sem vettvangsnámskeið í fornleifafræði við Háskóla Íslands fór fram á Árbæjarsafni og hófst þá samstarf á milli Borgarsögusafns Reykjavíkur og Háskóla Íslands um að kennsla færi fram þar næstu árin. Alls tóku 11 nemendur þátt í námskeiðinu. Uppgriftarsvæði A var stækkað 2 metra til suðurs og 4 metra til austurs og varð því 10 x 10 metrar og opnað var nýtt svæði á öskuhaugnum 6 x 9 metrar norðvestan við smiðjuna. Í sniði á nútímaskurði á svæði A kom í ljós lítið eldstæði sem var í notkun fyrir árið 1226, en ofan á

Því mátti sjá torfhrun með landnámsgjósku. Það ár voru einnig gerðar jarðsjármælingar á um 725 fermetra svæði (Sólrún Inga Traustadóttir et al, 2019).

Sumarið 2019 var haldið áfram að grafa á svæðum A og B ásamt því að jarðsjármælingum var fram haldið. Á svæði A var lögð áhersla á austurhluta svæðisins þar sem yngri mannvistarlæg var að finna en það helsta sem kom í ljós voru 12 stoðarholur eftir timbursvið sem stóð þar á 20. öld við hátíðarhöld á Árbæjarsafni. Einnig kom í ljós torfveggur í sniði í einum lagnaskurðanna, um var að ræða strengjatorf sem innhélt einungis gjósku frá árinu 1226, en þessi samsetning af torfvegg hafði ekki fundist áður á svæðinu. Á svæði B var komið niður á óhreyfðan jarðveg á norðurhluta svæðisins og því farið að sjá fyrir botni öskuhaugsins, en þó voru eftir þykk ruslalög í austur og suðurhluta uppgriftarsvæðisins (Sólrún Inga Traustadóttir et al. 2020).

Sumarið 2020 var haldið áfram að grafa á svæðum A og B. Svæði A var stækkað um 1.5 metra til suðurs og 0.7 metra til vesturs. Einnig voru grafnir tveir könnunarskurðir við bæjarhúsin, nr. 6 og 7 til að sannreyna niðurstöður jarðsjármælinga fyrri ára. Í skurði nr. 7 kom í ljós torfbygging, sennilegast byggð eftir árið 1500, drenlagn og grjót úr hlöðu frá 19. -20 öld (Sólrún Inga Traustadóttir et al, 2021). Nánar um niðurstöður og samanburð á mælingagögnum er að finna í MA ritgerð eftir Ómar Val Jónasson: *Penetrating the Ancient Roots. The excavation of two new test trenches, and a comparison to ground penetrating radar data at Árbær.*

Fornar rætur Árbæjar - vettvangsrannsókn 2021

Sumarið 2021 fór fram fornleifauppgröftur á þremur svæðum; svæði A, sem var fyrst opnað sumarið 2017. Svæðið var stækkað á þessu ári um 4 x 6,3 metra til norðvesturs og austasta hluta svæðisins var lokað. Einnig hófst uppgröftur á nýju svæði; svæði C, sem varð til út frá könnunarskurði nr. 7, sem gerður var árið áður og er svæðið 3,7 x 7 metrar. Áfram var grafið á svæði B, öskuhauginum, sem er vestan við bæjarhúsin og smiðjan var byggð ofan í.

Mynd 1. Yfirlitskort af svæðum A, B og C, ásamt könnunarskurðum 1-7 sem voru gerðir árin 2016 og 2020. Kort: ÓVJ.

Aðferðafræði

Einingaaðferð (e. *single-context method*) var notuð við uppgröftinn, á svæðum A og C, en sú aðferðafræði getur verið tímafrek á vettvangi en úr verða góð og ítarleg gögn um hvert jarðlag og hvern stein sem fjarlægð eru við uppgröft. Einnig eru fundarstaðir og samhengi

gripa skráð ítarlega. Einingaaðferðin felur í sér að hvert mannvistarlag er skráð sem stök eining, hvort sem um er að ræða jarðlag, byggingarluta, holu, skurð o.s.frv. Hverri einingu er lýst á sérstöku skráningarblaði, hún mæld upp með alstöð (skv. hnitakerfi ISN93) og ljósmynduð. Mælingum úr alstöð (TopCon) var hlaðið niður á hverjum degi í gagnagrunninn Intrasis, sem heldur utan um öll gögn sem viðkoma fornleifarannsókninni. Austursnið öskuhaugsins var teiknað á svæði B og fengu nemendur þar góða æfingu í sniðteiknun.

Mynd 2. Nemandi að sigta jarðlög úr öskuhaugnum.

Á svæði B var grafið í sneiðum (*e. spits*) þar sem erfitt er að greina á milli einsleitra móöskulaga í öskuhaugnum. Aðferðin felur í sér að ákveðin þykkt jarðlaga er fjarlægð eftir að svæðið sem um ræðir er ljósmyndað og mælt með alstöð. Í þessu tilfelli voru fjarlægðir 5-10 cm í einu og svo er þetta endurtekið sem verður til þess að sama jarðlag er mælt nokkrum sinnum. Allur jarðvegur af svæði B var sigtaður með 7 mm sigti. Múrskeið var notuð við uppgröft nema þegar ný svæði voru opnuð á svæðum A og C, sem voru opnuð með gröfu og skófluspaða.

Loftmyndir voru teknar reglulega með flygildi af uppgraftarsvæðunum þremur ásamt fjölda vinnumynda sem Margrét Björk Magnúsdóttir, fornleifafræðingur, tók af starfsfólki og nemendum á meðan á vettvangsnámskeiði stóð. Allar ljósmyndir sem teknar voru á vettvangi voru skráðar jafnóðum í ljósmyndaskrá sem er færð á stafrænt form eftir uppgröftinn. Einnig voru töflur yfir einingar og gripi færðar yfir á stafrænt form. Forrit sem notuð voru við úrvinnslu gagna eru Intrasis, qGIS, Harris Matrix Composer, Microsoft Excel og Microsoft Word.

Grisjunarstefna rannsóknarinnar er almennt sú að allt sem telst til fornleifa, skv. 3 gr. laga um menningarminjar í I þætti, I., er tekið til varðveislu. Rannsóknin fylgir leiðbeiningum Þjóðminjasafns Íslands um frágang og umhirðu forngripa (Leiðbeiningar um umhirðu forngripa og frágang sýna, 2013). Gripir eru hreinsaðir, ljósmyndaðir, mældir og skráðir í Sarp sem er menningarsögulegt gagnasafn og pakkað í viðeigandi umbúðir sem merktar eru með safnnúmeri. Allir fundir og sýni frá árinu 2021 hafa verið skráð í Sarp.

Svæðum A og B var lokað þegar uppgreftri lauk 4. júní með plasti og túnþökum en svæði C var opið lengur fyrir gesti en síðan lokað með sama hætti haustið 2022. Öll fornleifafræðileg gögn verða varðveitt tímabundið á Árbæjarsafni á meðan á rannsókn stendur yfir.

Uppgraftarsvæði A

Í þessum áfanga var svæði A stækkað til norðvesturs en í þá átt stefna mannvistarlög og byggingar sem tilheyra eldri búsetustigum Árbæjar. Þar er að finna miklar grjóthleðslur og hrun eftir hlöðu, [5], sem stóð á bæjarhólnum fram undir miðja 20. öld. Hlaðan hefur verið niðurgrafin og raskar eldri mannvirkjum á svæðinu. Hluti af fyllingu og grjóti, [12593], sem tilheyrði hlöðunni, var fjarlæggt ásamt röskuðum lögum, m.a. fyllingum í lagnaskurðum frá nútíma, [13107], og skáhallandi grjótgarði [204]¹, sem er sýnilegur á yfirborði. Fyrirhugað var að stækka svæði A enn frekar til vesturs, að núverandi bæjarhúsum en stórgrýtið úr gömlu hlöðunni var of fyrirferðarmikið. Hlaðan hafði þriggja metra háa grjótveggi og var 8 x 6m að stærð þegar hún var í notkun á fyrri hluta 20. aldar (Hörður Ágústsson, 1992). Mjög

---

¹ Sjá nánar í *Fornar rætur Árbæjar. Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2016.*

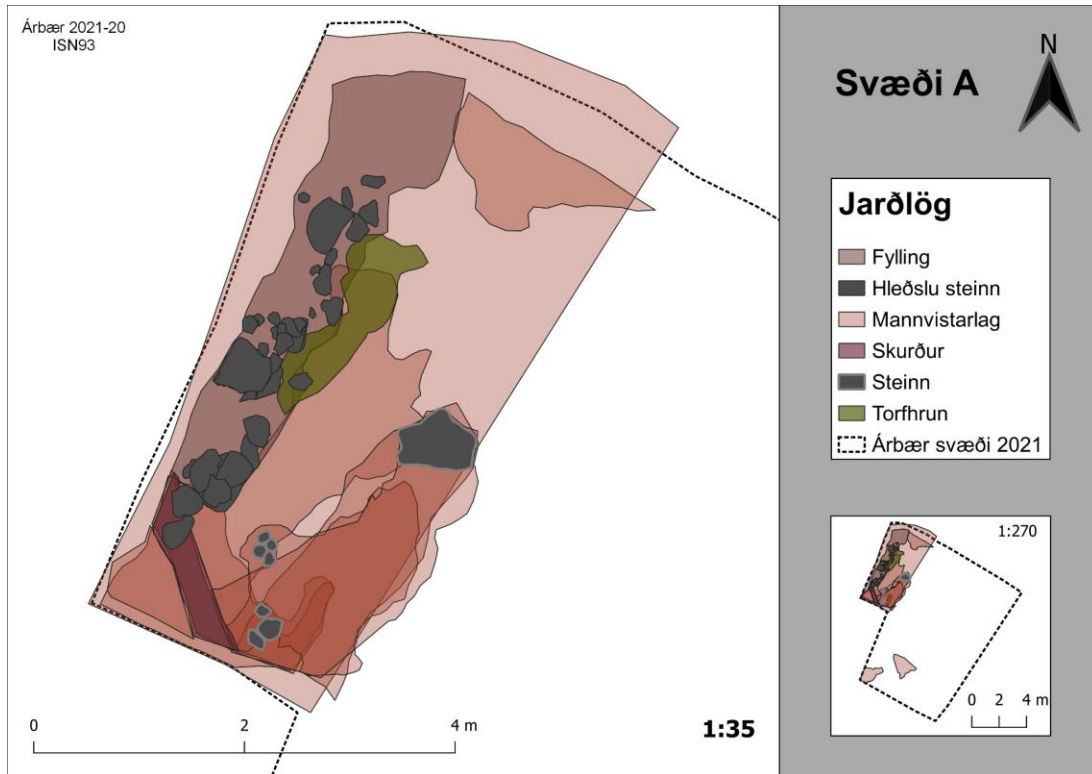
tímafrekt reyndist að fjarlægja grjótleifar úr hlöðunni og því var ákveðið að opna nýtt svæði, C, um 2 metra frá austurgafli Árbæjar. Fyrir utan hlöðugrunninn og nútímaskurði fannst ljósgult torf með K~1500 gjósku, [15395], og undir því var K~1500 in situ, [15749], ofan á stóru grjóti og eldra torfi sem á eftir að rannsaka nánar, en við fyrstu sýn virðist það vera mannvirki sem inniheldur tvö mismunandi gjóskulög, önnur gjóskan er grófkorna grágræna, sennilegast 1226 og hin er fíngerð, tvískipt að lit, ljós og græn, sennilega landnámsgjóska.

Alls eru skráð 20 fundanúmer frá svæði A, þar af eru málmgripir í meirihluta en einnig eru nokkur flöskugler og eitt rúðugler, leirkersbrot (aðallega hvítleir og postulín) og leikfanga perla úr plasti.

Svæði A var einnig stytta um 3,4 metra að austanverðu í þessum áfanga og telst fullgrafið því þar var enga mannvist að finna undir gjósku úr Kötlu frá því um 1500.

Mynd 3. Á myndinni má sjá stækkun til norðvesturs á svæði A, horft til norðausturs. Til vinstri er stórgrýti í hlöðugrunni, gjóskan K~1500 in situ og neðst í vinstra horninu er kaldavatnslögn sem liggur yfir svæði A og C og inn í bæjarhúsin.

Mynd 4. Kort af jarðlögum á stækkun á svæði A unnið í QGIS af Sigþóri Bjarma Geirssyni.

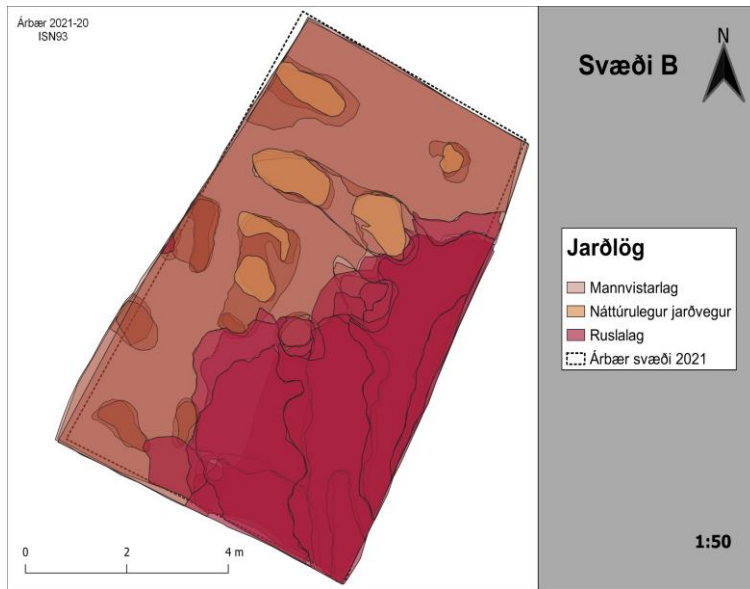
Uppgriftarsvæði B

Svæði B er nánast fullgrafið en þó má enn sjá að undir öskuhaugnum eru mannvistarlög sem innihalda kol, dýrabein og gripi. Vestast á svæðinu er óhreyfður jarðvegur með $K \sim 1500$ *in situ*. Sýrustig í öskuhaugnum var mælt í sumar á sex stöðum í austur- og suðursniði. Niðurstöður mælinga sýndu að sýrustigið ætti að vera gott fyrir varðveislu á dýrabeinum en það mældist á bilinu 5.5 – 6.9 pH. Út frá þessu hefði varðveisla á dýrabeinum átt að vera betri en raun ber vitni. Ýmsar ástæður gætu haft með þetta að segja, Gegnumstreymi vatns í haugnum virðist vera býsna mikið og við þær aðstæður (bleyta – rennsli – þurrkun) varðveitast dýrabein illa. Annar möguleiki er að það sé annar haugur við bæjarhólinn sem inniheldur matarafgangna s.s. dýrabein.

Alls voru 143 fundanúmer skráð þetta rannsóknarár úr öskuhaugnum. Gripir sem fundust voru skeifur, hnífar, naglar, brýni, rauðleirsbrott úr grýtum og öðrum ílátum. Einnig kljásteynar, hrafntinna, hespa, koparprjónn og leðurbútar. Tvær perlur eru úr svartarafi, en þess má geta að ein slík perla hefur fundist áður í haugnum, (2019-36-26). Nánari

upplýsingar um perlurnar og fleiri gripi er að finna í kaflanum Greiningar á fundasafni í þessari skýrslu.

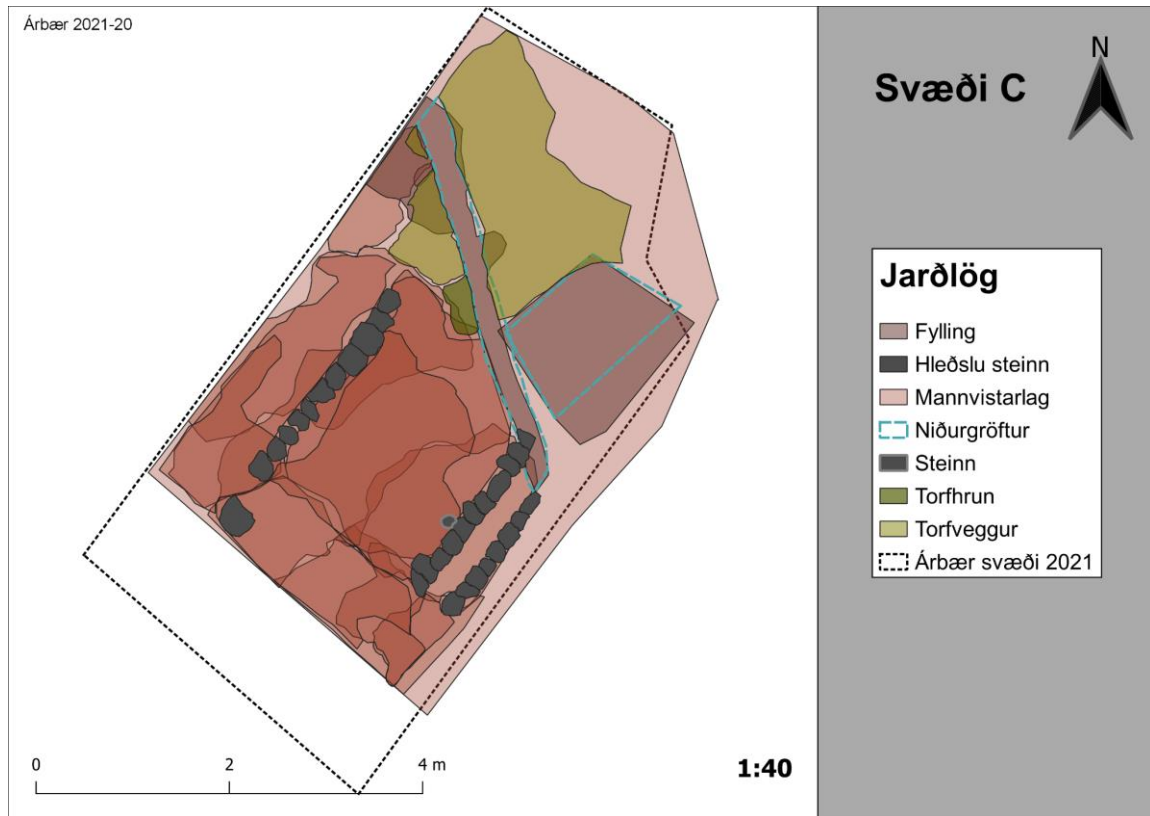

Mynd 5. Kort af jarðlögum á svæði B unnið í QGIS af Sigþóri Bjarma Geirssyni.

Mynd 6. Yfirlitsmynd af svæði B, tekin með flygildi, horft til norðausturs.

Uppgriftarsvæði C

Nýtt svæði var opnað á þessu rannsóknarári, svæði C. Það er staðsett norðvestan við svæði A, nær núverandi bæjarhúsum og er 3,7 x 7 metrar að stærð. Svæðið var opnað áður en vettvangsnámskeið hófst. Austast á svæðinu var komið niður á steinsteypu, [12456], sem talið er að hafi verið undirstaða fyrir flaggstöng. Þegar steypan var fjarlægð skildi hún eftir sig djúpa holu, <12462>, og neðarlega í henni mátti sjá torf í sniði undir torfvegg [18057]. Torfveggur þessi þekur norðurhlið svæðisins og er um 70 cm hár og 1 meter á breidd. Hann er úr grængulu torfi með svartri fingerði gjósku, $K \sim 1500$. Honum hefur verið raskað bæði af holu, <12462>, fyrir steypu undirstöðuna, [12456], og kaldavatnslögninni, <12998>, sem liggur á ská yfir svæðið. Í suðaustur sniði sést grunnurinn af hlöðunni, mannvirki [5], sem nær yfir á svæði A.

Mynd 7. Kort af jarðlögum á svæði C unnið í QGIS af Sigþóri Bjarma Geirssyni, nemandi í fornleifafræði.

Auk þessa komu í ljós þrjár steinaraðir en tvær þeirra liggja þétt saman, [20], þar sem sléttu hliðarnar á steinunum vísa inn á móti hvor annarri. Jarðlagið á milli þeirra, [13884], var hart, dökkgrænt að lit með appelsínugulum hörðum járn útfellingum, sem er afar ólíkt öðrum jarðlögum á svæðinu og afmarkast það innan steinaraðarinnar [20]. Því hafa steinaraðirnar tvær verið túlkaðar sem dren. Drenið sást einnig í sniði í könnunarskurði 7 sem gerður var árinu áður. Ekki liggur fyrir hvaða byggingu drenið tilheyrði en í norðurenda þess hefur því verið raskað af niðurgreftri fyrir kaldavatnslögn, <12998>, og það heldur áfram í sniði til suðurs undir uppistandandi hlóðældhús og fjós Árbæjar. Óljóst er um hlutverk þriðju steinaraðarinnar, [21], að svo stöddu en hún liggur samsíða dreninu eins og sést á kortinu hér fyrir ofan. Engin mannvirki voru fjarlægð á svæði C fyrir utan grjótið úr gömlu hlóðunni. Steinaröðin, drenið og torfveggurinn voru því ekki fjarlægð, heldur aðeins skráð, mynduð og mæld með alstöð. Eitt annað mannvirki má greina á svæðinu en það kom fyrst í ljós við jarðsjármælingar 2018-2019 og síðan í könnunarskurði 7 árið 2020. Ofan á mannvirkinu,

sem byggt er úr torfi og grjóti, er töluvert af móösku. Það verður rannsakað á næsta uppgraftermisseri.

Þrátt fyrir að svæði C hafi verið mikið raskað hafa fundist þar áhugaverðir gripir sem varpa ljósi á efnismenningu staðarins, t.d. steinsleggja, brýni, skeifa, naglar, leirker, kopargjörð, rúðu- og flöskugler.

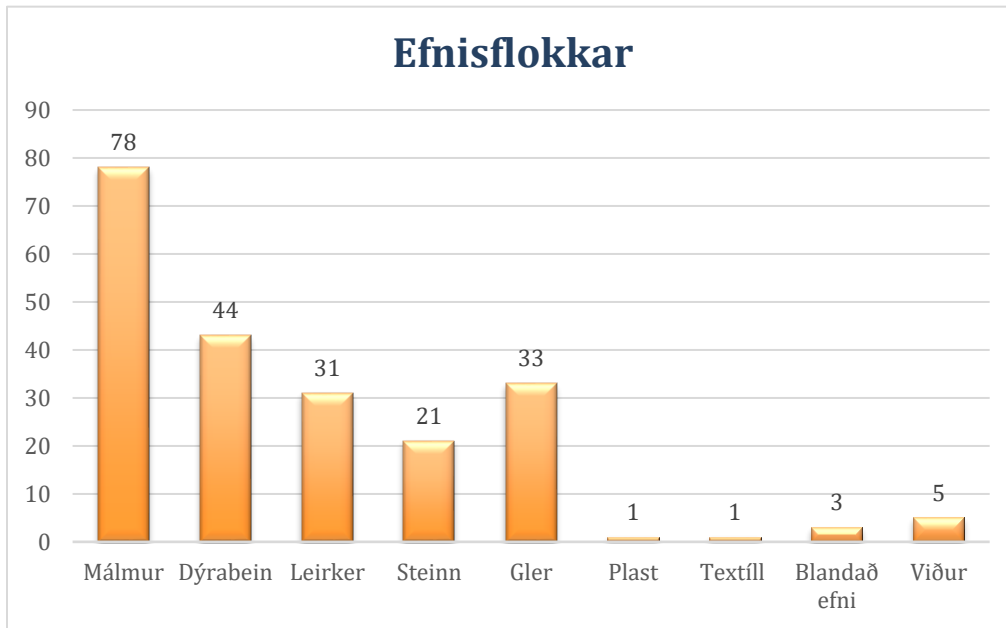

Mynd 8. Yfirlitsmynd af svæði C, horft til suðausturs.

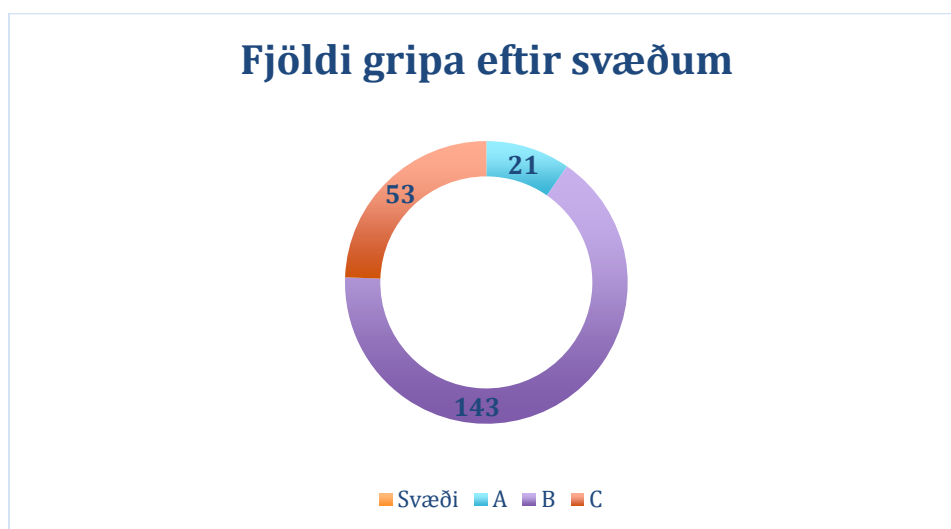
Gripir 2021

Allir gripir sem fundust við vettvangsrannsóknina árið 2021 hafa verið skráðir í Sarp, menningasögulegt gagnasafn, undir 217 fundanúmer, þar af 44 númer dýrabein. Nokkuð var um magnfundi, þ.e. gripir sem fundust í tilteknu jarðlagi og tilheyra sama efnisflokk voru

skráðir undir eitt fundanúmer. Það á helst við um járngrípi, s.s. nagla og stangir, leirkersbrot og dýrabein. Gjall hefur hingað til verið skráð í fundaskrá en er nú skráð sem sýni, fyrir utan eina afdellu, sem er úrgangur í tengslum við járnvinnslu. Um er að ræða mikið magn af hroða sem verður til við almenna brennslu á mó, t.d. í eldstæðum og er því skráð sem sýni. Algengasti efnisflokkurinn var sem fyrr *málmur* þar sem flestir gripir voru úr járni (67 af 78), en hér á eftir er stutt samantekt á öllum efnisflokkum sem fundust árið 2021.

Mynd 9. Súluritið hér fyrir ofan sýnir skiptingu gripa eftir efnisflokkum.

Mynd 10. Hér má sjá skiptingu gripa eftir svæðum, en meirihluti gripanna fundust í öskuhaugnum, svæði B, eða alls 143 af 217.

Málmur

Alls eru skráðir 78 málmgripir, 67 úr járni og 11 úr kopar. Flestir eru járnaglar en einnig nokkuð af óþekktum málbrotum. Einnig fundust nokkur áhöld og verkfæri eins og hnífar, skeifur, sleggja, hespa, krókar og hnappur. Flestir járngrípanna fundust í öskuhaugnum á svæði B og telja 53 fundanúmer. Meðal þeirra voru tvær skeifur (2021-20-59 og 90) sylgjur úr járni (2021-20-157) sem gætu hafa verið hluti af beislisbúnaði. Töluvert er að finnast af gripum sem tengjast brúkun á hestum líkt og þessir sem eru nefndir hér, en einnig hafa fundist við uppgröftinn hóffjaðrir og mél.

Mynd 11. Tvær litlar sylgjur (2021-20-157) sem fundust í öskuhaugunum.

Mynd 12. Hnífsskaft sem fannst í öskuhaugnum. Töluvert af fínum borðbúnaði er að finna í fundasafni öskuhaugsins.

Leir

Alls voru skráð 62 leirkersbrot undir 31 fundanúmeri. Eitthvað var um rauðleir og gulleir en einnig fannst eitt postulínsbrot á svæði C. Flest leirkersbrotin fundust á svæðum B og C, en 7 brot fundust á svæði A. Postulín er hætt að finnast á svæði B sökum aldurs jarðlaganna sem þar voru grafin þetta árið. Eitt postulínsbrot fannst hins vegar á svæði C, (2021-20-67). Ítarlegar greiningar á leirkerum sem hafa fundist við

Mynd 13. Rauðleirkersbrot úr tveimur ílátum með glerungi (2021-20-36) sem fannst á svæði C. Það minna er brún af könnu eða krukku.

rannsóknina er að finna í kaflanum *Greiningar á fundasafni* hér á eftir og í viðaukum þessarar skýrslu eftir Dr. Gavin Lucas.

Dýrabein

Undir efnisflokkinn *bein* eru skráð alls 44 fundanúmer og er stór hluti þeirra magnfundir þ.e. að dýrabein og tennur úr sama jarðlagi eru skráð undir sama númer í Sarpi. Langflest, eða 42 koma úr öskuhaugnum á svæði B, nema fimm bein sem skráð eru undir tvö fundanúmer á svæði A. Beinín eru úr nokkrum dýrategundum, m.a. fiski- fugla- og húsdýrabein, ásamt tönnum og kjálkum úr húsdýrum.

Mynd 14. Fiskibein úr öskuhaugnum.

Mynd 15. Hrossatennur úr öskuhaugnum.

Gler

Alls voru skráð 65 glerbrot undir 33 fundanúmer á þessu rannsóknarári. Flest glerbrotin fundust á svæði C, þar af 13 rúðugler, 11 flöskubrot, m.a. kampavínsflaska (sjá mynd 16), 7 brot úr öðrum ílátum og eitt brot af skermi á olíulampa. Einnig eru fimm fundir frá svæði A og átta frá svæði B.

Mynd 16. Kampavínsflöskubrot frá svæði C.

Mynd 17. Brot af fæti á drykkjarbikar eða staupi frá 17. öld sem fannst í öskuhaugnum.

Steinn

Skráð voru alls 21 fundanúmer undir efnisflokknum *steinn*. Af gripum úr steini voru brýnisbrot úr flögubergi (3), kljásteynar (4) og lóð (4). Sérstaklega áhugaverður gripur er sleggjuhaus (2021-20-48) sem hefur brotnað í tvennt og fannst í jarðlagi [15450] vestanmegin við torfvegg [18057] á svæði C. Aðrir steinar sem voru varðveittir voru hraftinna (2), grágrýti (1), vikur (1), holufylling (1) og hraungrýti (1).

Mynd 18. Hálfur sleggjuhaus úr storkubergi sem fannst á svæði C.

Mynd 19. Innflutt brýni, úr ljósgráu og fínkorna flögubergi, sem fannst á svæði C.

Annað

Undir *annað* flokkast gripir sem falla ekki undir hina efnisflokkana, eða eru úr samsettum efnum. Þar má nefna tvær perlur (2021-20-43, 2021-20-71) úr svartarafi, leikfang úr plasti (2021-20-2), leðurbútur (2021-20-150), korktappa (2021-20-42) og hnífsskaft úr viði með málmkreyti á enda og litlum koparnöglum (2021-20-87), sjá Mynd 12. Perlurnar tvær eru af sömu gerð og perla sem fannst árið 2019 (2019-36-26) og líkist einnig perlu sem fannst við uppgröft á hólum í Hjaltadal árið 2002 (2002-37-368) (Sarpur, á.á). Perlurnar eru taldar vera frá 19. öld. (Lucas, Gavin, 2021).

Mynd 20. Perla úr svartarafi (2021-20-43).

2021-20-42

Mynd 21. Korktappi sem fannst á svæði C.

Greiningar á fundasafni

Á þessu ári hófu sérfræðingar vinnu við greiningar á fundasafni rannsóknarinnar frá árunum 2017-2021. Dr. Gavin Lucas, prófessor í fornleifafræði við Háskóla Íslands, sá um greiningar á öllum efnisflokkum, að utan skildum gripum úr steini, gjalli og dýrabeinum. Niðurstöður hans er að finna í viðauka þessarar skýrslu, Viðauki I – Gripir frá Árbæ, en í kaflanum hér á eftir er greint frá helstu niðurstöðum. Dr. Sólveig Beck, fornleifafræðingur, sá um greiningar á steingripum og gjalli og vinnur að skýrslu um niðurstöður sínar sem verða birtar í áfangaskýrslu næsta árs. Dýrabeinagreiningar eru á höndum Albínu Huldu Pálsdóttur, dýrabeinafornleifafræðings og doktorsnema við Landbúnaðarháskóla Íslands en hún hóf

greiningar sínar á dýrabeinasafninu á árinu. Alls hefur hún greint 14 af 15 fundanúmerum sem skráð voru við rannsóknina árið 2019 undir dýrabein (úr öskuhaugnum). Sjá má niðurstöður hennar í Viðauki II – Fornar rætur Árbæjar –Dýrabeinagreining ÁFANGASKÝRSLA 2021.

Fundasafnið í heild er áhugavert fyrir margar sakir en gripirnir sem greindir voru frá svæði A og C ná yfir tímabilið frá seinni hluta 19. aldar til fyrri hluta 20. aldar. Gripir úr öskuhaugnum á svæði B ná hins vegar yfir mun lengra tímabil, allt frá seinni hluta 16. aldar/17. aldar til 20. aldar. Það má segja að fundasafnið úr öskuhaugnum sé frekar óvenjulegt og einkennist af tveimur tímасkeiðum, gripum 16 - 17. öld og síðan frá seinni hluta 18. aldar - 20. aldar. Það virðist vanta eitt tímасkeið þarna á milli, þ.e.a.s. það virðist vanta gripi frá 18. öld inn í safnið. Krítarpípur, ásíkt postulín, ásamt sérstökum tegundum af leirkerum og gleri er ekki að finna í fundasafninu frá Árbæ, eða að það er afar lítið af þeim til staðar. (Lucas, 2021). Nánar um þetta í kaflanum Samantekt hér á eftir.

Leir

Stærsti leirkeraflokkurinn í safninu er blýglerjaður (e. *lead-glazed*) rauðleir og slípaður/fágaður (e. *refine*) hvítleir. Rauðleirinn er að mestu brot úr grýtum og pottum en þó var einnig töluvert magn af borðbúnaði, s.s. matardiskum. Mörg þessara ílát eru aldursgreind til 17. aldar út frá greiningu á barmi/brún (e. *rim*) ílátanna. Önnur leirker frá sama tíma eru af gerðinni *faience*, sem er vandað, gljáð og litskreytt postulín eða leir. Oftast er um að ræða ílát eins og diska og föt, sennilega hollensk að uppruna. Einnig er í safninu þýskur steinleir sem er flestur úr litlum krukum. Postulín frá Asíu er ekki algengt en a.m.k. eitt má greina til seinni hluta 18. aldar/fyrri hluta 19. aldar. Annað postulín, flest úr testellum, var frá seinni hluta 19. aldar/fyrri hluta 20. aldar. Næst stærsti leirkeraflokkurinn er verksmiðjuframleiddur, fágaður/slípaður jarðleir (e. *industrial refined earthenware*). Oftast er um að ræða hvítleir en einnig er að finna nokkur brot úr *creamware* og *pearlware*. Yfir heildina séð þá er þessi jarðleir að mestu úr diskum en undarlega fá brot eru úr te- og kaffistellum, s.s. bollum og undirskálum. (Lucas, 2021).

Krítarpípur eru fáséðar í safninu en aðeins níu brot hafa fundist í heildina við rannsóknina, fyrir utan eitt brot sem fannst við framkvæmdaefirlit við bæinn árið 2015. Aðeins eitt þeirra var hægt að aldursgreina og er það frá 18. öld eða fyrri hluta 19. aldar en það fannst á svæði A. Gripur númer (2017-17-89) virðist vera endurunnin krítarpípa og því fengið annað hlutverk síðar, sem perla.

Í ljósi þess hversu stórt fundasafnið er þá kemur á óvart hversu fáar krítarpípur hafa fundist. (Lucas, 2021).

Gler

Gler er býsna stór efnisflokkur í fundasafninu en flest glerjanna eru úr sívalningslaga flöskum og glösum frá seinni hluta 19. aldar og fyrri hluta 20. aldar. Nokkur ílát eru frá fyrri hluta 19. aldar og nokkrar ferningslaga flöskur eru sennilegast frá 17. öld. Drykkjarglös eða bikarar eru frá 17. öld, m.a. af gerðinni *Roemer* (einnig þekkt sem *Rummer*), sjá Mynd 22 og *pedestalled beaker*. Einnig bikarglös af gerðinni *facon d'Angleterre* og *Baluster knop stem* en það síðara var framleitt á árunum 1670-1720. Glerbrot úr gluggum var einnig að finna í safninu ásamt brotum úr skermum olúlampa frá seinni hluta 19. aldar og fyrri hluta 20. aldar. (Lucas, 2021).

Mynd 22. *Roemer drykkjarglas.*
Ljósmynd: Ulrich Mayring.

Málmur

Málmur er stærsti efnisflokkurinn í fundasafni Árbæjar, þar af er mest um járngrípi og nokkuð af koparblönduðum gripum. Hlutverk flestra þessara gripa tengjast byggingarefni og húsbúnaði, þar sem naglar af ýmsum gerðum eru í miklum meirihluta. Næst algengast eru gripir sem tengjast klæðnaði, verkfærum, borðbúnaði og litlum nöglum með flatan haus, mest hóffjaðrir (Lucas, 2021).

Af járngrípum voru naglar algengastir, því næst rónaglar, járnbönd (e. *strapwork*²), girðingavírar, hjarir/lamir, kengjur, gluggajárn, hengilásar og lykklar. Alls mátti greina fjórar megingundir af nöglum. Tvær gerðir voru algengastar, handsmíðaðir úr járnstöngum eða fyrir fram klipptum teinum (e. *pre-cut sprigs*). Önnur týpan er með T-laga haus og þverskurðurinn er rétthyrningslaga, flestir um 35-30 mm langir, en slíkir naglar hafa sennilega verið notaðir mest sem hóffjaðrir en mögulega einnig góðir til annars brúks. Hin týpan er með óreglulegri flötum haus og þverskurðurinn er meira ferningslaga, flestir eru að sömu stærð og fyrri týpan. Þeir allra stærstu hafa verið notaðir með ró og því gegnt sama hlutverki og rónaglar. Aðrir naglar voru verksmiðjuframleiddir á 20. öld. Naglar úr koparblöndu voru af tveimur þekktum gerðum, *solid and rolled shafts* (Lucas, 2021).

Rónaglar voru úr bæði járni og koparblöndu en þeir fyrrnefndu eru yfirleitt stærri með innramál, (að einum undanskildum), á milli 20-30 mm, sem bendir til þess að þeir hafi verið notaðir til að halda saman tveimur litlum viðarbútum sem hafa verið hvor um sig um 10-15 mm að þykkt. Naglar af þessari gerð gætu því komið úr húsgögnum eða ílátum. Það er ólíklegt að rónaglar af þessari stærð hafi verið notaðir í bátasmíði. Koparnaglarnir voru enn minni, eða um 10-20 mm að innramáli, sem bendir til þess að þeir hafi verið notaðir fyrir enn minni hluti (Lucas, 2021).

Nokkur verkfæri og áhöld eru að finna í fundasafninu þar sem algengastir eru hnífar úr járni, ætlaðir til tálgunar og *scale tanged* hnífar þar sem hnífsblaðið gengur inn í skaftið. Þeir síðarnefndu eru sérstaklega vandaðir og eru að öllum líkindum frá 17. öld. Tvær skeiðar hafa fundist, önnur úr hvítmálmi frá 19/20.öld, hin úr koparblöndu, sennilega frá 17. öld. Önnur áhöld er tengjast handverki eru alir, gatari, ásamt verkfærum sem tengjast málmvinnslu, s.s. hluti úr steðja og töngum. Einnig eru í safninu þrjú skæri. Nokkuð er af brotum úr hestaskeifum úr járni, flestar voru einfaldar með ferningslaga götum en fáeinar voru með skafla (e. *chalkins*³) og stansaðar (e. *fullering*). Ein var með uppslætti á tá (e. *toe bar*) sem

---

² a type of ornamentation imitating pierced and interlaced straps or bands, usually forming a geometric pattern.

³ a metal cleat on the bottom front of a horseshoe to prevent slipping

bendir til þess að skeifan hafi verið framleidd í verksmiðju. Tvö brot úr beislisméli fundust einnig.

Málmgripir sem tengjast klæðnaði eru flestir úr koparblöndu, s.s. hnappar, sylgjur og annars konar festingar, ásamt pinnum (e. chapes) úr sylgjum og slíðri (e. *ainglets*⁴). Aðrir gripir eru blý innsigli fyrir textíl, rónagli með blýviðgerð og hagl úr blýi. Einn danskur silfurpeningur fannst, tveir ríkisskildingar, merktur SKILLING 1836 (Frederick VI). Fimm aðrir aurar úr koparblöndu fundust, allir frá 20. öld, með frekar lágt verðgildi (Lucas, 2021).

Aðrir gripir

Í fundarsafni Árbæjar er að finna þó nokkra fjölbreytta gripi og þar ber mest á hnöppum, sem eru 10 talsins og tölum. Hnapparnir eru með viðarkjarna (e. *wooden core*). Þeir eru frekar nútímalegir og voru sennilegast notaðir í áklæði (Lucas, 2021), t.d. við bólstrun á húsgögnum.

Tölurnar eru með götum til að sauma í gegnum (e. *sew-through type*), þar af þrjár postulíns tölur af Prosser gerð, sennilega frá fyrri hluta 20. aldar (sjá Mynd 23) og tvær úr plasti. Flestar tölurnar koma frá svæði A (Lucas, 2021).

Mynd 23. Hvít postulíns tala af Prosser gerð (2021-20-147) sem fannst á svæði C.

Mynd 24. Svört postulínstala af Prosser gerð (2018-18-1) sem fannst á svæði A.

⁴ metal or plastic sheath over the end of a shoelace or ribbon.

Fimm perlur hafa fundist við uppgröftinn, þrjár úr svartarafi (e. *jet*) fundust í öskuhaugnum og eru sennilegast frá 19. öld. Tvær eru tuttugustu aldar plastperlur en þær fundust á svæði A.

Samantekt

Fundasafnið úr Árbæ er að nokkru óvenjulegt miðað við það sem gengur og gerist í öðrum fundasöfnum frá sama tímabili, 16. öld til fyrri hluta 20. aldar. Einnig er „eyða“ í tímatali fundasafnsins, þ.e. það virðist vanta gripi sem tilheyra fyrri hluta 18. aldar. Nokkrar útskýringar koma til greina. Ein þeirra gæti verið vegna þess að rusli var hent á annan stað á 18. öld, þó nálægt bænum, en fyrir utan mörk núverandi uppgraftarsvæðis. Önnur er sú að öskuhaugnum hafi verið raskað á einhvern hátt. Sú þriðja er að gífurleg breyting hafi verið á neyslu og innflutningi á bænum á þessum tíma sem sést svona vel í fundasafninu. (Lucas, 2021). Þess má þó geta að örlög íbúanna í Árbæ á þessum tíma (árið 1704) voru ekki farsæl. Tvíbýli var þá á jörðinni og bjó Sæmundur Þórarinsson ásamt fjölskyldu sinni á öðrum helmingnum en á hinum bjó Sigurður Arason ungur og ókvæntur. Sigurður varð Sæmundi að bana við Skötufoss að kvöldi 21. september. Litlu síðar komst af stað kvittur um að Sigurður hafi verið valdur að dauða Sæmundar en hann bar það af sér í fyrstu en viðurkenndi síðan að hafa valdi dauða Sæmundar að áeggjan Steinunnar konu hans. Sigurður var dæmdur til dauða ásamt Steinunni á Kópavogspingi 12. nóvember 1704 (Annálar I, bls. 468-470 (Vallaannáll); II, bls. 353, 555 (Hestsannáll); III, bls. 526 (Grímsstaðaannáll); IV, bls. 180 (Setbergsannáll)). Engar íslenskar ritheimildir eru um bæinn fyrr en þónokkru síðar eða 1838 (Jarðatal Johnsen) og þá er konungur að selja jörðina. Það eru þó skráðir þrír íbúar í Árbæ í manntalinu árið 1816, en árið 1835 eru komnir aðrir ábúendur; ekkill ásamt þremur börnum sínum. Í manntalinu 1840 eru enn á ný komnir nýjir ábúendur sem staldra við þangað til um 1855. Spurningin er því hvort þessi sorgarviðburður hafi gert það að verkum að ekki var búið á jörðinni aftur fyrr en uppúr 1816 og gæti þá verið skýringin að baki eyðunni í fundasafninu.

Aðrar áhugaverðar niðurstöður gripagreininga sýna að á 17. öld hafi Árbær haft góðan aðgang að innfluttum varningi fyrir heimilið, sérstaklega borðbúnaði sem tengist mat og drykk. Nokkuð er af vönduðum glerílátum og hnífum en einnig töluvert af grýtum/pottum sem hafa verið notuð við fín veisluhöld. (Lucas, 2021).

Dýrabein

Dýrabein frá árinu 2019 voru greind í þessum áfanga, nema einn magnfundur (2019-36-134). Í þeim hluta dýrabeinasafnsins sem var greint var að finna þó nokkuð af beinum úr villtum dýrum, m.a. úr sel, hval, fiskum, fuglum og lindýr. Þar á meðal er eitt lærleggsbein úr landselskóp (2019-36-305), sjá Mynd 25. Í skýrslu um dýrabeinagreiningar segir Albína: „Þó að dýrabeinasafnið frá Árbæ sé ekki sérlega stórt enn sem komið er fyllir það í ákveðið gat. Fá dýrabeinasöfn frá hefðbundnum sveitabæjum á þessu svæði og tímabili hafa verið greind hingað til. Mikið magn dýrabeina hefur fundist í fornleifarannsóknum í miðbæ Reykjavíkur en þau eru mjög eðlisólík safninu frá Árbæ.“ (Albína Hulda Pálsdóttir, 2021).

Mynd 25. Bein úr landsel (2019-36-305) sem fannst í öskuhaugnum.

Gripir í röntgen

Í nóvember 2021 var farið með nokkra járngripa á Þjóðminjasafn Íslands í röntgenmyndatöku í þeim tilgangi að greina þá til hlutverka. Forverðirnir, Sandra Sif Einarsdóttir og Sigríður Þorgeirsdóttir sáu um myndatökuna. Hér á eftir eru myndir af þeim gripum sem sýndu áhugaverðar niðurstöður.

Mynd 26. Járnþútur sem reyndist vera lykill, en gripurinn fannst í öskuhaugnum í fyrra.

Mynd 27. Þessi reyndist einnig vera lykill með skemmtilegri lykku á endanum. Fannst í öskuhaugnum.

Mynd 28. Lítil sylgja (til vinstri) og óþekktur hlutur (hægri). Fundust í öskuhaugnum.

Mynd 29. Þegar þessi gripur fannst í öskuhaugnum var talið að þetta væri einskonar hamar eða öxi. Eftir röntgen sjást hins vegar tvö lítil göt á honum.

Miðlun rannsóknar

Eitt af markmiðum rannsóknarinnar í Árbæ er að miðla henni og starfi fornleifafræðinga til gesta safnsins en árlega heimsækja um 40 þúsund manns Árbæjarsafn. Líkt og síðustu ár voru upplýsingaskilti við svæði A og B ásamt því að gestir gátu fylgst með fornleifafræðingum að störfum við uppgröft í maí og spurt spurninga. Rannsókninni er einnig miðlað í daglegum leiðsögnum starfsmanna á Árbæjarsafni. Viðbrögð gesta safnsins voru mjög jákvæð og virðist fólk alltaf jafn spennt fyrir uppgreftrinum og framvindu hans, jafnt stórir sem smáir. Fólk var mjög duglegt að sýna frumkvæði með því að spyrja spurninga og taka myndir á meðan að vettvangsrannsókn fór fram.

Rannsóknin er vel sýnileg á samfélagsmiðlum, bæði er hún með Instagram reikning og notar myllumerkið [#fornarrætur](#) og Facebook síðuna [Fornar rætur Árbæjar](#).

Mynd 30. Gestir í leiðsögn við uppgraftarsvæði C.

Samfélagsmiðuð fornleifafræði

Hluti fornleifarannsóknarinnar í Árbæ snýr að samfélagsmiðaðri fornleifafræði (*e. community-based archaeology*) þar sem markmiðið er í stuttu máli að miðla og fræða almenning um rannsóknina og fornleifafræði með fjölbreyttum hætti. Einnig að skapa góðan og þægilegan vettvang þar sem fólk getur komið skoðunum sínum og hugmyndum á framfæri til sérfræðinga.

Leiðsögn fór fram þann 27. maí og mættu um 30 gestir. Gengið var um safnasvæðið og stoppað við fornleifar og uppgraftarsvæði. Einnig voru gripir skoðaðir og leiðsögnin endaði á sýningu um rannsóknina, sem er í safnhúsinu Landakoti og var opnuð árið 2020. Í salnum við hliðina var boðið uppá hressingu. Þátttakendur voru hvattir til þess að taka þátt í könnun sem miðar að því að íbúar í Árbæ og aðrir sem hafa áhuga geti komið sínum spurningum á framfæri sem rannsóknin mun síðan leitast við að svara.

Lokaorð

Árið 2021 var sjötta rannsóknarárið í Árbæ og fjórða árið sem nemendauppgröftur fór fram í samstarfi við Háskóla Íslands. Uppgreftri var haldið áfram á svæðum A og B ásamt því að nýtt svæði, C, var opnað á bæjarhólnum út frá könnunarskurði sem gerður hafði verið árið áður. Upphaflega stóð til að sameina svæði A og C en það gekk ekki vegna grjóthnullunga úr hlöðu sem stóð á bæjarhólnum og liggja á milli svæða A og C. Þrátt fyrir að það gengi ekki eftir var svæði A bæði stækkað til norðvesturs og austasta hluta þess lokað. Á svæði A var rannsóknunum helst beint að nýstækkaða hlutanum og fyrir utan hlöðuna sem fannst þar komu í ljós torf með $K \sim 1500$, það var fjarlæggt ásamt $K \sim 1500$ in situ. Undir gjóskunni mátti sjá torf með 1226 gjósku og landnámsgjósku, sem verður rannsakað nánar á næsta ári. Leifar mannvirkja fundust einnig á svæði C en þar eru ummerki um þrjú mannvirki; dren, [20], torfvegg með $K \sim 1500$, [23], og eldri torfbyggingu, [24], sem verða rannsökuð á næsta ári. Steinaröð, [21], var samsíða dreninu en ekki er hægt að greina um hlutverk hennar að svo stöddu. Auk þessa mátti sjá mannvistarlæg í sniði í holunni eftir undirstöðu flaggstangarinnar sem stóð um árabil á bæjarhólnum og sést á gömlum ljósmyndum. Lögin eru langt undir mannvirki [23]. Rannsóknunum á öskuhaugnum, á svæði B, var haldið áfram en undir lok uppgriftarins var komið niður á náttúrulegar þúfur í vestasta hluta svæðisins. Flestir gripir sem finnast við rannsóknina koma úr öskuhaugnum og voru skráð 143 fundanúmer þaðan af alls 217 fundum sem voru skráðir þetta árið. Þá koma 22 fundanúmer frá svæði A og 52 frá svæði C.

Á árinu hófust greiningar á fundasafninu sem sýna áhugaverðar niðurstöður, m.a. er að finna gripir sem sýna að á 17. öld hafi Árbær haft góðan aðgang að innfluttum varningi fyrir heimilið, sérstaklega borðbúnaði sem tengist mat og drykk. Þar er einnig að finna vönduð glerílát og borðhnífa sem hafa verið notuð við fín veisluhöld en einnig töluvert af grýtum/pottum. (Lucas, 2021). Við greiningar á fundasafninu vöknudu þó einnig spurningar varðandi samsetningu þess en það virðist vanta gripir frá 18. öld og ræddar voru ýmsar ástæður þess í kaflanum Samantekt hér á undan. Árið 2022 er áætlað að stækka svæði B og freista þess að fá svör við þessari „eyðu“ í fundasafninu. Einnig verða svæði A og C sameinuð og borkjarnar verða teknir á vel völdum svæðum með það að markmiði að finna eldri

öskuhaug á bæjarhólnum. Það eru því spennandi tímar framundan í rannsókninni sem munu varpa enn skýrara ljósi á sögu hinna fyrstu kynslóð Árbæinga.

Mynd 31. Nemendur og leiðbeinendur rannsóknarinnar árið 2021.

English summary

Fornar rætur Árbæjar is an ongoing archaeological research project in the city of Reykjavík, run by the Reykjavík City Museum in collaboration with The University of Iceland (Háskóli Íslands). Its aim is to uncover and highlight the history of residence and usage at the Árbær farm, as well as uncover its early development. Additionally, the aim is to communicate this evidence to the public, via different methods such as social media and guided tours around the site. Likewise, signposts with information about the project have also been installed onsite, and archaeologists are available to talk about their progress.

Previous geophysical survey has been conducted on the site; in 2018, GPR (ground-penetrating radar) was used to investigate potential archaeological activity beneath the ground. Between May 3rd-4th, and the 3rd-4th, 6th-7th September, approximately 745m² was measured, and since then three areas have been excavated. This began with areas A and B being first excavated in 2018 as part of the course FOR406G taught at the university. Area B was opened up in the midden (dispose heap), where peat ash, charcoal and burnt bones were found. This indicates that activity involving heat occurred here, whether it is from man-made activity or natural volcanic events. Previous earthwork survey was completed here in 2017, using the coring method, which uncovered that these deposits date post 1500AD, suggesting this area was in use from the 16th-20th century. The Midden area was further excavated in 2019 and was down to natural deposits in the northern parts of the area but in the southern part of the area there was still a thick layer of midden which is thought to be older. In 2020 and 2021 excavation continued on area B and will likely be finished in the next year. Two more test trenches were dug in the year 2020 to verify the GPR results.

In 2018, Area A (which was originally opened in 2017) was extended a further 4 metres east and two metres south, meaning the area eventually stood at 10x10m. The majority of artefacts found here were reasonably recent, dating from the 18th-20th centuries. There was also a turf collapse, containing tephra from the Katla 1500 eruption. It is believed that this turf is connected to a structure found in 2017, named as either a small outhouse or a boundary. This was excavated in 2019.

Mynd 32. Uppgriftarsvæði A og C við bæjarhús Árbæjar. Vestur vísar upp. // Excavation areas A & C east of Árbær farmhouse. Facing west.

The excavation in the season of 2018 revealed a turf wall in the southern side of Area A that contained remnants of tephra from ~1226 as well as a floor layer, indicating an unknown structure. Due to the fact there was later tephra from K-1500, it can be assumed that this structure was used between ~1226 and 1500. Several ceramic, glass and metal deposits were uncovered. In Area A, it was believed in 2018 that there were 2-3 adjacent rooms next to each other, assumed to be a previously unknown structure. Below this, was another layer of ~1226 tephra, and even deeper was a layer of turf containing settlement tephra. This evidence indicated that Árbær was originally settled more previously than the written sources suggest. In 2021 area A was expanded. In the expansion the K1500 tephra was found *in situ* in a barn foundation. In addition, the settlement tephra was located in a turf wall in the expansion.

The excavations from the current season were conducted from the 4th of May to the 4th of June. The excavation was continued on area B in the same manner as last year and is almost finished there. Area A was extended 4 x 6.3 meters northwest and the southeast part of the area was closed as there was only natural soil left there. A new area was opened northwest of area A and was given the letter C. Area C was supposed to connect to area A but that will be done the next year because the area between the two areas is full of big rocks that made it hard for the excavator to dig. The water pipe which cuts through a part of area A also cuts through area C. In area C there is one turf wall which is cut by both the powerline and the concrete base of a flagpole which was put there sometime in the 20th century. In area C there are 3 rows of rocks and 2 of those rows are a part of a drain. The purpose of the other row of stones is unknown but it will be explored further next year. The concrete base of the flagpole was removed and underneath it there is visible turf that is much older than the turf that is on the top turf.

The Geophysical survey, as well as the excavations carried out at Árbær continue to be successful and are always providing us with new evidence to consider the development and history of the area. It is hoped that a better understanding of the method of GPR will be developed as the project goes on, as it is widely used across the world. Data that is discovered through survey and excavation is typically cross-referenced and compared to previous evidence found from excavations, as well as to historical knowledge known about the area such as written sources, which unfortunately in this case are scarce. It is because of this lack of information, that the work being undergone at Árbær is so important in relation to understanding the cultural heritage of this area, in context to the wider history of Iceland. It is because of these continuous excavations that we can widen our understanding of the development of the area, and its cultural context within historical society, which is key to gaining a full awareness of the cultural legacy of this country.

Heimildaskrá

Útgefið efni

Albína Hulda Pálsdóttir. (2021). *Fornar rætur Árbæjar – Dýrabeinagreining. Áfangaskýrsla 2021*. Skýrslur Íslenskra fornleifarannsókna ehf. nr. 2021-3.

Annálar 1400-1800. *Annales Islandici. Posteriorum sæculorum*, 1.- 4. bindi. (1922-1927). Reykjavík: Hið íslenska bókmenntafélag.

Árni Hjartarson, Helgi M. Sigurðsson (ritstjóri) og Reynir Vilhjálmsson. (1998). *Elliðaárdalur: Land og Saga*. Reykjavík: Mál og Mynd í samstarfi við Árbæjarsafn og Borgarskipulag.

Elliðaárnar keyptar. (1906, 8. ágúst). *Lögrétta*, bls. 150. Sótt í desember 2018 af http://timarit.is/view_page_init.jsp?pageId=2275644

Guðmundur Ólafsson. (1988). *Hjónadysjar í Kópavogi*. Reykjavík: Þjóðminjasafn Íslands. Hrefna Róbertsdóttir. (1992). *Reykvíkingafélagið 1940-1992*. Í Helgi M. Sigurðsson (ritstjóri), *Söguspegill: afmælisrit Árbæjarsafns*. Reykjavík: Árbæjarsafn og Hið íslenska bókmenntafélag, bls. 59-79.

Hörður Ágústsson. (1992). „Árbær í Mosfellssveit. Stutt sögulegt yfirlit um bæ og búendur ásamt tillögum að endurbyggingu bæjarhúsa þar“. Í Helgi M. Sigurðsson (ritstjóri), *Söguspegill: afmælisrit Árbæjarsafns*. Reykjavík: Árbæjarsafn og Hið íslenska bókmenntafélag, bls. 80-111.

Íslenskt fornbréfasafn V. *Diplomatarium Islandicum*, 5. bindi. (1899-1902). Kaupmannahöfn og Reykjavík: Hið íslenska bókmentafélag.

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns, 3. bindi. (1923-1924). Kaupmannahöfn: Hið íslenska fræðafélag í Kaupmannahöfn.

Jarðatal á Íslandi, með brauðalýsingum, fólkstölu í hreppum og prestaköllum, ágripi úr búnaðartöflum 1835-1845 og skýrslum um sölu þjóðjarða á landinu. (1847). Kaupmannahöfn: Jón Johnsen.

Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir. (2015). *Framkvæmdareftirlit vegna viðhalds á Árbæ 2015. Skýrsla nr. 172*. Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur.

Sarpur Menningarsögulegt gagnasafn. (á.á). Jarðfundir. Sótt 16. desember 2021 af: <https://sarpur.is/Adfang.aspx?AdfangID=1570427>

Sólrún Inga Traustadóttir, Almar Smári Óskarsson, Anna Soffía Ingólfssdóttir, Björn Ari Örvarsson, Ísak Freyr Valsson, Jóhanna Valgerður Guðmundsdóttir, Katrín Alda Ámundardóttir og Snædís Sunna Thorlacius. (2020). *Fornar rætur Árbæjar. Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2019. Skýrsla nr. 202*. Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur.

Sólrún Inga Traustadóttir, Arthur Knut Farestveit, Bryndís Súsanna Þórhallsdóttir, Gunnar Grímsson, Sigrún Hannesdóttir og Valur Magnússon. (2019). *Fornar rætur Árbæjar. Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2018. Skýrsla nr. 197*. Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur.

Sólrún Inga Traustadóttir, Ásta Rakel Viðarsdóttir, Þóra Kristín Briem, Jakob Kristján Þrastarson og Ögn Þórarinsdóttir. (2021) *Fornar rætur Árbæjar. Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2020. Skýrsla nr. 213*. Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur.

Sólrún Inga Traustadóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir. (2017). *Fornar rætur Árbæjar. Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2016. Skýrsla nr. 179*. Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur.

Sólrún Inga Traustadóttir. (2018). *Fornar rætur Árbæjar. Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2017. Skýrsla nr. 190*. Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur

Óútgefið efni

Lucas, Gavin. (2021). Artefacts from Árbær. Óútgefið.

Heimildir af vef

Mynd af Roemer glásbikar sótt þann 12. janúar 2022 af vefslóð:
https://en.wikipedia.org/wiki/Rummer#/media/File:Roemer_Waldglas.jpg

Viðauki I – Gripir frá Árbæ

Artefacts from Árbær

By Gavin Lucas

This report deals with all the finds except material from stone and slag and includes all material from years 2017-2021. The finds are discussed below by broad material type with some concluding remarks at the end on the general nature of the assemblage. Quantities are summarized in the table below.

Type	No. fragments
Pottery	1112
<i>Lead glazed earthenware</i>	635
<i>Porcelain</i>	47
<i>Refined earthenware</i>	358
<i>Stoneware</i>	46
<i>Tin-glazed earthenware</i>	15
<i>Unglazed earthenware</i>	9
<i>Indeterminate</i>	2
Clay pipes	9
Glass	498
<i>storage containers</i>	233
<i>drinking glasses</i>	5
<i>lamps</i>	5
<i>window</i>	97
<i>indeterminate</i>	158

Metalwork	2096
<i>aluminium</i>	13
<i>iron</i>	1828
<i>copper alloy</i>	229
<i>lead</i>	3
<i>silver</i>	1
Other	38

Pottery

A fairly large ceramic assemblage was retrieved, composed mostly of lead-glazed redwares and refined whitewares. The lead-glazed redwares were dominated by cooking vessels, mostly pipkins and cauldrons, but there were also a large number of tablewares in the form of plates and dishes etc., some of which had sliptrail decoration. Many of these vessels appear to be broadly 17th century in date based on their rim form. Samples from 18 different vessels were sent for ICP analysis to aid with provenance. Other early wares include some (probably Dutch) faience plates/dishes, probably also dating to the 17th century; also some German stonewares, mostly small jars. Asian porcelain was not common and included at least one late 18th/early 19th century type; these were generally teawares. Other porcelains were late 19th and early 20th century teawares. Industrial refined earthenwares make up the second largest group of pottery, most of which are whitewares, but also a few creamwares and pearlwares occur and date broadly from the late 18th to early 20th century. A large number of these vessels were undecorated, but where decoration was present, hand painted designs were most common followed by tissue-prints with smaller numbers of cut sponge and slipped vessels. On the whole, the refined earthenwares were dominated by plates with remarkably few tea and coffee wares (i.e. cups and saucers).

Clay Pipes

Only 9 fragments of clay smoking pipes were identified, of which only 2 were bowl fragments. Only one of the bowl fragments was sufficiently large enough to date and is clearly 18th century or early 19th century (2018-19-145). Both bowl fragments had heavy sooting suggesting intensive use. No makers marks were present on any of the fragments – bowls or

stems. One of the stems had possibly been re-worked into a bead (2017-17-89). The small numbers of clay pipes are somewhat surprising given the quantities of other finds from the site; this may relate to a chronological 'gap' in the assemblage; this will be discussed further in the concluding remarks.

Glass

Quite a large glass assemblage was recovered, the majority coming from bottles and phials. Cylindrical bottles and phials dominated, dating from the late 19th and early 20th century, but there were a few vessels from early 19th century and some square bottles possibly from the 17th century. There were however more definite drinking vessels from the 17th century including a roemer, a possible pedestalled beaker and a *facon d'Angleterre* goblet with teardrop, inverted baluster knob stem the latter dating to c. 1670-1720. Other glassware included some window glass and fragments from kerosene lamp chimneys and shades, both dating to the late 19th and early 20th century.

Metalwork

Metalwork comprised the largest category of finds, and most of it was ironwork, with smaller quantities of copper alloy and occasional other materials. In terms of functional groups, structural items associated with buildings and furniture dominated, of which nails formed the vast majority. Other common groups included items associated with dress, tools and domestic utensils and horse tack (mainly horseshoes).

Most of the structural metalwork was in iron, with some copper alloy and rare aluminium items. Nails dominated the group, but other items included clench bolts, strapwork, wire fencing, hinges, staples, window catches and some padlocks and keys. Only the nails and clench bolts will be discussed further. Four main types of iron nails were identified; the most numerous were two types of hand-made/forged nails made from rods or pre-cut sprigs. One had a T-shaped head with a rectangular cross-section, with two sides of the shaft tapering, the other two sides parallel; many of these were used as horseshoe nails, but they probably also had other functions. Most were c. 35-50mm long. The other forged nail had a more irregular, flattened head with a squarer cross-section, usually tapering on all four sides of the shaft. Complete nails of this type were rarer but generally of a similar size to the T-heads. Some of the larger ones of this sort were also used with roves as clench bolts. Other, less common nails were a few machine cut nails with small heads and more common, wire-cut nails which generally date to the 20th century. Copper alloy nails occurred in the usual two kinds, solid and rolled shafts.

Clench bolts – both in iron and copper alloy – were the second most common structural metalwork; the iron bolts were generally larger but the internal spacing was always (with a single exception) between 20-30mm suggesting they were used to hold together two fairly small timbers each 10-15mm thick –furniture or containers probably. Bolts of this size are unlikely to have been used on boats. The copper alloy bolts were even smaller, 10-20mm internal spacing indicating their use on even smaller items.

Dress items were dominated by copper alloy objects and included buttons, buckles and other fasteners as well as some mounts and chapes/aiglets. Most of the iron dress items were buckles, of which quite a few were recovered; mostly small, single frame buckles with a pin. Quite a large number of horseshoe fragments were identified, mostly a branch fragment than the whole item; most were simple with rectangular holes, but a few had calkins and fullering and one had a toe bar indicative of being machine-made. Two iron snaffle bits were also identified.

Several tools or other utensils were recorded; the most common were iron knives, both scale and whittle-tanged. The scale tanged knives were particularly good quality, many with wooden scale plates still attached a few with moulded copper-alloy end caps. Many of these knives probably date to the 17th century. Two metal spoons also occurred, one in a white metal and 19th/20th century, the other in copper alloy and possibly 17th century. Besides these items, a few craft tools were recorded including some awls, a punch and other possible metalworking tools such as an anvil part and tongs. There were also three pairs of scissors.

Finally, there were a few fragments from metal vessels – mostly iron cauldrons, though there was possibly one copper alloy cauldron as well as both iron and copper alloy skillets or pipkins, based on the recovery of handles. At least one tin can was found as well as an enamelled tin handle, probably from a jug or chamber pot.

Other metal items include a lead cloth seal, a lead repair rivet and lead pellet; there was also one silver coin, a 2 Rigsbank skilling from SKILLING 1836 (Frederick VI). 5 other copper alloy coins were recovered, all 20th century low denominations.

Other items

A range of other, miscellaneous items were also recovered, the majority of which were buttons. Of the 15 buttons, 10 were wooden cores, probably for textile covered buttons; most of them had a copper rivet shank through a central hole. These may be upholstery buttons and are probably of recent date. The other buttons were all sew-through types and included three ceramic prosser buttons and 2 plastic buttons (one probably in bakelite, the other in celluloid), all of which probably date to the early 20th century. Most of the buttons came from Area A.

There were 5 beads in the assemblage, 3 from jet and 2 from plastic. The 3 jet beads were all faceted/polyhedral types and came from Area B; they probably date to the 19th century. The 2 plastic beads are 20th century and were found in Area A

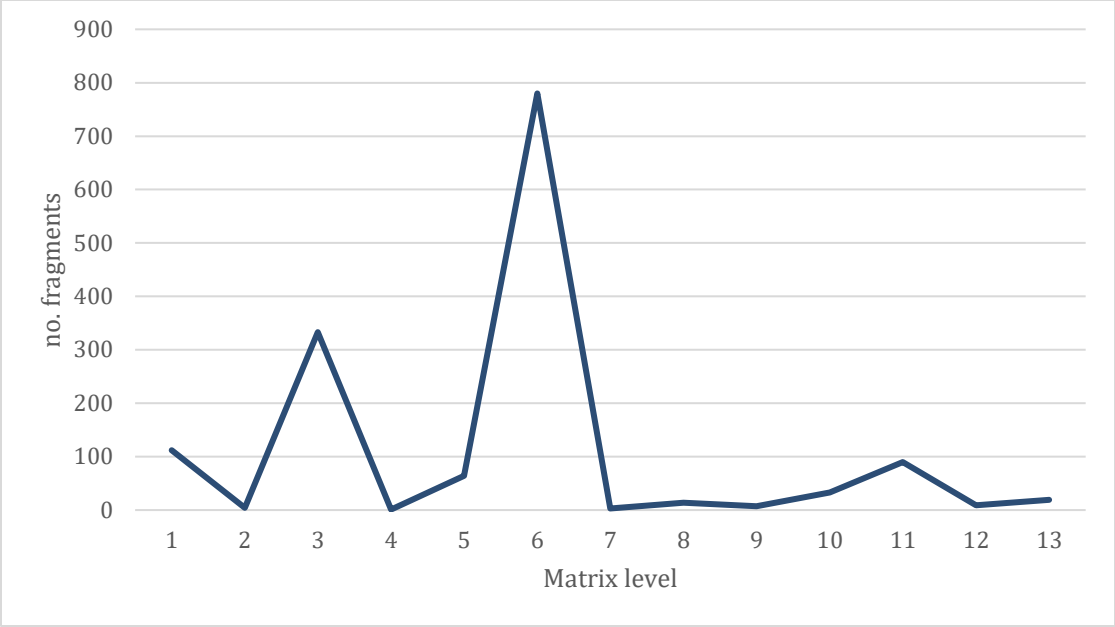
Other items include a cork bung (2021-20-42); a turned bone needle case or handle (2018-19-41); a fragment of celluloid camera film (2020-37-191); a leather strap, possibly from a book or shoe (2019-36-32); a human tooth (2018-19-289); and several brick/tile fragments and wood fragments.

Concluding Remarks

This is an interesting assemblage of finds. On the whole, the material from Areas A and C are from the late 19th and early 20th century, while the finds from Area B cover a longer time span, ranging from late 16th/17th century up to the 20th century. However, the finds from Area B are also somewhat unusual in that while there appears to be a late 16th - 17th century group of material and another of late 18th to early 20th century, there seems to be missing a lot of material typical of the major part of the 18th century. Clay pipes, Asian porcelain and some more diagnostic ceramic and glass vessels which one might expect to see are either absent or in very low numbers – especially compared to 17th century material. This may suggest that rubbish was dumped in a different area during the 18th century (but conceivably still close by, simply outside the current limits of excavation), or that some of the midden has been truncated. Alternatively, the fortunes of the farm may have changed dramatically during the 18th century and the ‘missing 18th century’ material may simply reflect a different pattern of consumption and imports. Nonetheless, for the 17th (and possibly 18th) century, it does appear that Árbær had access to quite a range of imported household goods, especially related to eating and drinking – some fine glassware and knives as well as numerous cooking vessels suggests relatively ‘high dining’.

Looking at the total quantities of finds in the Area B midden in relation to stratigraphic levels, there are two main peaks: level 3 (unit 5166) and level 6 (units 5395, 6900, 9523, 9649). A preliminary dating of these levels suggests level 3 spans the late 18th to mid-19th century and level 6 is 17th to early 18th century, though there are occasional items of much later date in both cases. From level 7 onwards however, pottery and glassware become extremely rare which if national trends are anything to go by, suggests, these lower layers predate the 17th century.

Viðauki II – Fornar rætur Árbæjar –Dýrabeinagreining
ÁFANGASKÝRSLA 2021

Fornar rætur Árbæjar – Dýrabeinagreining

ÁFANGASKÝRSLA 2021

ALBÍNA HULDA PÁLSDÓTTIR

Skýrslur Íslenskra fornleifarannsóknna ehf nr. 2021-3

© Albína Hulda Pálsdóttir, IcelandicZooArch og Íslenskar fornleifarannsóknir ehf. 2021

Fornar rætur Árbæjar – Dýrabeinagreining: Áfangaskýrsla 2021

Skýrslur Íslenskra fornleifarannsókna ehf. nr. 2021-3

Útgefandi: Íslenskar fornleifarannsóknir ehf.

Útgáfustaður: Reykjavík

ISBN 978-9935-9641-1-3

Útdráttur

Búið er að greina stærstan hluta dýrabeina úr fornleifauppgreftri á Árbæ frá 2019. Eftir á að greina bein frá 2018, 2020 og 2021. Beinin eru úr móöskuhaug frá því milli 1500-1900. Dýrabeinasafnið sem búið er að greina frá Árbæ er ekki stórt, heildarfjöldi beina er 280 en heildarfjöldi tegundargreindra beina 223 (NISP). Varðveisla beinanna er ekki sérlega góð og eru stakar tennur stór hluti þess. Flest bein eru úr húsdýrum, nautgripum (*Bos taurus*), kindum (*Ovis aries*), kindum/geitum og svo eru nokkur fjöldi fiskbeina úr þorski (*Gadus morhua*) og fiskum af þorskaætt (*Gadidae*). Eitt bein úr lunda (*Fratercula arctica*) er í safninu, eitt úr landselskóp (*Phoca vitulina*) og þrjú hvalbein sem hafa verið unnin til þess að gera úr þeim gripi. Einn jaxl úr manneskju var í dýrabeinasafninu.

Abstract

Most of the animal bones from archaeological excavations at Árbær 2019 field season have been identified. Bones from 2018, 2020 and 2021. The bones are from a peat ash midden heap from between 1500-1900. The animal bone collection from Árbær that has been analysed so far is not large, the total number of bones is 280 (TNF) and the total number of species-identified bones is 223 (NISP). The preservation of the bones is not very good and single teeth are a big portion of the collection. Most bones are from domestic animals, cattle (*Bos taurus*), sheep (*Ovis aries*), sheep / goats and then there are a number of fish bones from cod (*Gadus morhua*) and gadid species (*Gadidae*). There is one bone from a puffin (*Fratercula arctica*), one femur from a neonatal/juvenile harbour seal (*Phoca vitulina*) and three whale bones that have been worked into artefacts. A single human molar was also found among the animal bones.

Efnisyfirlit

Töfluskra	2
Myndaskra	2
Inngangur	3
Uppgröfturinn í Árbæ	4
Grunnupplýsingar um rannsóknina á Árbæ	4
Aðferðafræði við uppgröft á Árbæ og aldur öskuhaugsins	4
Aðferðafræði við greiningu dýrabeinasafnsins frá Árbæ	5
Frágangur á beinasafninu frá Árbæ eftir greiningu	7
Dýrabeinasafnið frá Árbæ	8
Varðveisla dýrabeinasafnsins frá Árbæ	9
Mælingar á sýrustigi jarðvegs í öskuhaugnum á svæði B	11
Yfirlit yfir dýrabeinasafnið	13
Húsdýr	14
Nautgripir (<i>Bos taurus</i>)	14
Kindur/geitur (<i>Ovis/Capra sp.</i>)	14
Hross (<i>Equus caballus</i>)	15
Vilt dýr	16
Selir	16
Hvalbein	16
Fiskar	19
Lindýr	19
Fuglar	20
Mannabein	20
Slátrun, verkun og vinnsla	21
Lokaorð	22
Heimildaskra	23

Töfluskra

Tafla 1: Yfirlit yfir þau fundanúmer sem greind hafa verið frá uppgreftrinum á Árbæ 2019.	8
Tafla 2: Fjöldi greindra dýrabeina í hverri einingu	8
Tafla 3: Yfirlit yfir áferð (e. texture) beina í samræmi við aðferðafræði York kerfisins (Harland o.fl., 2003)	9
Tafla 4: Fjöldi beina innan hvers stærðarflokks (e. fragment size).	9
Tafla 5: Yfirlit yfir hlutfall brenndra beina.....	10
Tafla 6: Niðurstöður pH mælinga úr öskuhaug í Árbæ þann 21.maí 2021	12
Tafla 7: Hnit og hæð á pH mælingum í öskuhaug. Ath. Númerið næst efst á að vera 1P17521.	12
Tafla 8: Yfirlitstafla yfir niðurstöður tegundagreiningar á dýrabeinunum frá Árbæ	13
Tafla 9: Fiskbein frá Árbæ.....	19

Myndaskra

Mynd 1: Mynd af merktum poka, Tyvek miða og beini til skýringar á frágangi beinasafnsins frá Árbæ. Hér er um að ræða bein úr landsel sem hefur kóðan PV í NABONE kerfinu. Þetta bein var mælt og fékk því númerið #34 í Access gagnagrunninum. Skali 5 cm. Ljósmyndari: Albína Hulda Pálsdóttir.	7
Mynd 2: Graf sem sýnir stærðardreifingu beina frá Árbæ.....	10
Mynd 3: Angelos og Sólrún skrá sýrustig í öskuhaugnum á svæði B 21. maí 2021. Ljósmyndari: Albína Hulda Pálsdóttir.....	11
Mynd 4: Lærleggur úr landselskóp, beinendar allir ósamvaxnir (C[6900], fundanúmer2019-36-305). Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.....	16
Mynd 5: Háflkláraður gripur úr hvalbeini, hugsanlega kotrutafla (2019-36-131). Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.....	17
Mynd 6: Gripur úr hvalbeini (C[8056], fundanúmer 2019-36-119). Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.....	18
Mynd 7: Gripur úr hvalbeini, hugsanlega bretti af einhverri gerð (C[8056], fundanúmer 2019-36-310). Platan er brotin í þrennt. Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.....	19
Mynd 8: Jaxl úr manneskju frá Árbæ (C[6900], fundanúmer 2019-36-127 #1). Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.....	20
Mynd 9: Sló af hrúti sem búið er að saga af höfuðkúpunni (C[6900], fundanúmer2019-36-305, #28). Slóin var svipuð af stærð og sló af árgömlum hrúti í samanburðarsafni. Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.....	21

Inngangur

Í þessari skýrslu eru teknar saman frumniðurstöður greiningar á stærstum hluta þeirra dýrabeina sem fundust við fornleifauppgröft á ruslahaug Árbæjar sumarið 2019. Eftir á að greina bein frá 2018, 2020 og 2021 og viðbúið að túlkun muni breytast eftir því sem greindum dýrabeinum fjölgar. Farið er yfir aðferðafræði við greiningu, þær dýrategundir sem fundust í beinasafninu, ástand beinanna og hver næstu skref verða í greiningu og úrvinnslu dýrabeinsafnsins frá Árbæ. Stuttlega er fjallað um þrjá gripi úr hvalbeini sem voru í dýrabeinasafninu. Settar eru fram frumtúlkningar á beinasafninu en nokkur fjöldi beina og tanna úr ungum kálfum í þeim hluta dýrabeinasafnsins sem búið er að greina getur verið vísbendin um áherslu á mjólkurframleiðslu í nautgriparækt á bænum.

Uppgröfturinn í Árbæ

Grunnupplýsingar um rannsóknina á Árbæ

Leyfisnúmer: 201606-0078

Þjóðminjasafnsnúmer: 2019-36

Verkefnanúmer Fornminjasjóðs: 201903-0085

Stutt lýsing rannsóknar: Rannsókn á bæjarstæði Árbæjar. Upphaf búsetu og þróun bæjarins frá öndverðu.

Tegund rannsóknar: Vísindarannsókn og nemendauppgröftur.

Staðsetning: Árbæjarsafn, Kistuhyl 4, 110 Reykjavík, Suðurland

GPS hnit: A 362653 N 404777

Rannsóknartími: 6.-31. maí 2019

Leyfishafi: Sólrún Inga Traustadóttir

Aðferðafræði við uppgröft á Árbæ og aldur öskuhaugsins

Við uppgröft á Árbæ var notast við einingaaðferð (e. single context) og að mestu grafið með múrskleið (Sólrún Inga Traustadóttir o.fl., 2020, bls. 10–11). Öll dýrabeinin sem fjallað er um í þessari skýrslu eru úr öskuhaugnum á svæði B en þar voru mannvistarlög sigtuð með 7 mm sigti til að hámarka endurheimt á gripum og dýrabeinum (Sólrún Inga Traustadóttir o.fl., 2020, bls. 11).

Byggt á gjóskulögum á svæðinu má aldursgreina öskuhauginn á svæði B til 1500-1950 og hafa þeir gripir sem fundist hafa stutt við þá greiningu (Sólrún Inga Traustadóttir o.fl., 2019, bls. 15, 2019, bls. 12).

Aðferðafræði við greiningu dýrabeinasafnsins frá Árbæ

Beinin voru greind með samanburðarsafni í dýrabeinafornleifafræði Icelandic ZooArch (Albína Hulda Pálsdóttir og Elísa Skúladóttir, 2016, 2018) af Albínu Huldu Pálsdóttur dýrabeinafornleifafræðingi í nóvember og desember 2021.

Grunnupplýsingar um beinin voru skráðar í samræmi við staðla 9. útgáfu NABONE zooarchaeological database recording system codes (sjá heimasíðu NABO <http://nabohome.org/> fyrir uppfærslur) sem blandar saman Access gagnagrunni við sérútbúnað Excel töflur (North Atlantic Biocultural Organization Zooarchaeology Working Group, 2010). Hægt er að fá aðgang að gagnagrunninum með því að hafa samband við Albínu Huldu Pálsdóttur. NABONE pakkinn gerir það að verkum að hægt er um vik að gera margar mismunandi tölfræðigreiningar á hlutföllum milli dýrategunda, tafónómískum þáttum og hlutföllum milli einstakra hluta beinagrindarinnar. NABONE pakkinn hefur verið notaður við greiningu á fjölda íslenskra dýrabeinasafna (t.d. Albína Hulda Pálsdóttir, 2013; Albína Hulda Pálsdóttir og Indriði Skarphéðinsson, 2019; McGovern, 2009).

Beinin voru skráð eftir NABONE kerfinu með nokkrum viðbótum. Ástand yfirborðs (e. texture) var skráð fyrir hvert bein eftir York kerfinu (Harland, Barrett, Carrott, Dobney og Jaques, 2003) en það gefur gott yfirlit yfir varðveisluástand beinasafnsins og hvaða möguleikar eru að greina t.d. skurðarför og annað slíkt á yfirborði beina. Mælingar á beinum voru gerðar með stafrænu rennimáli í millimetrum eftir stöðlum von den Driesch (1976). Við mælingar á selbeinum voru staðlar Ericson og Storå (1999) notaðir.

Flokkurinn kindur/geitur er til kominn vegna þess að í mörgum tilvikum, sérstaklega þegar brotin eru smá og illa varðveitt er ekki hægt að greina milli kinda- og geitabeina og tanna (Boessneck, 1969; Zeder og Lapham, 2010; Zeder og Pilaar, 2010). Til að greina á milli beina og tanna kinda (*Ovis aries*) og geita (*Capra hircus*) var að mestu stuðst við nýjustu staðla (Zeder og Lapham, 2010; Zeder og Pilaar, 2010) en einnig Boessneck (1969) og Halstead og Collins (2002).

Við mat á aldri kinda/geita og nautgripa er notast við kerfi Grant (1982) til að meta stig tanneyðingar og kerfi O'Connor (2003, bls. 160) við mat á aldri. Við mat á aldri hrosstanna var notast við Levine (1982) og Müller og Leesch (2013).

Enn sem komið er eru fáar selbeinagrindur af þekktri tegund í samanburðarsafni Icelandic ZooArch (Albína Hulda Pálsdóttir og Elísa Skúladóttir, 2016, 2018) og því miður eru ekki til selbeinagrindur hjá Náttúrufræðistofnun Íslands eða öðrum söfnum hér á landi. Tegundargreining selbeina er sérstaklega erfið vegna mikils innbyrðis breytileika milli einstaklinga af hverri tegund (Storå, 2001). Stuðst var við greiningalykla Hodgetts (1999) og Storå (2001) við tegundargreiningar á selbeinum auk eintaka í samanburðarsafni. Þau selbein sem ekki er hægt að greina til tegundar geta

lent í nokkrum flokkum. Selur (e. Phocid species/PSP) bein sem greinilega eru úr sel en ekki er hægt að greina frekar eftir stærð. Stór selur (e. Large Phocid species/LP) bein sem líklega er úr dýri á stærð við kampsel, útsel eða blöðrusel. Lítil selur (e. Small Phocid species/SP) er bein sem er líklega úr dýri á stærð við landsel, vöðusel eða hringanóra.

Reynt var að greina öll bein til tegundar en bein sem ekki er hægt að greina til tegundar eða fjölskyldu eru sett í nokkra flokka. Stór landdýr (e. Large terrestrial mammal/LTM) eru bein úr dýrum á stærð við hest og kú. Meðalstór landdýr (e. Medium terrestrial mammal/MTM) eru dýr á stærð við kindur/geitur, svín, stór hundur. Lítil landspendýr (e. Small terrestrial mammal/STM) eru dýr á stærð við hund, ref, kött. Ógreinanleg spendýrabein (e. Unidentified mammal fragment) eru bein sem greinilega eru úr spendýri en ekki er hægt að greina frekar. Ógreinanleg bein (e. Unidentified fragment) eru brot (oftast frekar lítil eða illa varðveitt) sem ekki er hægt að greina með vissu í neinn flokk.

Við greiningu dýrabeinasafna eru þrjár megin aðferðir við talningu, úrvinnslu og hlutfallsútreikninga. Grunnstærðin er heildarfjöldi brota TNF (e. Total Number of Fragments) er fjöldi allra beina sem finnast, að meðtöldum ógreinanlegum beinum (úr flokkunum MTM, LTM, UNIM, UNI) (Reitz og Wing, 2008, bls. 167). Helst er unnið með heildarfjölda til þess að meta varðveislu, ástand og tafónómíu¹ dýrabeinasafna. Í NABONE kerfinu er að jafnaði stuðst við heildarfjölda tegundagreinanlegra beina eða NISP (e. Number of Identified Specimens) sem gefur gleggri mynd af nýtingu mismunandi dýrategunda á hverjum stað (Reitz og Wing, 2008, bls. 202–205).

---

¹ Ekki er til íslensk þýðing á orðinu taphonomy enn sem komið er. Hér er notast við orðskrápið tafónómía með þeirri von að betri þýðing komi fram. Taphonomy þýðir rannsókn á lögmálum greiftrunar eða rannsókn á ferlinu sem á sér stað þegar lífræn efni fara frá því að vera hluti af lífhvolfinu (e. biosphere) til þess að vera hluti af jarðskorpunni (e. lithosphere) (Lyman, 1994, bls. 515).

Frágangur á beinasafninu frá Árbæ eftir greiningu

Við frágang dýrabeinanna frá Árbæ 2019 var fylgt leiðbeiningum Þjóðminjasafns Íslands („Leiðbeiningar um umhirðu forngrípa og frágang sýna“, 2013). Við greiningu var dýrabeinum skipt í poka eftir tegund þannig að öll kindabein lenda saman, þorskebein saman og svo framvegis. Ógreinanleg bein sem lenda í flokkunum LTM; MTM; UNIM og UNI eru sett saman í einn poka. Hver poki er merktur með Þjóðminjasafns númeri á forminu 2019-36-númer og einingar (e. context) númeri á forminu C[númer]. Að auki eru pokarnir merktir dýrategund með þeim skammstöfunum sem notaðar eru í 9. útgáfu NABONE (North Atlantic Biocultural Organization Zooarchaeology Working Group, 2010) (Mynd 1).

Í hverjum poka er Tyvek merkimiði sem skrifað er á með „pigment ink“ sem á að endast mjög vel. Á Tyvek miðanum eru eftirfarandi upplýsingar: Þjóðminjasafns númer á forminu 2019-36-númer og context númeri á forminu C[númer]. Að auki eru á miðann skrifað um hvaða dýrategund er að ræða með þeim skammstöfunum sem notaðar eru í 9. útgáfu NABONE (North Atlantic Biocultural Organization Zooarchaeology Working Group, 2010) (Mynd 1).

Bein sem eru mæld og kjálkar með tönnum fá númer í dýrabeinagagnagrunninum í samræmi við NABONE staðlana og eru þau númer skrifuð bæði á pokann og Tyvek miðann en ekki á beinið sjálft líkt og mælt er með í NABONE staðlinum. Þessum beinum og kjálkum er hverju fyrir sig pakkað í sér poka. Ef ákveðið verður að nýta bein í fornDNA, aldursgreiningar, samsætugreiningar eða ZooMS greiningar er ósækiegt að skrifað hafi verið á þau (Baker og Worley, 2019).

Mynd 1: Mynd af merktum poka, Tyvek miða og beini til skýringar á frágangi beinasafnsins frá Árbæ. Hér er um að ræða bein úr landsel sem hefur kóðan PV í NABONE kerfinu. Þetta bein var mælt og fékk því númerið #34 í Access gagnagrunninum. Skali 5 cm. Ljósmyndari: Albína Hulda Pálsdóttir.

Dýrabeinasafnið frá Árbæ

Búið er að greina 15 af 16 fundanúmerum með dýrabeinum frá uppgreftrinum í Árbæ 2019, samtals eru yfir 3 kg (Tafla 1). Eftir á að greina bein af fundanúmeri 2019-36-134 úr einingu 5395, sem eru 1052 g á þyngd. Svipað magn dýrabeina fannst árið 2018 eða um 4 kg á 24 fundanúmerum (Sólrún Inga Traustadóttir o.fl., 2019, bls. 34). Við uppgroft sumarið 2021 voru skráð 28 fundanúmer með beinum (Sólrún Inga Traustadóttir, Ásta Rakel Viðarsdóttir, Þóra Kristín Briem, Jakob Kristján Þrastarson, og Ögn Þórarinsdóttir, 2021, bls. 22).

Tafla 1: Yfirlit yfir þau fundanúmer sem greind hafa verið frá uppgreftrinum á Árbæ 2019.

Fundanúmer	Heiti	Þyngd í grömmum	Svæði	Tegund lags	Númer lags
2019-36-119	Dýrabein	25	B	Móaska	5395
2019-36-127	Dýrabein	765	B	Móaska	6900
2019-36-131	Dýrabein	11	B	Móaska	6900
2019-26-302	Dýrabein	44	B	Móaska	5395
2019-36-303	Dýrabein	47	B	Móaska	5395
2019-36-304	Dýrabein	406	B	Móaska	5395
2019-36-305	Dýrabein	1610	B	Móaska	6900
2019-36-306	Dýrabein	3	B	Móaska	6900
2019-36-307	Dýrabein	12	B	Móaska	6900
2019-36-308	Dýrabein	35	B	Móaska	6900
2019-36-309	Dýrabein	15	B	Móaska	6900
2019-36-310	Dýrabein	101	B	Móaska	8056
2019-36-311	Dýrabein	60	B	Móaska	8056
2019-36-312	Dýrabein	25	B	Móaska	8056
2019-36-322	Dýrabein	9	B	Móaska	8056

Dýrabeinin sem greind hafa verið koma úr þremur mismunandi einingum, allar af svæði B (Tafla 2).

Tvær þeirra eru í raun sama eining (5395=6900), þykkt móöskulag með dýrabeinum og ýmsum gripum (Sólrún Inga Traustadóttir o.fl., 2020, bls. 45) og eru lang flest beinin þaðan. Þriðja einingin [8056] er eldri og er hluti af öskuhaugslagi sem er með neðri mörk við gjósku úr Kötlu frá 1500 en í henni fundust færri gripir (Sólrún Inga Traustadóttir o.fl., 2020, bls. 56).

Tafla 2: Fjöldi greindra dýrabeina í hverri einingu

Eining (e. context)	Heildarfjöldi brota (TNF)
5395	96
6900	166
8056	18
Samtals	280

Varðveisla dýrabeinasafnsins frá Árbæ

Heilt yfir er varðveislán á þeim dýrabeinum sem þegar hafa verið greind frá Árbæ ekki sérlega góð.

Mat á ástandi yfirborðs beina gefur upplýsingar um varðveislústand beina, ef yfirborð er illa varðveitt er mun erfiðara að greina ummerki um slátrun, verkun og vinnslu á beinum t.d. skurðför eða höggför og einnig ummerki um nag (Harland o.fl., 2003). Almennt var yfirborð beinanna frá Árbæ illa varðveitt og í flestum tilfellum ekki hægt að fullyrða hvort einhver för hafi verið á þeim (Tafla 3).

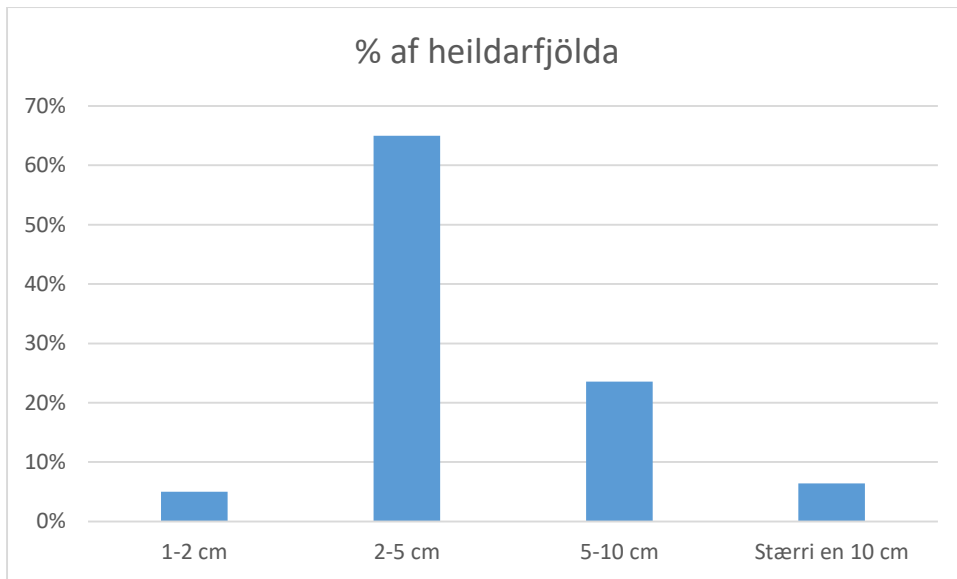
Tafla 3: Yfirlit yfir áferð (e. texture) beina í samræmi við aðferðafræði York kerfisins (Harland o.fl., 2003)

Ástand yfirborðs	Fjöldi	% af heildarfjölda
Ekki skráð	8	3%
1. Mjög góð	33	12%
2. Góð	91	33%
3. Sæmileg	67	24%
4. Slæm	81	29%
Heildarfjöldi (TNF)	280	

Þrátt fyrir að dýrabeinasafnið frá Árbæ sé vandlega grafið upp og sigtað eru engin bein í stærðarflokknum undir 1 cm og mjög fá bein í flokknum 1-2 cm (Tafla 4 og Mynd 2). Líklega skýrist þetta af slæmri varðveislun en stærstur hluti beinasafnsins er milli 2-5 cm að stærð.

Tafla 4: Fjöldi beina innan hvers stærðarflokks (e. fragment size).

Stærðarflokkur	Fjöldi	% af heildarfjölda
1-2 cm	14	5%
2-5 cm	182	65%
5-10 cm	66	24%
Stærri en 10 cm	18	6%
Heildarfjöldi (TNF)	280	

Mynd 2: Graf sem sýnir stærðardreifingu beina frá Árbæ.

Mjög fá brennd bein hafa verið í þeim hluta safnsins sem búið er að greina en viðbúið er að þeim muni fjölga (Tafla 5).

Tafla 5: Yfirlit yfir hlutfall brenndra beina.

Stig bruna	Fjöldi	% af fjölda
Óbrennd bein	267	95%
Brennd svört	2	1%
Brennt hvít	11	4%
Heildarfjöldi (TNF)	280	

Mælingar á sýrustigi jarðvegs í öskuhaugnum á svæði B

Mynd 3: Angelos og Sólrún skrá sýrustig í öskuhaugnum á svæði B 21. maí 2021. Ljósmyndari: Albína Hulda Pálsdóttir.

Til þess að skilja betur varðveisluaðstæður fyrir dýrabein úr ruslahaugnum á Árbæ voru gerðar mælingar á sýrustigi í jarðvegi í öskuhaugnum á svæði B í maí 2021 (Mynd 3). Mælingarnar voru teknar með Kelway HB-2 Soil Acidity and Moisture Tester, framleiddum af Kel Instruments Company. Mælinum var stungið í snið á nokkrum stöðum í ruslahaugnum og sýrustigið á hverjum stað skráð (Tafla 6). Hnit var tekið með alstöðinni við hverja mælingu (Tafla 7). Svona mælingar eru ekki nákvæmar en gefa góða vísbendingu um sýrustig jarðvegs. Þó ber að hafa í huga að hitastig getur haft mikil áhrif á sýrustig jarðvegs og að sýrustig getur verið mjög breytilegt jafnvel á litlu svæði (Nicholson, 1996, bls. 516).

Sýrustigið í öskuhaugnum á Árbæ mældist milli 5,5-6,9 pH en miðgildi mælds sýrustigs var 6,05 sem er nokkuð súrt og vel undir kjöraðstæðum fyrir varðveislu dýrabeina. Bein varðveitast best í

örlítið basískum jarðvegi (7,8-7,9 pH) og þau bein sem eru minnst kólkuð (e. calcified) t.d. bein ungra dýra eyðast fyrst en glerungur í tönnum fullorðinna dýra varðveitast best (Gordon og Buikstra, 1981; Reitz og Wing, 2008, bls. 141). Rannsóknir hafa þó sýnt að sýrustig stjórnar ekki varðveislu dýrabeina eitt og sér. Varðveisla er flókið samspil margra þátta svo sem gegndræpis jarðvegs, hvort dýrin hafi verið elduð og á hvaða hátt, úr hvaða dýri beinin koma og hvort dýrið var ungt eða gamalt (Nicholson, 1996). Í því ljósi er rétt að hafa í huga staðsetningu Árbæjar og ruslahaugsins efst í nokkuð brattri brekku en líklegt er að framræsla (e. drainage) vatns á svæðinu sé góð sem yfirleitt hefur slæm áhrif á varðveislu beina.

Tafla 6: Niðurstöður pH mælinga úr öskuhaug í Árbæ þann 21.mái 2021

Snið	Nr. sýnis	pH gildi
Suðursnið	P#17520 efri	6,1
Suðursnið	P#17521 mið	6,0
Suðursnið	P#17522 neðri	5,5
Austursnið	P#17523 efri	6,9
Austursnið	P#17524 mið	6,0
Austursnið	P#17525 neðri	6,2
Meðaltal		6,12
Miðgildi		6,05

Code	East(m)	North(m)	Elevation(m)
1P17520	362632.424	404786.142	59.119
1P17520	362633.209	404785.862	58.457
1P17522	362633.265	404786.000	58.308
1P17523	362635.981	404785.304	59.323
1P17524	362635.890	404785.054	58.833
1P17525	362636.238	404785.550	58.589

Tafla 7: Hnit og hæð á pH mælingum í öskuhaug. Ath. Númerið næst efst á að vera 1P17521.

Yfirlit yfir dýrabeinasafnið

Dýrabeinasafnið sem búið er að greina frá Árbæ er ekki stórt, heildarfjöldi beina (TNF²) er 280 en heildarfjöldi tegundargreindra beina 223 (NISP³) (Tafla 8). Flest bein eru úr húsdýrum og svo eru nokkur fjöldi fiskbeina.

Tafla 8: Yfirlitstafla yfir niðurstöður tegundagreiningar á dýrabeinunum frá Árbæ

Flokkunarheild (e. taxon) eftir nytjaflokk	NISP	% af heild
Húsdýr		
Nautgripir (<i>Bos taurus</i>)	96	43,05
Hestar (<i>Equus caballus</i>)	13	5,83
Kindur (<i>Ovis aries</i>)	27	12,11
Kindur/geitur (<i>Ovis/Capra</i> sp.)	34	15,25
fjöldi kinda/geita	61	27,35
fjöldi húsdýra	170	76,23
Selir		
Landselur (<i>Phoca vitulina</i>)	1	0,45
fjöldi sela	1	0,45
Hvalir		
Hvalir (Cetacea sp.)	3	1,35
fjöldi hvala	3	1,35
Fuglar		
Sjófuglar (Wildfowl - sea birds)	1	0,45
fjöldi fugla	1	0,45
Fiskar		
Porskaætt (<i>Gadid</i> sp.)	9	4,04
Fiskar tegund ógreinanleg (<i>Fish</i> sp.indet.)	34	15,25
fjöldi fiska	43	19,28
Lindýr		
Lindýr	5	2,24
fjöldi lindýra	5	2,24
Heildarfjöldi tegundargreindra beina (Total NISP)	223	100,00
Meðalstór landspendýr (Medium Terrestrial Mammal)	8	
Stór landspendýr (Large Terrestrial Mammal)	27	
Ógreinanleg spendýr (Unident. Mammal Frags)	22	
Heildarfjöldi beina (TNF)	280	

² TNF Total number of fragments, þá eru öll brot talin, líka þau sem ekki eru greinanleg til tegundar.

³ 3 NISP Number of identified specimens, aðeins þau brot sem hægt er að greina til tegundar.

Algengt er að miða við að í dýrabeinasafni þurfi að vera hið minnsta 100 tegundargreind (NISP) bein af algengustu húsdýrategundinni (Hambleton, 1998, bls. 68) til þess að hægt sé að fara í ítarlegan samanburð og er sá hluti dýrabeinasafnsins frá Árbæ sem búið er að greina nokkuð undir þeim mörkum. NABO Zooarchaeology Working Group hefur búið til viðmið um stærð dýrabeinasafna og hvaða greiningar er hægt að vinna miðað við fjölda tegundargreindra beina. Fyrir dýrabeinasöfn með undir 300 NISP má gera tegundalista, fyrir söfn milli 300-1000 er hægt að fara að skoða hlutföll myndi algengustu tegunda og svo framvegis (Tinsley og McGovern, 2002, bls. 3). Þegar búið verður að greina bein frá 2018, 2020 og 2021 verður safnið væntanlega orðið nægjanlega stórt til þess að hægt sé að fara í ítarlegri túlkun á því og samanburð við dýrabeinasöfn úr öðrum fornleifarannsóknum.

Húsdýr

Bein úr öllum algengustu húsdýrum (NISP 170), nautgripum, kindum/geitum og hrossum, fundust á Árbæ (Tafla 8). Vegna þess hve varðveisla er slæm þá er stærstur hluti húsdýraleifa stakar tennur. Bein úr flestum hlutum beinagrindarinnar finnast þó í safninu sem bendir til þess að um sé að ræða bein húsdýra sem haldin voru á Árbæ og slátrað á staðnum. Hlutföll milli beina úr mismunandi hlutum beinagrindarinnar (e. element distribution) verða skoðuð í lokaskýrslu.

Nautgripir (*Bos taurus*)

Bein og tennur nautgripa voru algengust í dýrabeinasafninu frá Árbæ (NISP 96, Tafla 8). Nokkur bein voru í safninu sem greinilega komu úr mjög ungum kálfum og líka var nokkuð um tennur sem greinilega komu úr nýfæddum eða mjög ungum kálfum. Þetta gæti bent til þess að mjólkurframleiðsla hafi verið aðal markmið nautgripahalds í Árbæ. Frekar verður unnið með aldursdreifingu nautgripa frá Árbæ í lokaskýrslu um dýrabeinasafnið.

Kindur/geitur (*Ovis/Capra* sp.)

Bein kinda/geita voru næst algengust í dýrabeinasafninu frá Árbæ (NISP 61, Tafla 8). Greint var á milli tanna og beina kinda og geita eins og hægt var. Allar tennur og bein sem hægt var að tegundargreina með vissu reyndust vera úr kindum og því er líklegt að þau tennur og bein sem lentu í flokknum kindur/geitur reynist einnig vera úr kindum. Bein geita eru mjög sjaldgæf í íslenskum dýrabeinasöfnum eftir 1300 (Birna Kristín Baldurssdóttir, Albína Hulda Pálsdóttir, og Jón Hallsteinn Hallsson, 2017; McGovern, Harrison og Smiarowski, 2014). Eitt kinda/geitabein var í safninu sem er líklega úr lambafóstri (C[6900], fundanúmer 2019-36-306) (Martín og García-González, 2015). Frekar verður unnið með aldursdreifingu kinda/geita frá Árbæ í lokaskýrslu um dýrabeinasafnið.

Hross (*Equus caballus*)

Nokkur fjöldi hrosstanna var í dýrabeinasafninu frá Árbæ (NISP 13, Tafla 8). Þær voru þegar hægt var aldursgreindar og reyndust flestar vera úr dýrum sem voru milli 5 og 8 ára gömul. Þetta er ekki sérlega hár aldur fyrir hross en aldursamsetning verður skoðuð nánar í lokaskýrslu um greiningu dýrabeina frá Árbæ. Einn heill sköflungur úr hrossi var í safninu (C[6900], fundanúmer 2019-36-305, #29) sem hægt var að mæla. Á fjærenda beinsins voru ummerki eða för, hugsanlega nag eftir nagdýr eða eftir einhverja notkun á beininu. Þessi ummerki verða skoðuð og greind nánar síðar og hæð hrossins á herðakamb reiknuð út.

Villt dýr

Nokkur fjöldi beina úr villtum dýrum var í dýrabeinasafninu frá Árbæ (NISP 53, Tafla 8). Fjallað verður nánar um hvern hóp villtra dýra, seli, hvali, fiska, fugla og lindýr hér fyrir neðan.

Selir

Eitt selbein var í safninu, lærleggur af landselskóp (Mynd 4). Landselur (*Phoca vitulina*) er algengasti selurinn við Ísland (Erlingur Hauksson, Valur Bogason og Droplaug Ólafssdóttir, 2004) og selbein hafa fundist í mörgum íslenskum dýrabeinasöfnum t.d. frá Alþingisreit í miðbæ Reykjavíkur (Albína Hulda Pálsdóttir, 2010) og bæði Aðalstræti 10 og Tjarnargötu 3c (Albína Hulda Pálsdóttir, 2008; Harrison og Mjöll Snæsdóttir, 2012; Perdikaris, Amundsen og McGovern, 2002).

Mynd 4: Lærleggur úr landselskóp, beinendar allir ósamvaxnir (C[6900], fundanúmer2019-36-305). Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.

Hvalbein

Þrjú hvalbein voru í þeim hluta dýrabeinasafnsins frá Árbæ sem þegar hefur verið greindur. Öll þrjú hafa verið unnin á einhvern hátt. Ekki er hægt að fullyrða út frá þeim að hvalkjöt hafi verið borðað á Árbæ, eins líklegt er að þetta séu hvalbein sem fundist hafi í fjöru og hafi verið flutt á staðinn til þess að búa til úr þeim gripi.

Greinilegasti gripurinn er beintafla úr hvalbeini sem hugsanlega er ókláruð kotrutafla (Mynd 5). Búið er að slétta beinið á báðum hliðum og sjá má móta fyrir rákum sem líklega eiga að marka endanlegar útlínur gripsins. Gripurinn er 4 cm á lengd, 3,9 cm breiður og 0,6 cm þykkur, þyngd 11 grömm. Þessi gripur kemur úr einingu [6900]. Mörg dæmi eru um kotrutöflur úr beini sem fundist hafa í fornleifarannsóknum flestar af mjög óvissum aldri og hér er stuttlega minnst á nokkrar. Hluti af renndri kotrutöflu úr hvalbeini í Reykholti í Borgarfirði⁴, sú virðist örlítið stærri en sú hálfkláraða frá Árbæ. Falleg rennd kotrutafla fannst einnig á Stóru Borg, sú er 3,5-3,7 cm þvermál⁵, svipuð af stærð og gripurinn frá Árbæ. Önnur heil jarðfundin kotrutafla er frá Dyrhólum í Mýrdal⁶, rennd úr hvalbeini, 4,2 cm í þvermál (Þórður Tómasson, 2008, bls. 77).

Mynd 5: Hálfkláraður gripur úr hvalbeini, hugsanlega kotrutafla (2019-36-131). Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.

Tvö önnur hvalbein sem hafa verið unnin og gerðir úr þeim gripir fundust í einingu [8056] sem er í eldri hluta öskuhaugsins sem hefur myndast upp úr 1500. Fyrst er bútur úr hvalbeini sem hefur verið sagaður á a.m.k. þrjá vegu. Líklega var gripurinn upphaflega ferhyrindur en fjórða hliðin er brotin

---

⁴ Þjóðminjasafn Íslands, númer 2000-6-291, <https://sarpur.is/Adfang.aspx?AdfangID=1818934>.

⁵ Þjóðminjasafn Íslands, númer 1981-182-434, <https://sarpur.is/Adfang.aspx?AdfangID=12290>.

⁶ Skógasafn, númer D-4, <https://sarpur.is/Adfang.aspx?AdfangID=1562170>.

(Mynd 6). Allir fletir beinsins hafa verið sléttaðir og hann er 6,2 cm á lengd, 3,1 cm á breidd og 1 cm á þykkt, þyngd gripsins er 25 grömm.

Mynd 6: Gripur úr hvalbeini (C[8056], fundanúmer 2019-36-119). Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.

Þriðji hvalbeinsgripurinn er jafnframt sá stærsti (Mynd 7). Hann er 13 cm á lengd, 12,5 cm á breidd og 1,8 cm þykkur og 101 gramm á þyngd. Gripurinn er brotin í þrennt og brotin eru mun ljósari ein beinið sjálfst sem bendir til þess að þau séu ný. Beinið hefur greinilega verið sléttað á a.m.k. annarri flötu hliðinni og á einum jaðri en aðrir jaðrar virðast hafa brotnað fyrir einhverju síðan.

Mynd 7: Gripur úr hvalbeini, hugsanlega bretti af einhverri gerð (C[8056], fundanúmer 2019-36-310). Platan er brotin í þrennt. Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.

Fiskar

Nokkur fiskbein, öll úr einingu (e. context) [5395=6900], voru í dýrabeinasafninu en varðveisla þeirra var ekki sérlega góð. Ekki var hægt að mæla neitt þeirra. Þau fiskbein sem hægt var að greina til tegundar voru öll úr þorski, nokkur bein voru af þorskætt og önnur ógreinanleg til tegundar (Tafla 9).

Tafla 9: Fiskbein frá Árbæ

Tegund	Fjöldi
Þorskur (<i>Gadus morhua</i>)	3
Þorskætt (<i>Gadidae</i>)	6
Fiskar ógreinanleg (Fish sp.indet.)	34
Heildarfjöldi	43

Lindýr

Fimm brot úr skeljum lindýra voru í dýrabeinasafninu (C[6900], fundanúmer 2019-36-308), þau voru afar illa varðveitt og ósennilegt er að hægt sé að greina þau til tegundar.

Fuglar

Eitt fuglabein fannst í dýrabeinasafninu frá Árbæ, hluti af lærlegg úr lunda (C[5395], fundanúmer 2019-36-303).

Mannabein

Einn jaxl úr manneskju fannst í dýrabeinasafninu (C[6900], fundanúmer 2019-36-127 #1), hann var mjög illa varðveittur (Mynd 8) en það var ekki í honum greinileg skemmd líkt og í jaxli sem fannst við rannsókn á Litlabæ (Albína Hulda Pálsdóttir og Indriði Skarphéðinsson, 2019, bls. 34).

Mynd 8: Jaxl úr manneskju frá Árbæ (C[6900], fundanúmer 2019-36-127 #1). Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.

Slátrun, verkun og vinnsla

Vegna slæmrar varðveislu þeirra beina sem þegar hafa verið greind frá Árbæ er lítið hægt að fjalla um slátrun verkun og vinnslu að svo stöddu. Þó virðist líklegt að einfaldir gripir hafi verið gerðir úr beinum á staðnum samanber hálfkláraða hvalbeingsgripinn sem líklega átti að verða kotrutafla (Mynd 5). Ein sló (e. horn core) af hrút var í dýrabeinasafninu sem greinilega var söguð af höfuðkúpunni. Hugsanlega var hornið sjálf nýtt til smíða en það er líka möguleiki að það hafi bara verið sagað af til að auðvelda sviðagerð.

Mynd 9: Sló af hrúti sem búið er að saga af höfuðkúpunni (C[6900], fundanúmer2019-36-305, #28). Slóin var svipuð af stærð og sló af árgömlum hrúti í samanburðarsafni. Skali 5 cm. Ljósmyndari Albína Hulda Pálsdóttir.

Lokaorð

Sá hluti dýrabeinasafnsins frá Árbæ sem búið er að greina gefur vísbendingar lifnaðarhætti fólks á bænum, aldursdreifing nautgripatanna- og beina bendir til áherslu á mjólkurframleiðslu, nokkur fjöldi tanna og beina úr hrossum er í safninu og virðast hrossin hafa verið á besta aldri. Engin bein geita eða svína voru í safninu en það er ekki óvænt þegar um er að ræða dýrabeinasafn frá því eftir 1500 eins og hér um ræðir. Þrjú unnin hvalbein eru í safninu en lítið hefur verið skrifað um beingripi fundna í íslenskum fornleifauppgröftum hingað til. Ljúka þarf við greiningu dýrabeina frá 2019 og greina dýrabein sem fundust 2018, 2020 og 2021. Þegar greiningu dýrabeinasafnsins er lokið verður farið í nákvæmari úrvinnslu á gögnum, t.d. mat á aldri dýra, skiptingu í tímabil og samanburð við önnur dýrabeinasöfn eins og tilefni gefur til.

Þó að dýrabeinasafnið frá Árbæ sé ekki sérlega stórt enn sem komið er fyllir það í ákveðið gat. Fá dýrabeinasöfn frá hefðbundnum sveitabæjum á þessu svæði og tímabili hafa verið greind hingað til. Mikið magn dýrabeina hefur fundist í fornleifarannsóknum í miðbæ Reykjavíkur en þau eru mjög eðlisólík safninu frá Árbæ. Nokkur dýrabeinasöfn sem spanna upphaf búsetu í Reykjavík hafa verið greind (t.d. Albína Hulda Pálsdóttir, 2013; Amorosi, 1996, bls. 210; Hicks, 2016; Tinsley og McGovern, 2001). Frá miðöldum (ca 1226-1500) er aðal dýrabeinasafnið frá Alþingisreit (Albína Hulda Pálsdóttir, 2010). Frá tímabilinu 1500 til 20. aldar hefur verið greint mikið af beinum frá Alþingisreit (Albína Hulda Pálsdóttir, 2010), Tjarnargötu 3c (Albína Hulda Pálsdóttir, 2008; Perdikaris o.fl., 2002) og Aðalstræti 10 (Harrison o.fl., 2008; Harrison og Mjöll Snæsdóttir, 2012) en þau koma flest úr stórum ruslahaugum frá upphafi þéttbýlismyndunar í Reykjavík, hafa sum óvissa tengingu við búsetu í kring og eru líklega að einhverju leiti tengd fiskverkun. Lítið dýrabeinasafn hefur líka verið greint frá Litlabæ á Seltjarnarnesi þar sem var þurrabúð og síðar sumarbústaður en það er frá um 1900-1950 (Albína Hulda Pálsdóttir og Indriði Skarphéðinsson, 2019; Lucas og Guðmundur Ólafsson, e.d.; Lucas, Guðmundur Ólafsson, Albína Hulda Pálsdóttir, og Indriði Skarphéðinsson, 2019). Af þessari upptalningu má sjá að dýrabeinasafnið frá Árbæ getur bætt miklu við þekkingu okkar á þróun búsetu á sveitabæ í útjaðri þéttbýlismyndunar í Reykjavík og því er mikilvægt að hægt verði að halda áfram greiningu og úrvinnslu á því.

Heimildaskrá

- Albína Hulda Pálsdóttir. (2008). The Tjarnargata 3c archaeofauna: The Fishing industry and the rise of urbanism in early modern Iceland. Í (P. Béarez, S. Grouard, og B. Clavel, ritstj.) *Archéologie du poisson: 30 ans d'archéo-ichtyologie au CNRS*. Flutt á XXVIIIe rencontres internationales d'archéologie et d'histoire d'Antibes ; XIVth ICAZ Fish remains working group meeting, Antibes: du Centre d'études Préhistoire, Antiquité, Moyen Age de la villa d'Antibes et du ministère de la Culture et de la Communication.
- Albína Hulda Pálsdóttir. (2010). *Dýrabein frá Alþingisreit: Greining á dýrabeinum frá svæðum A, B og C* (Skýrslur Íslenskra fornleifarannsókna ehf. nr. 2010–1). Reykjavík: Íslenskar fornleifarannsóknir ehf. Sótt af <https://rafhladan.is/handle/10802/2953>
- Albína Hulda Pálsdóttir. (2013). *Dýrabeinin frá Alþingisreit IV. fasi (871-1226): Uppgröftur 2008-2012* (Skýrslur Íslenskra fornleifarannsókna ehf. nr. 2013–1). Reykjavík: Íslenskar fornleifarannsóknir ehf.
- Albína Hulda Pálsdóttir og Elísa Skúladóttir. (2016). *Samanburðarsafn í dýrabeinafornleifafræði við Landbúnaðarháskóla Íslands: Staða árið 2016 og framtíðarhorfur* (Rit Lbhí nr. 71). Reykjavík: Landbúnaðarháskóli Íslands. Sótt af <https://rafhladan.is/handle/10802/12517>
- Albína Hulda Pálsdóttir og Elísa Skúladóttir. (2018). *Samanburðarsafn í dýrabeinafornleifafræði við Landbúnaðarháskóla Íslands: Ársskýrsla 2017* (Rit Lbhí nr. 84). Reykjavík: Landbúnaðarháskóli Íslands. Sótt af <http://hdl.handle.net/10802/15288>
- Albína Hulda Pálsdóttir og Indriði Skarphéðinsson. (2019). *The animal bones from Litlibær, Nes, Iceland* (Rit Lbhí nr. 107). Reykjavík: Landbúnaðarháskóli Íslands; Icelandic ZooArch. Sótt af <http://hdl.handle.net/10802/19435>
- Amorosi, T. (1996). *Icelandic Zooarchaeology: New Data Applied to Issues of Historical Ecology, Paleoecology and Global Change* (Unpublished PhD thesis). The City University of New York, New York.
- Baker, P. og Worley, F. (2019). *Animal Bones and Archaeology: Recovery to archive*. Swindon: Historic England.
- Birna Kristín Baldurssdóttir, Albína Hulda Pálsdóttir, og Jón Hallsteinn Hallsson. (2017). Geitfé á Íslandi – uppruni, staða og framtíðarhorfur. *Skrína — rit um auðlinda-, landbúnaðar- og umhverfisvísindi*, 3(2).
- Boessneck, J. (1969). Osteological Differences between Sheep (*Ovis aries* Linné) and Goat (*Capra hircus* Linné). Í *Science in Archaeology: A Survey of Progress and Research* (bls. 331–358). New York: Prager Publishers.
- Driesch, A. von den. (1976). *A Guide to the Measurement of Animal Bones from Archaeological Sites* (1. bindi). Cambridge: Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University.
- Ericson, P. G. P. og Storå, J. (1999). *A manual to the skeletal measurements of the seal genera Halichoerus and Phoca (Mammalia: Pinnipedia)*. Department of Vertebrate Zoology, Swedish Museum of Natural History. Stockholm. Stencil.
- Erlingur Hauksson, Valur Bogason og Droplaug Ólafssdóttir. (2004). Landselur. Í *Íslensk spendýr* (bls. 116–123). Reykjavík: Vaka-Helgafell.
- Gordon, C. C. og Buikstra, J. E. (1981). Soil pH, Bone Preservation, and Sampling Bias at Mortuary Sites. *American Antiquity*, 46(3), 566–571. doi:10.2307/280601

- Grant, A. (1982). The use of tooth wear as a guide to the age of domestic ungulates. Í B. Wilson, C. Grigson og S. Payne (ritstj.), *Ageing and Sexing Animal Bones from Archaeological Sites* (bls. 91–108). Oxford: British Archaeological Reports British Series.
- Halstead, P., Collins, P. og Isaakidou, V. (2002). Sorting the Sheep from the Goats: Morphological Distinctions between the Mandibles and Mandibular Teeth of Adult Ovis and Capra. *Journal of Archaeological Science*, 29(5), 545–553. doi:10.1006/jasc.2001.0777
- Hambleton, E. (1998). *A comparative study of faunal assemblages from British iron age sites* (Doctoral). Durham University. Sótt 17. apríl 2019 af <http://etheses.dur.ac.uk/4646/>
- Harland, J. F., Barrett, J. H., Carrott, J., Dobney, K. og Jaques, D. (2003). The York System: An integrated zooarchaeological database for research and teaching. *Internet Archaeology*, 13.
- Harrison, R., Alexander, E., Feely, F., Gorsline, M., Hicks, M. T. og Mitrovic, S. (2008). *Faunal Analysis from the 2005 Excavation at Aðalstræti Nr. 10 in Reykjavík, Iceland* (nr. 40). New York: CUNY Northern Science and Education Center.
- Harrison, R. og Mjöll Snæsdóttir. (2012). Urbanization in Reykjavík: Post-Medieval Archaeofauna from the Downtown Area. *Journal of the North Atlantic*, 6(19), 1–17. doi:10.3721/037.004.m501
- Hicks, M. T. (2016). *Faunal Evidence from Lækjargata in Reykjavík: a preliminary report* (NORSEC Zooarchaeology Laboratory Reportnr. 63). New York: CUNY Northern Science and Education Center, North Atlantic Biocultural Organization Research.
- Hodgetts, L. M. (1999). *Animal bones and human society in the late Younger Stone Age of arctic Norway* (Doctoral thesis). University of Durham, Durham.
- Leiðbeiningar um umhirðu forngripa og frágang sýna. (2013). Þjóðminjasafn Íslands. Sótt 14. ágúst 2018 af [http://www.thjodminjasafn.is/media/rannsoknir/Leidbeiningar-um-umhirdu-forngripa-og-fragang-syna\(1\).pdf](http://www.thjodminjasafn.is/media/rannsoknir/Leidbeiningar-um-umhirdu-forngripa-og-fragang-syna(1).pdf)
- Levine, M. A. (1982). The use of crown height measurements and eruption-wear sequences to age horse teeth. Í Bob Wilson, C. Grigson og S. Payne (ritstj.), *Ageing and Sexing Animal Bones from Archaeological Sites* (bls. 223–250). Oxford: British Archaeological Reports.
- Lucas, G. og Guðmundur Ólafsson. (e.d.). *Archaeological Investigations at Litlibær, Nes in Seltjarnarnes 2012*.
- Lucas, G., Guðmundur Ólafsson, Albína Hulda Pálsdóttir, og Indriði Skarphéðinsson. (2019). Archaeological Investigations at an early Twentieth Century Cottage. Litlibær, Nes in Seltjarnarnes. *Archaeologia Islandica*, 13, 95–132.
- Lyman, R. L. (1994). *Vertebrate Taphonomy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Martín, P. og García-González, R. (2015). Identifying sheep (*Ovis aries*) fetal remains in archaeological contexts. *Journal of Archaeological Science*, 64, 77–87. doi:10.1016/j.jas.2015.10.003
- McGovern, T. H. (2009). Chapter 4: The Archaeofauna. Í G. Lucas (ritstj.), *Hofstaðir: Excavations of a Viking Age Feasting Hall in North-Eastern Iceland* (bls. 168–252). Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.
- McGovern, T. H., Harrison, R. og Smiarowski, K. (2014). Sorting Sheep and Goats in Medieval Iceland and Greenland: Local Subsistence, Climate Change, or World System Impacts? Í R. Harrison og R. A. Maher (ritstj.), *Human ecodynamics in the North Atlantic: a collaborative model of humans and nature through space and time* (bls. 153–176). Lanham, Maryland: Lexington Books.

- Müller, W. og Leesch, D. (2013). Criteria for age estimation of horse teeth. Í *Le Site Magdalénien de Monruz. 3: Acquisition, Traitement et Consommation Des Ressources Animales* (bls. 193–286). Hauterive: Office du patrimoine et de l'archéologie de Neuchatel, section archéologie.
- Nicholson, R. A. (1996). Bone Degradation, Burial Medium and Species Representation: Debunking the Myths, an Experiment-based Approach. *Journal of Archaeological Science*, 23(4), 513–533. doi:10.1006/jasc.1996.0049
- North Atlantic Biocultural Organization Zooarchaeology Working Group. (2010). *NABONE Zooarchaeological Recording Package 9th edition* (9th útg.). New York: North Atlantic Biocultural Organization Zooarchaeology Working Group. Sótt af <https://www.nabohome.org/products/manuals/fishbone/NABONE9thEditionFeb10.pdf>
- O'Connor, T. P. (2003). *The Analysis of Urban Animal Bone Assemblages: A Handbook for Archaeologists*. York: Council for British Archaeology.
- Perdikaris, S., Amundsen, C. og McGovern, T. H. (2002). *Report of Animal Bones from Tjarnargata 3C, Reykjavík, Iceland*. CUNY Northern Science and Education Center, North Atlantic Biocultural Organization Research.
- Reitz, E. J. og Wing, E. S. (2008). *Zooarchaeology* (2. útg.). New York: Cambridge University Press.
- Sólrún Inga Traustadóttir, Almar Smári Óskarsson, Anna Soffía Ingólfssdóttir, Björn Ari Örvarsson, Ísak Freyr Valsson, Jóhanna Valgerður Guðmundsdóttir, ... Snædís Sunna Thorlacius. (2020). *Fornar rætur Árbæjar - Fornleifarannsókn Áfangaskýrsla 2019* (Skýrslur Borgarsögusafns Reykjavíkur – Árbæjarsafnsnr. 202). Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur.
- Sólrún Inga Traustadóttir, Arthur Knut Farestveit, Bryndís Súsanna Þórhallsdóttir, Gunnar Grímsson, Sigrún Hannesdóttir, og Valur Magnússon. (2019). *Fornar rætur Árbæjar - Fornleifarannsókn Áfangaskýrsla 2018* (Skýrslur Borgarsögusafns Reykjavíkur – Árbæjarsafnsnr. 197). Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur.
- Sólrún Inga Traustadóttir, Ásta Rakef Viðarsdóttir, Þóra Kristín Briem, Jakob Kristján Þrastarson, og Ögn Þórarinsdóttir. (2021). *Fornar rætur Árbæjar - Fornleifarannsókn Áfangaskýrsla 2020* (Skýrslur Borgarsögusafns Reykjavíkur – Árbæjarsafnsnr. 213). Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur.
- Storå, J. (2001). *Reading Bones – Stone Age Hunters and Seals in the Baltic*. (21. bindi). Stockholm: Stockholm University.
- Tinsley, C. M. og McGovern, T. H. (2001). *Zooarchaeology of Aðalstræti 14-16, 2001: Report of the Viking Period Animal Bones* (nr. 2). New York: NORSEC.
- Tinsley, C. M. og McGovern, T. H. (2002). *Zooarchaeology of Aðalstræti 14-16, 2001: Assessment Report of the Post-Medieval Contexts* (nr. 3). New York: NORSEC. Sótt af <https://www.nabohome.org/publications/labreports/Norsec29ReportArchaeofaunaUndirSandmulaUndirBalabrekku.pdf>
- Zeder, M. A. og Lapham, H. A. (2010). Assessing the reliability of criteria used to identify postcranial bones in sheep, Ovis, and goats, Capra. *Journal of Archaeological Science*, 37(11), 2887–2905. doi:10.1016/j.jas.2010.06.032
- Zeder, M. A. og Pilaar, S. E. (2010). Assessing the reliability of criteria used to identify mandibles and mandibular teeth in sheep, Ovis, and goats, Capra. *Journal of Archaeological Science*, 37(2), 225–242. doi:10.1016/j.jas.2009.10.002
- Þórður Tómasson. (2008). Minjar rísa úr moldum. *Árbók Hins íslenska fornleifafélags, 2006–2007*, 47–92.

Viðauki III - ICP-MA/ES analyses of post medieval ceramics from Árbær, Reykjavík

Torbjörn Brorsson

ICP-MA/ES analyses of post medieval ceramics from Árbær, Reykjavík

Kontoret för Keramiska Studier

Rapport 187, 2022

Introduction and questions	p. 3
Methods	p. 3
Material	p. 3
Results and interpretation	p. 4
Summary	p. 8

Ceramic Studies, Sweden, Martin Johns väg 47, 263 75 Nyhamnsläge, Sweden.
torbjorn.brorsson@ceramicstudies.se
www.ceramicstudies.se

Höganäs 2022

Introduction and questions

The old farm of Árbær is situated in the eastern part of Reykjavík. Excavations at Árbær during the years 2018, 2019 and 2020 have revealed an archaeological material mainly dated to the 17th- and 18th centuries.

Amongst the finds, pottery sherds were found and classified. The classification of the provenance of the pottery is based on visual observations of the sherds' fabric and glaze. Certain productions are relatively easy to identify, but it can, for example, be difficult to distinguish between pottery from different parts of northern Europe. Therefore, a number of sherds from Árbær have been the subject of ICP analyses, whose purpose is to determine the provenance of some of the ceramic vessels from the site.

Methods

Chemical analysis by Inductively Coupled Plasma- Mass Atomic Emission Spectrometry (ICP-MA/ES): Chemical analyses are used to identify the distinctive chemical identity of an artefact's raw material, in this study clay and temper material. Chemical identities act like a personal signature, reliably indicating the geographical origin of the raw material from which a pot was made.

Once the sample was selected, the sherd fragments (minimum 0.3 g) are ground to a fine powder and dissolved in a 4-acid solution. These solutions are then injected into argon plasma. When atoms are exposed to energy from the mass spectrometer the electrons change and recharge their orbits, causing a coloured light emission (emission spectra) that can be measured by AES. Altogether 12 different elements and trace elements are measured. The following post-transition metals are included: aluminium (Al), chrome (Cr), gallium (Ga), niobium, (Nb), manganese (Mn) and vanadium (V). The alkaline earth metals: calcium (Ca), magnesium (Mg), strontium (Sr). The lanthanides: lanthanum (La). The alkaline metal: Sodium (Na) and finally the transition metal, cobalt (Co).

Since the ICP analysis contains a large amount of data, it is necessary to use a statistical method to process these data. The data from the ICP analyses are, therefore, represented in both a factor analysis as well as a cluster analysis. The aim of these statistical formulas is to determine which samples are, based on their chemical properties, of same sourcing origin. The analyses (ICP-MA/ES) were carried out by OMAC-laboratories in Loughrea, Galway in Ireland.

Material

A total of 18 sherds from different ceramic vessels have been analysed (Tab. 1). The material includes only vessels classified as later glazed redware, dated to the 17th- and 18th centuries. The sampling of the pottery from Árbær was carried out by Gavin Lucas, University of Iceland.

Sample	Find
Árbær1	2018-19-121 #47
Árbær2	2018-19-131 #4
Árbær3	2018-19-132 #56
Árbær4	2018-19-133 #61
Árbær5	2018-19-194 #69
Árbær6	2018-19-292 #98
Árbær7	2018-19-3 #24
Árbær8	2018-19-339
Árbær9	2018-19-56 #1
Árbær10	2018-19-67 #3
Árbær11	2018-19-84 #5
Árbær12	2019-36-10 #120
Árbær13	2019-36-10 #119
Árbær14	2019-36-22 #327
Árbær15	2019-36-9 #330
Árbær16	2020-37-178 #412
Árbær17	2020-37-37 #181
Árbær18	2020-37-73 #404

Table I. The analysed material from Árbær, Reykjavik. All the sherds are classified as glazed redware.

Results and interpretation

The analyses are based on the sherds chemical composition and the results from the mass spectrometer can be found in the end of the report, in table 3.

The first step of the analytical work involved only the 18 sherds found at Árbær (Fig. 1). Based on the chemical composition of the fabrics in the sherds, the ceramics are divided into four different groups, named as A-D. These four groups most likely represent four different geographical areas.

Group A consist of seven sherds, and they are placed in the upper part of the dendrogram, and it is samples **Árbær1, Árbær3, Árbær4, Árbær6, Árbær9, Árbær10 and Árbær 11.**

Group B is a solitary sherd, sample **Árbær2.**

Group C is in the middle of the dendrogram, and the group consists of six sherds, Nos. **Árbær12, Árbær13, Árbær14, Árbær15, Árbær16 and Árbær18.**

In the lower part of the dendrogram is group D situated. It is samples Nos. **Árbær5, Árbær7, Árbær8 and Árbær17.**

It can be noted that the four geographical groups may within each group represent pots of different origin, but perhaps from the same region in Europe.

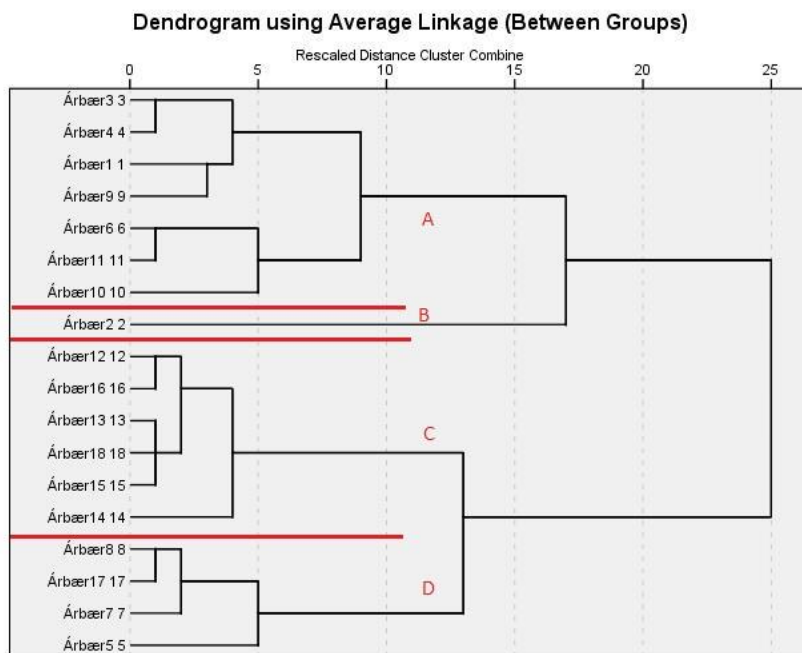

Figure 1. Dendrogram showing the samples from Árbær. Samples that are connected early in the X-axle are similar and the material has been divided into four chemical/geographical groups.

It seems to be very likely that the 18 vessels from Árbær came from at least four different geographical regions. The ceramics have therefore been compared with several thousands of samples of ceramics and clays from Ceramic Studies database. It contains of material from all countries in Northern Europe and also from countries such as United Kingdom, France, and the European countries in the Mediterranean.

First of all, the analyses show no similarities between the ceramics from Árbær and material from Norway, Sweden, Denmark, and Poland. The ceramics have then been compared with pottery in northern and north-western part of Germany. The six sherds in group C have very good chemical resemblances with ceramics from Lübeck and Wismar close to the Baltic Sea (Fig. 2). Samples with Lü in the name are from Lübeck, samples called “Neu” are from Neubrandenburg and “Park” are from Parkentin and both Neubrandenburg and Parkentin are situated in Mecklenburg-Vorpommern. When comparing the samples from Árbær with the ceramics from Lübeck, Neubrandenburg and Parkentin is it clear that there are most resemblances with pottery from Lübeck. The only exception is sample **Árbær14**, which has the same chemical composition is bricks from the Hanseatic city of Wismar.

The sherds in group A are not from Germany and they have a completely different chemical composition (Fig. 2), and it seems unlikely that these pots were made on the European Continent.

The sherds in group D have similarities with samples from Bremen and Hamburg but these four sherds have to be more thoroughly compared with samples from north-western Europe and the Low-Countries.

The solitary sherd **Árbær2** in group B has been compared with ceramics of different provenance and this vessel has the same chemical composition as material from south-

eastern part of Niedersachsen and from Hessen. There are similarities with ceramics from Coppengrave and Witzenhausen, but the resemblances are not absolute, and it is only the area that can be identified. This region is close to river Weser, where they produced a large number of vessels to other parts of Europe, and it was called “Pottland”.

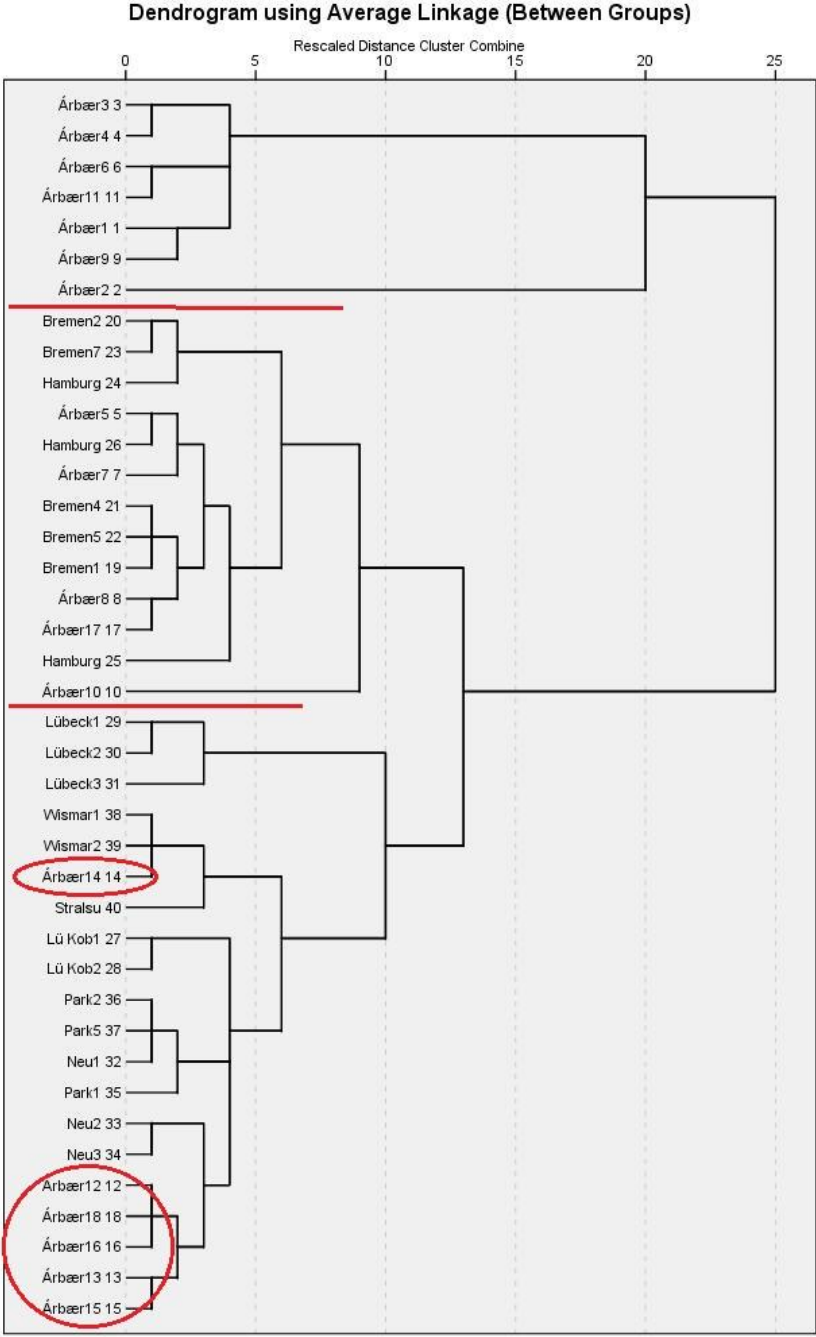

Figure 2. The group named as C has similarities with ceramics close to Lübeck and Wismar in Germany.

The remaining eleven sherds from Árbær have been compared with ceramics from north-western and western part of Germany and from the Low Countries. The sherds in group D are of the same chemical composition as material from Belgium and the Netherlands.

The sherds **Árbær5** and **Árbær7** are very close to ceramics from Bruges in Flanders (Fig. 3) and these two vessels were most likely from two different workshops in Flanders.

The sherds **Árbær8** and **Árbær17** are not from Flanders and they have similarities with ceramics from Bergen-Op-Zoom in the region Noord-Brabant in the south-western part of the Netherlands.

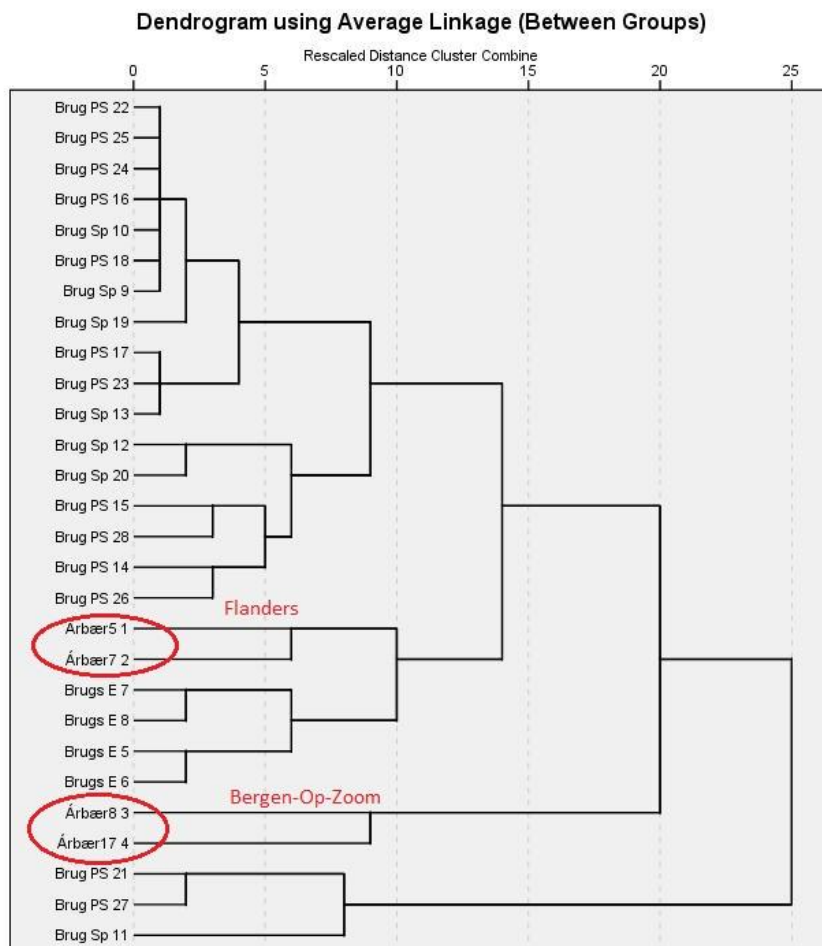

Figure 3. Four redwares vessels from **Árbær** have similarities with ceramics from Bruges in Flanders and with material from Bergen-Op-Zoom in the Netherlands (not visible).

The seven sherds in group A have no chemical resemblances with pottery in Scandinavia, Germany, Poland, The Low countries, The Baltic states, and France. The fact that the vessels were made out of clays and temper material originating from completely different regions than the other eleven analysed vessels from **Árbær** can be observed in figure 1 and 2.

The ceramics in group A have therefore been compared with ceramics from England and Scotland. There are much more resemblances with material from the British islands and most with samples from southern Scotland (Fig. 4). The **Árbær**-ceramics are of the same chemical composition as ceramics from Rothesay in Argyll and Bute in western Scotland, but there are also fairly good resemblances with material from Tentsmuir in Fife, close to Dundee. The question is if they produced pottery in Rothesay or at a place nearby and the nearest big city to Rothesay is Glasgow. The precise production area of the ceramics from **Árbær** cannot be

determined, but it is somewhere in southern Scotland, perhaps between Glasgow and Dundee.

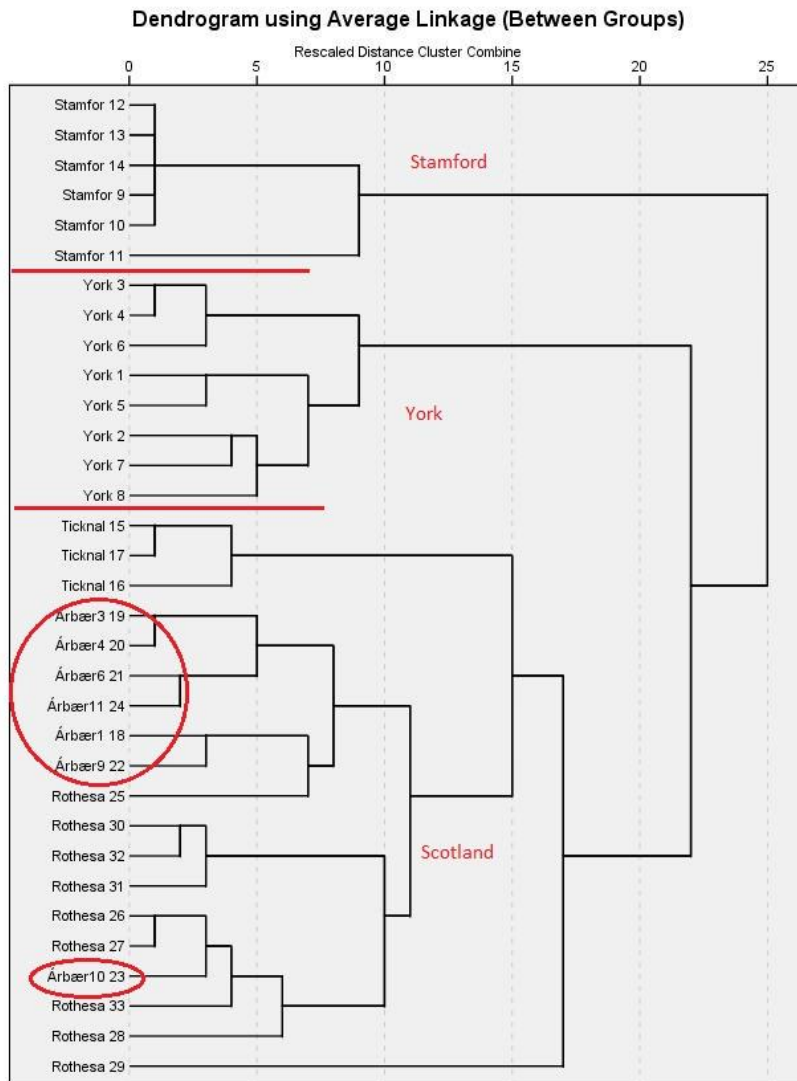

Figure 4. The sherds in group A from Árbær are of the same chemical composition as ceramics from Rothesa in Scotland.

Summary

The ICP analyses have showed that the vessels were made in Germany, the Netherlands, Belgium, and Scotland. None of the vessels came from Scandinavia.

Six of the vessels came from Lübeck and Wismar close to the Baltic Sea and it can be noted that these sherds were found during excavations in 2019 and 2020.

One sherd had belonged to a vessel from south-eastern part of Niedersachsen or Hessen in Germany and the sherd was revealed in 2018.

Two sherds had belonged to vessels from Flanders in Belgium and two came from Noord-Brabant in the Netherlands. Three of these sherds were revealed in 2018 and only one from 2020.

Finally, seven sherds have belonged to vessels from southern part of Scotland and all these sherds were found during excavations in 2018.

Sample	Find	Provenance
Árbær1	2018-19-121 #47	S Scotland
Árbær2	2018-19-131 #4	SE Niedersachsen / Hessen
Árbær3	2018-19-132 #56	S Scotland
Árbær4	2018-19-133 #61	S Scotland
Árbær5	2018-19-194 #69	Bruges
Árbær6	2018-19-292 #98	S Scotland
Árbær7	2018-19-3 #24	Bruges
Árbær8	2018-19-339	Bergen-Op-Zoom
Árbær9	2018-19-56 #1	S Scotland
Árbær10	2018-19-67 #3	S Scotland
Árbær11	2018-19-84 #5	S Scotland
Árbær12	2019-36-10 #120	Lübeck
Árbær13	2019-36-10 #119	Lübeck
Árbær14	2019-36-22 #327	Wismar
Árbær15	2019-36-9 #330	Lübeck
Árbær16	2020-37-178 #412	Lübeck
Árbær17	2020-37-37 #181	Bergen-Op-Zoom
Árbær18	2020-37-73 #404	Lübeck

Table 2. The provenance of the analysed ceramic sherds from Árbær.

Sample	Al %	Ca %	Ce ppm	Co ppm	Cr ppm	Ga ppm	La ppm	Mg %	Mn ppm	Na %	Sr ppm	V ppm
Árbær1	10,1	0,51	129	20,4	116	27,1	56,1	0,6	145	0,2	107	101
Árbær2	10,3	0,35	115	57,1	120	27,9	49,5	0,6	250	0,2	99,4	119
Árbær3	10,7	0,35	145	10,8	106	30,3	63,9	0,45	55	0,19	106	115
Árbær4	10,6	0,35	137	10	105	29,6	62,3	0,44	51	0,2	95,4	120
Árbær5	7,56	0,5	58,8	13,5	92	19,5	28,2	0,71	211	0,27	70,1	124
Árbær6	9,21	0,35	109	12,8	105	25,4	44,2	0,43	91	0,17	75,7	105
Árbær7	7,35	0,44	68,5	11,7	87	18,7	32,6	0,56	281	0,33	76,8	110
Árbær8	7,11	0,33	84,8	14,5	87	18,4	39	0,59	242	0,39	79,6	95
Árbær9	10,1	0,32	112	20,8	114	28,5	48,8	0,58	122	0,2	96,9	122
Árbær10	9,38	0,25	72,9	12,2	102	24,5	37,1	0,4	223	0,15	87,9	88
Árbær11	9,55	0,4	116	11,2	101	25	51,6	0,45	145	0,18	81,4	116
Árbær12	6,87	1,07	92,9	15	70	18,7	46	0,8	698	0,56	102	90
Árbær13	6,81	1,12	77,8	21,3	70	17,5	38,9	0,73	494	0,47	93,8	93
Árbær14	6,44	0,87	75,2	12	70	16,9	36,5	0,63	359	0,43	99,4	79
Árbær15	6,7	1,05	90,1	14,4	66	17,9	42,4	0,77	472	0,56	98,3	86
Árbær16	6,84	1,13	90,1	17,3	69	18,4	43	0,81	935	0,56	106	90
Árbær17	6,76	0,62	76,8	14,5	79	18	34,1	0,54	254	0,28	81,9	91
Árbær18	6,65	1,13	86,6	17,8	72	18	41,2	0,75	708	0,46	96,1	88

Table 3. The chemical analyses of the pottery from Árbær.

Viðauki III - Kort

Yfirlitskort

Svæði A

EPSG 3057 / ISN 93

Árbær 2021

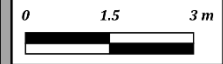
Svæði A

Mælingar

- Hleðslu steinn
- Steinn
- Torfhrun
- Fylling
- Mannvistarlag
- Skurður
- Eldri mælingar
- Uppgriftarsvæði
- Könnunarskurður

Ómar Valur Jónsson
08/01/2022

1:75

Svæði B

Svæði C

Viðauki V – Fundaskrá 2021

Funda- númer 2021-20-	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
1	Hnappur	Málmur.	Lausafundur		2 cm	2 cm	0,5 cm	4,6 g
2	Leikfang, Plast	Gerviefni - Plast.	Lausafundur	A	1 cm	1 cm	1,4 cm	0,4 g
3	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir.			2,8 cm	1,8 cm	0,3 cm	0,5 g
4	Leirkersbrot	Brenndur leir - Postulín.	12379	C				12,8 g
5	Nagli	Málmur - Járn.	12369	C	4 cm	2,5 cm		14,3 g
6	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir.	12766	B	2,7 cm	2 cm		2,6 g
7	Glerbrot	Gler.	12379	C	13,5 cm	3,5 cm		181,3 g
8	Lóð	Bergtegund - Steinn.	Hreinsun	B	5 cm	6 cm	1,5 cm	131,3 g
9	Rúðuglerbrot	Gler.	12379	C	6,8 cm	4 cm	0,2 cm	11,7 g
10	Óþekkt	Viður. Málmur - Járn.	15450	C	5 cm	2,5 cm	1,9 cm	15,8 g
11	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir.	12367	A	4,5 cm	3 cm	0,2 cm	29,1 g
12	Glerbrot	Gler.	12379	C	6,3 cm	6,3 cm	4,2 cm	77,1 g
13	Glerbrot	Gler.	12367	A	6,4 cm	6 cm	4,1 cm	53,5 g
14	Rónagli, Nagli	Málmur - Járn.		B	4,5 cm	2,8 cm	3 cm	26,2 g
15	Koparplata	Málmur - Kopar - Koparblanda.	12766	B	9,5 cm	6,7 cm		52,8 g

Funda- númer 2021-20-	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
16	Járnbrot, Nagli	Málmur - Járn.	12379	C	6,5 cm	2 cm		23,5 g
17	Leirker	Jarðvegur - Leir.	12379	C	6,7 cm	4,9 cm		52,1 g
18	Glerbrot	Gler.	12522	C	2 cm	2,1 cm	0,25 cm	1,5 g
19	Glerbrot	Gler.	12367	C	5,2 cm	4,5 cm	0,4 cm	11,5 g
20	Glerbrot	Gler.	12389	C	3,4 cm	2,1 cm	0,2 cm	2,3 g
21	Glerbrot	Gler.		B	6 cm	3,8 cm	0,4 cm	15,4 g
22	Leirkersbrot	Brenndur leir - Keramik.	12367	A stækkun til vesturs	2,8 cm	2,5 cm		
23	Glerbrot	Gler.	12367	A	1,5 cm	0,8 cm	0,4 cm	0,7 g
24	Járnbrot	Málmur - Járn.	12367	A stækkun til vesturs	7,2 cm	5,4 cm		40,5 g
25	Glerbrot, Glerbrot	Gler.	Lausafundur	A	4 cm	1,5 cm	1,3 cm	5,6 g
26	Járn	Málmur - Járn.	12766	B	5,6 cm	4,4 cm		73,8 g
27	Járn	Málmur - Járn.	12766	B	6,7 cm	1 cm		9,8 g
28	Holufylling	Bergtegund - Steinn.	12766	B	1,6 cm	1,2 cm		2,1 g
29	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir. Brenndur leir.		B	2,8 cm	2 cm		5,9 g
30	Nagli	Málmur - Járn.	12766	B	3,8 cm	1,4 cm		6,7 g

Funda- númer 2021-20-	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
31	Koparbútur	Málmur - Kopar.		B	5 cm	1,4 cm		10,9 g
32	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir.	12766	B	4 cm	3,5 cm		12,7 g
33	Járn	Málmur - Járn - Járnsteypa.	12766	B	6 cm	3,5 cm		1347,4 g
34	Gler	Gler.	12367	A stækkun til vesturs	4,9 cm	2 cm		6,8 g
35	Járn	Málmur - Járn.	12367	A				36,4 g
36	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir - Rauðleir.		B	3,5 cm	3 cm		10,3 g
37	Nagli	Málmur - Járn.	Hreinsun	B				
38	Nagli	Málmur - Járn.	12389	C				
39	Rúðuglerbrot	Gler.	12379	C	5,9 cm	1,6 cm		3,8 g
40	Hnífur	Málmur - Járn.	Hreinsun	B				55,9 g
41	Nagli	Málmur - Járn.	13433	B				114,2 g
42	Tappi	Viður - Korkur.	13884	C	2,1 cm	1,9 cm		6,1 g
43	Perla	Viður - Raf - Svartaraf. Kol - TálguKol.	15015	B	1,1 cm	0,8 cm		0,6 g
44	Glerbrot, Glerbrot	Gler.	13133	C				14,5 g

Funda- númer 2021-20-	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
45	Glerbrot, Glerbrot	Gler.	12376	C				68,7 g
46	Kljásteinn	Bergtegund - Steinn.	13461	B				160,2 g
47	Glerbrot	Gler.	13365	B	3,8 cm	2,5 cm	0,3 cm	2,1 g
48	Sleggjuhaus	Bergtegund - Steinn.	15450	C	11,5 cm	6,3 cm		742 g
49	Brýnisbrot	Bergtegund Flöguberg.	14674	B	7,1 cm	2 cm		19,3 g
50	Járnbrot	Málmur - Járn.	Hreinsun	B	10 cm	0,7 cm		28,3 g
51	Kljásteinn	Bergtegund - Steinn.	14613	B	6,5 cm	5,2 cm		164,6 g
52	Gler	Gler.	Hreinsun	B	1,4 cm	1,5 cm		1 g
53	Keramik	Brenndur leir - Keramik.	13278	B	4,5 cm	3,8 cm		15,6 g
54	Keramik	Brenndur leir - Keramik.	14647	B				
55	Keramik	Brenndur leir - Keramik.	13433	B				
56	Járn	Málmur - Járn.	12593	A				
57	Koparbrot	Málmur - Kopar.	13208	B	4,5 cm	1 cm		2,9 g
58	Hnífur	Málmur - Járn.	15015	B				
59	Skeifa	Málmur - Járn.	13461	B	8,2 cm	1,9 cm		38 g

Funda- númer 2021-20-	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
60	Keramik	Brenndur leir - Keramik.	13884	C	4 cm	2,6 cm		5,7 g
61	Pynna	Málmur - Kopar - Koparblanda.	13461	B	4,8 cm	1,2 cm		4,9 g
62	Skeifa, Nagli	Málmur - Járn.	13804	C				
63	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir - Rauðleir.	14878	B	2,3 cm	2,3 cm		10,9 g
64	Koparbrot	Málmur - Kopar.	14795	B	3,3 cm	1 cm		4,2 g
65	Hóffjöður, Nagli	Málmur - Járn.	15395	A				
66	Glerbrot	Gler.	13133	C				6 g
67	Postulín, Leirkersbrot	Brenndur leir - Postulín.	13884	C				
68	Keramik	Brenndur leir - Keramik.	12522	C	4 cm	4 cm		11,2 g
69	Brýni	Bergtegund Flöguberg Flögusteinn.	13884	C	12 cm	3,5 cm		110 g
70	Nagli	Málmur - Járn.	14795	B	4,3 cm	2 cm		10,4 g
71	Perla	Kol - TálguKol.	16493	B	1,1 cm	1,1 cm		0,8 g
72	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir - Rauðleir.	14795	B	2,2 cm	2,1 cm	0,2 cm	9,4 g

Funda- númer 2021-20-	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
73	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir - Rauðleir.	14878	B	1,1 cm	1 cm	0,4 cm	0,8 g
74	Leirkersbrot		13461	B	3,6 cm	3,6 cm	0,3 cm	9,2 g
75	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir - Gulleir. Jarðvegur - Leir.	14674	B	2 cm	1,7 cm	0,3 cm	1,7 g
76	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir.	14843	B	2,6 cm	1,6 cm	0,3 cm	1,6 g
77	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir.	12766	B	3,1 cm	2,1 cm	0,4 cm	2,8 g
78	Hraftinna	Bergtegund Hraftinna.	14878	B	1,8 cm	1,5 cm	0,9 cm	3 g
79	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir - Hvítleir. Jarðvegur - Leir.	12522	C	1,2 cm	1,1 cm	0,2 cm	0,4 g
80	Leirkersbrot	Jarðvegur - Leir - Hvítleir. Jarðvegur - Leir.	12522	C	2,1 cm	1,8 cm	0,3 cm	2 g
81	Járn	Málmur - Járn.	13433	B	7,4 cm	3 cm	1,6 cm	64,2 g
82	Koparbrot	Málmur - Kopar.	15015	B				
83	Sleggja	Málmur - Járn.	16493	B	12,4 cm	7,7 cm	3,5 cm	769 g
84	Kljásteinn	Bergtegund - Steinn.	15015	B	4,8 cm	2,4 cm	4,3 cm	63,6 g
85	Keramik	Jarðvegur - Leir.	15015	B	1,9 cm	1,4 cm	0,5 cm	1,2 g
86	Brýnisbrot	Bergtegund - Steinn.	16493	B	7 cm	4,5 cm	2,5 cm	162,5 g

Funda- númer 2021-20-	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
87	Skaft	Viður. Málmur - Kopar. Málmur - Járn.	16493	B	6 cm	1,3 cm	1,1 cm	7,6 g
88	Nagli	Málmur - Járn.	12766	B	3,9 cm	2,2 cm	1,7 cm	10,6 g
89	Skeifa	Málmur - Járn.	15395	A	6 cm	2,7 cm	0,9 cm	38,7 g
90	Skeifa	Málmur - Járn.	14433	B	5,3 cm	2,4 cm	1,2 cm	15,7 g
91	Járn	Málmur - Járn.	15015	B	6,3 cm	2,7 cm	1 cm	21,2 g
92	Koparbrot	Málmur - Kopar.	15749	A	1,8 cm	0,6 cm	0,5 cm	0,4 g
93	Hespa	Málmur - Járn.	14674	B	10,8 cm	2,7 cm	2,2 cm	60,1 g
94	Leirkersbrot	Brenndur leir - Postulín.	15648	C	2,2 cm	0,8 cm	0,2 cm	
95	Leirkersbrot	Brenndur leir - Keramik.	Lausafundur	C	2,5 cm	1,7 cm	0,3 cm	1 g
96	Nagli	Málmur - Járn.	14674	B	4,7 cm	2 cm	1,9 cm	10,5 g
97	Nagli, Bolti	Málmur - Járn.	17613	B	5 cm	3 cm	2,4 cm	25,7 g
98	Kljásteinn	Bergtegund - Steinn.	14878	B	5,1 cm	4,9 cm	2,3 cm	75,6 g
99	Nagli	Málmur - Járn.	14310	B	4,1 cm	1,5 cm	1,2 cm	7,7 g
100	Nagli, Járn	Málmur - Járn.		A	4,9 cm	1,6 cm	1,3 cm	9,1 g
101	Glerbrot	Gler.	13884	C	6,1 cm	3,4 cm	0,1 cm	
102	Nagli	Málmur - Járn.	14878	B	3,9 cm	2,4 cm	1,2 cm	7,9 g
103	Nagli	Málmur - Járn.	13838	B	5,5 cm	3,6 cm	3 cm	40,7 g

Funda- númer	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
104	Hnoð	Málmur - Járn.	13616	B	4,9 cm	3,3 cm	2,4 cm	30,6 g
105	Járn	Málmur - Járn.	15015	B	3,8 cm	2,2 cm	0,6 cm	8,6 g
106	Hnoð, Nagli	Málmur - Járn.	13461	B	4,1 cm	2,4 cm	2 cm	15,3 g
107	Járn	Málmur - Járn.	15015	B	7,2 cm	3,6 cm	1,2 cm	37,7 g
108	Nagli	Málmur - Járn.	15015	B	5,5 cm	2 cm	2,1 cm	15 g
109	Glas	Gler.	13884	C	3,6 cm	2,6 cm	0,9 cm	
110	Gler	Gler.	13133	C	5,3 cm	3,5 cm	0,2 cm	7,1 g
111	Gler	Gler.	12766	B	1,4 cm	1,4 cm	0,1 cm	0,4 g
112	Gler	Gler.	12593	A	3,2 cm	1 cm	0,2 cm	0,9 g
113	Gler	Gler.	14348	B	2,1 cm	0,7 cm	0,3 cm	0,6 g
114	Gler	Gler.	15015	B	3,4 cm	1,4 cm	0,2 cm	1,2 g
115	Gler	Gler.	15648	C	3,3 cm	2,2 cm	0,3 cm	3,5 g
116	Dýrabein	Bein - Dýrabein - Fiskbein.	Hreinsun	B				15,2 g
117	Dýrabein	Bein - Dýrabein - Fuglsbein.	Hreinsun	B				9,1 g
118	Dýrabein	Bein - Dýrabein.	Hreinsun	B				82,9 g
119	Dýrabein	Bein - Dýrabein.	Hreinsun	B				390 g
120	Nagli	Málmur - Járn.	12522	C	2,9 cm	2,7 cm	2,2 cm	11,6 g

Funda- númer 2021-20-	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
121	Dýrabein	Bein - Dýrabein.	12593	A				53,8 g
122	Dýrabein	Bein - Dýrabein.	14793	B				5,9 g
123	Dýrabein	Bein - Dýrabein.	13775	B				1,7 g
124	Dýrabein	Bein - Bein, brennt.	13278	B				1,3 g
125	Nagli	Málmur - Járn.	15565	C	4,3 cm	0,7 cm	0,6 cm	1,3 g
126	Járn	Málmur - Járn.	15450	C	4,7 cm	1,6 cm	1,5 cm	9,8 g
127	Dýrabein	Bein - Dýrabein.	14878	B				10,8 g
128	Dýrabein	Bein - Dýrabein.	12367	A				21,1 g
129	Dýrabein	Bein - Bein, brennt.	14613	B				11,5 g
130	Dýrabein	Bein.	13208	B				23,3 g
131	Nagli	Málmur - Járn.	13133	C	3,7 cm	1 cm	0,7 cm	3 g
132	Krókur, Nagli	Málmur - Járn.	15648	C	8,3 cm	1,9 cm	3 cm	16,2 g
133	Nagli	Málmur - Járn.	16184	C		2,7 cm	0,4 cm	4,1 g
134	Dýrabein	Bein - Bein, brennt.	14674	B				10,8 g
135	Dýrabein	Bein - Dýrabein.	13433	B				110 g
136	Dýrabein	Bein - Dýrabein - Fuglsbein.	13433	B				1,8 g

Funda- númer 2021-20-	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
137	Dýrabein	Bein - Dýrabein - Fiskbein.	13433	B				20,3 g
138	Nagli	Málmur - Járn.	13884	C	5,1 cm	0,3 cm	0,3 cm	5,2 g
139	Krókur, Járn	Málmur - Járn.	13884	C	7,9 cm	4,3 cm	1,5 cm	18,5 g
140	Dýrabein		14795	B				3,3 g
141	Dýrabein	Bein - Dýrabein - Fuglsbein.	14795	B				0,6 g
142	Dýrabein		14795	B				16,6 g
143	Dýrabein	Bein - Dýrabein - Fiskbein.	13461	B				2,6 g
144	Dýrabein	Bein.	13461	B				18,9 g
145	Dýrabein	Bein.	13461	B				45,9 g
146	Dýrabein	Bein.	13461	B				112,5 g
147	Tala	Gler.	17041	C	1,1 cm	1,1 cm		0,4 g
148	Koparbrot	Málmur - Kopar.	16493	B	2,2 cm	2,1 cm		5,1 g
149	Krókur	Málmur - Járn.	16673	B	6,5 cm	3,2 cm		47 g
150	Leðurbútur	Skinn - Leður. Málmur - Kopar.	16493	B	3,4 cm	2,6 cm		2,7 g
151	Gler	Gler.	17041	B	4 cm	0,8 cm		1,5 g

Funda- númer 2021-20-	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
152	Skeljahismi	Skel	16538	B	6,8 cm	2,5 cm		1,7 g
153	Járn	Málmur - Járn. Málmur.	16493	B	4,5 cm	1,4 cm	1,6 cm	59 g
154	Kopar	Málmur - Kopar.	16673	B	1,6 cm	1,1 cm	0,6 cm	1,6 g
155	Hnappur	Málmur - Járn.	16673	B	1,2 cm	1,3 cm	1,2 cm	1,4 g
156	Járn	Málmur - Járn.	16493	B	13,5 cm	5 cm	2,4 cm	179,1 g
157	Sylgja	Málmur - Kopar. Málmur - Járn.	16673	B	2,3 cm	1,8 cm	0,4 cm	3,1 g
158	Gler	Gler.	17128	C	5,1 cm	2,1 cm	0,2 cm	5,5 g
159	Nagli	Málmur - Járn.	16874	C	3,3 cm	1,5 cm	1,3 cm	3,3 g
160	Járn	Málmur - Járn.	Snið	A	2,2 cm	2 cm	1,75 cm	5,5 g
161	Glerbrot	Gler.	15648	C				
162	Glerbrot	Gler.	16874	C				
163	Leirkersbrot	Brenndur leir - Keramik.	16673	B	1,8 cm	1,7 cm		1,8 g
164	Leirkersbrot	Brenndur leir - Keramik.	16108	B	2,1 cm	1,8 cm		1,4 g
165	Glerbrot	Gler.	17163	C	2,7 cm	2,7 cm	1,7 cm	6,5 g
166	Glerbrot	Gler.	Hreinsun á S sniði	C	2,3 cm	1,9 cm		1,1 g

Funda- númer 2021-20-	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
167	Leirkersbrot	Brenndur leir - Postulín.	Hreinsun á S sniði	C				
168	Steinn	Bergtegund - Steinn.	16673	B	5,5 cm	3,2 cm		11,3 g
169	Pynna	Málmur - Kopar - Koparblanda.	171228	C				
170	Nagli, Bolti	Málmur - Járn.	16583	B	6 cm	3,2 cm		41,7 g
171	Járnstykki, Nagli	Málmur - Járn.	16493	B				
172	Nagli	Málmur - Járn.	16673	B				
173	Járnstykki	Málmur - Járn.	16673	B				
174	Járnbrot	Málmur - Járn.	16673	B				
175	Nagli	Málmur - Járn.	16352	B	4,5 cm	1 cm		3,7 g
176	Járnstykki	Málmur - Járn.	14613	B				
177	Nagli	Málmur - Járn.	16165	B	3,6 cm	2,5 cm	0,8 cm	7,1 g
178	Járnbútur, Sylgja	Málmur - Járn.	14674	B				
179	Nagli	Málmur - Járn.	13208	B	3,5 cm	0,8 cm		1,3 g
180	Járnstykki	Málmur - Járn.	Lausafundur	B	7,5 cm	2,7 cm		15,2 g
181	Glerbrot	Gler.		B	3 cm	2 cm		2 g
182	Hraftinna	Bergtegund Hraftinna.	Lausafundur	C	2,7 cm	2,7 cm		8,6 g

Funda- númer	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
183	Lóð	Bergtegund - Steinn.	16672	B	9,5 cm	6,5 cm		350 g
184	Lóð	Bergtegund - Steinn.	16673	B	8,5 cm	7,5 cm	2 cm	211,5 g
185	Lóð	Bergtegund - Steinn.	Lausafundur	B	8,4 cm	7,2 cm	3 cm	296,8 g
186	Steinn	Bergtegund - Steinn.	16352	B	3,9 cm	3,2 cm	1,2 cm	18,8 g
187	Steinn	Bergtegund - Steinn.	Lausafundur	A	22 cm	19 cm	10,5 cm	6 kg
188	C	Bein - Dýrabein.	12766	B				20,9 g
189	Fiskbein, Dýrabein	Bein - Dýrabein - Fiskbein.	12766	B				13,5 g
190	Dýrabein, Fuglsbein	Bein - Dýrabein - Fuglsbein.	12766	B				13,7 g
191	Dýrabein	Bein - Dýrabein - Tönn - Dýrstönn.	12766	B				73,1 g
192	Bein, Bein	Bein.	12766	B				87 g
193	Dýrabein	Bein - Bein, brennt.	13208	B				11,7 g
194	Dýrabein	Bein - Bein, brennt.	13461	B				2,7 g
195	Dýrabein	Bein - Bein, brennt.	14674	B				8,5 g
196	Dýrabein	Bein - Dýrabein.	14878	B				40,4 g
197	Dýrabein	Bein.	15015	B				372,1 g
198	Dýrabein	Bein.	15015	B				38 g

Funda- númer	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
199	Dýrabein	Bein - Bein, brennt.	15015	B				3,9 g
200	Dýrabein	Bein - Dýrabein - Tönn.	16352	B				36 g
201	Dýrabein	Bein.	16493	B				15,1 g
202	Dýrabein	Bein.	16493	B				22 g
203	Dýrabein	Bein - Bein, brennt.	16493	B				3 g
204	Dýrabein	Bein.	16538	B				11,2 g
205	Dýrabein	Bein.	16829	B				11,4 g
206	Dýrabein	Bein.	16673	B				224 g
207	Dýrabein	Bein.	16673	B				219,6 g
208	Dýrabein	Bein.	Lausafundur	B				101,9 g
209	Járnstykki	Málmur - Járn.	13461	B	3,7 cm	1,8 cm		6,4 g
210	Nagli	Málmur - Járn.	Lausafundur	A	3,5 cm	1,7 cm	0,7 cm	4,7 g
211		Málmur - Járn.	15015	B				77,5 g
212	Steinn	Bergtegund - Grágrýti .	16874	C	15 cm	8 cm	6 cm	464 g
213	Múrsteinn	Jarðvegur - Leir.	12379	C				31,8 g
214	Vikursteinn	Bergtegund - Vikur.	16352	B				25,7 g

Funda- númer	Heiti	Efni	Nr. lags	Svæði	Lengd	Breidd	Hæð	Vigt
2021-20- 215	Steinn	Bergtegund Hraungrýti.	- 16675	B	10 cm	6,5 cm	6,5 cm	397,4 g
216	Viðarbrot	Viður.	14674	B				15 g
217	Viðarbrot	Viður.	16184	C	95 cm	2 cm	15 cm	19 g

Viðauki VI - Einingaskrá

Eining nr.	Heiti	Tegund	Lýsing	Upp-grafið	Aðferð	Svæði
12367	Mannvistarlag	Yfirborðslag	Gulbrún méla. Lagið er torfkennt og mjúkt með greinilegum mörkum. Í laginu fundust einstaka brennd bein, sót/aska, kol, móaska og smásteinar og meðal mikið af torfi og steinum. Yfirborðslag [12367] er á nýstækkuðu svæði A. Vestast er mikið stórgrýti úr hlöðunni sem var fjarlægt að mestu með yfirborðslagi.	Já	Múrskeið grafa skófla	A
12379	Mannvistarlag	Yfirborðslag	Þétt og leirkennd meðalbrún méla með einstaka brenndum beinum, sót/aska, torf, kol, smásteinar, móaska. Hluti af grunnni úr hlöðunni var fjarlægt með gröfu með yfirborðslagi. Mjög blandað lag, raskað að hluta, móöskublettir í SV enda sem gætu tilheyrt neðri lögum.	Já	Skófla	C
12389	Fylling	Vatnslögn	Fylling í skurði <12998> fyrir kaldavatnslögn sem er enn í notkun. Staðsett ca. fyrir miðju á svæði C, liggur í suður-norður í gegnum torfvegg [18057]. Þétt dökk brúnrauð méla, með einstaka kolum, smásteinum og steinum, meðalmagn af torfi. Einnig fundust naglar í fyllingunni. Mikið af torfi er í fyllingunni úr veggnum, [18057] sem liggur norðan við.	Já	Múrskeið	C
12456	Fylling	Steypa	Steyptur grunnur, eftir fánastöng sem stóð hér um tíma eftir opnun safnsins 1957. Staðsett í NA horni svæðis C. Fjarlægð að mestu með gröfu.	Já	Grafa	C
12462	Niðurgröftur	Fánastöng	Hola eftir fánastöng sem stóð á svæðinu, í NA horni C. Ekki var grafið niður í botn en hola er mjög djúp, eða meira en 2 metrar og raskar því mannvist á bæjarhólnum töluvert.	Nei	Grafa	C

Eining nr.	Heiti	Tegund	Lýsing	Upp- grafið	Aðferð	Svæði
12466	Mannvistarlag	Nútíma rask	Dökk appelsínubrún méla. Lagið er leirkennt og þétt. Mannvistarlagið er staðsett í v-horni svæðis A. Í laginu fundust einstaka kol, smásteinar og móaska. Ásamt því fannst meðal mikið af torfi, einstaka leirkersbrot. Virðist vera hreyft lag í tengslum við lagnaskurð sem liggur neðar.	Já	Múrskeið	A
12522	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Mjúk og torfkennd dökkbrún méla. Jarðlagið liggur A-V í SV horni á svæði C. Það liggur í smá dæld ofan á grjóthörðu járnríku lagi [13884]. Kannski notað til að þurrka upp bleytu en það liggur nálægt dreni. Leirkersbrot fundust í laginu.	Já	Múrskeið	C
12560	Mannvistarlag	Foklag	Gulbrún méla. Lagið er leirkennt og þétt með greinilegum mörkum. Staðsett í VSV horni á svæði A. Eitt brennt bein og einstaka kol. Lagið er foklag, mögulega merki um hlé á búsetu á staðnum.	Já	Múrskeið	A
12593	Fylling	Húsgrunnur	Fylling í niðurgreftri sem tilheyrir hlöðu frá 20. öld. Fyllingin samanstendur að mestu úr stórgrýti úr gömlu hlöðunni en moldin sem fylgir grjótinu er appelsínugulbrún méla, mjúk og leirkennd. Í henni fannst einstaka torf (syðst) og smásteinar, ásamt því fannst meðalmikið af kolum. Það má sjá svarta fíngerða gjósku hér og hvar. Í fyllingunni fannst m.a. gler, járn, plast, dýrabein.	Já, að hluta	Múrskeið Grafa	A
12766	Mannvistarlag	Ruslag	Móaska í öskuhaug, rauðbleik. Innihélt m.a. kopargripi, járn og leirker.	Já	Múrskeið sigti	B
12998=13859	Niðurgröftur	Vatnslögn	Nútíma skurður fyrir kaldavatnslögn sem fer inn í hesthús Árbæjar. Liggur í beinni línu norður-suður á svæði C og heldur áfram inn í vestur og austur prófil. Skurðurinn raskar veglegum torfvegg sem liggur norðanmegin, [18057]. Flatur botn. Skurðurinn er einnig á svæði A, <13859>.	Já, að hluta	Múrskeið	C

Eining nr.	Heiti	Tegund	Lýsing	Upp-grafið	Aðferð	Svæði
13080	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Brún méla. Lagið er þétt, mjúkt og leirkennt með greinilegum mörkum. Lagið er í SSV horni svæði A. Í laginu fundust einstaka bein, kol og smásteinar. Lagið var sandkenndara neðar í laginu, en annars samskonar að lit.	Já	Múrskeið	A
13107	Fylling	Fylling	Fylling í nútímaskurði <13859> í vesturhluta svæðis A, heldur áfram í sniði til suðurs og vesturs. Í fyllingunni liggur kaldavatnsleiðsla. Dökk appelsínubrún méla. Lagið er nokkuð þétt og mörk þess eru regluleg. Í laginu fundust einstaka torf, kol og smásteinar.	Já	Laufskaið	A
13133	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Brúngult, mjög þétt silt, yrjótt með torfi. Sennilega raskað í seinni tíð. Glerbrot og naglar fundust í laginu.	Já	Múrskeið	C
13208=14613	Mannvistarlag	Ruslslag	Þétt bleik/rauð móaska með einstaka brenndum beinum og smásteinum. Staðsett í suðausturhluta á svæði B. Dýrabein og kol voru algeng í laginu.	Já	Múrskeið Sigtí	B
13365=14878= 16583	Mannvistarlag	Ruslslag	Ruslslag í öskuhaug, einungis mælt, ekki grafið.	Nei		B
13433=14793	Mannvistarlag	Ruslslag	Auðmulin og sandkennd brúnbleik móaska. Einstaka smásteinar og nokkuð af hnefastórum steinum. Bein, brenn bein, skeljar og kol voru algeng.	Já	Múrskeið Sigtí	B
13461=15015= 16673	Mannvistarlag	Ruslslag	Sendin, mjúk og þétt brún/rauð méla. Með nokkru af smásteinum og bein algeng. Við austurbakka öskuhaugsins.	Já	Múrskeið Sigtí	B
13794	Mannvistarlag	Ruslslag	Þétt þjöppuð og sandkennd meðalbrún/appelsínugul méla. NV bakki svæðis B.	Já	Múrskeið Sigtí	B

Eining nr.	Heiti	Tegund	Lýsing	Upp-grafið	Aðferð	Svæði
13838=14843	Mannvistarlag	Ruslslag	Þétt, brúnbleik og mókennd móaska. Með einstaka beinum og brenndum beinum, nokkrir smásteinar og kol algeng. Staðsett í suðausturhorni á svæði B.	Já	Múrskeið Sigtí	B
13859=12998	Niðurgröftur	Vatnslögn	Línulaga skurður í vesturhorni stækkunar á svæði A. Skurðurinn liggur í N-S. Hliðar eru lóðréttar og jafnar og botn er flatur. Í skurðinum liggur kaldavatnslögn sem kemur frá bænum. Skurðurinn liggur einnig í gegnum svæði C, <12998>.	Já	Múrskeið	A
13884	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Jarðlagið er staðsett í austurhluta á svæði C. Það liggur yfir steinaröð sem er sennilega dren. Þar var lagið þykkast ca. 30 cm. Harður, þéttur, mélaður leir, meðal brúnappelsínugulur að lit. Lagið innihélt einstaka brennd bein, kol, smásteina, bork og móösku. Nokkuð af heyi. Lagið var feitt viðkomu á köflum. Í laginu voru tveir olíublettir og þar fundust járngrípír. Lagið var mjög hart og mikið af járnútfellingum. Í því var fjóluþlár blettur sem gæti hafa verið sveppur.	Já	Múrskeið	C
13944	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Jarðlagið nær frá S- bakka til norðurs á svæði A. Grábrún méla. Þétt og leirkennd með óreglulegum mörkum. Í laginu eru einstaka torf, kol, smásteinar, móaska og steinar. Frekar blandað lag norðanmegin (meira torf). Einsleitara við s-bakkann þar sem það var brúnt með einstaka kolamolum og smá mól, sennilega raskað að hluta vegna lagnaskurðar <13859> og vegna hlöðugrunnsins sem er vestanmegin.	Já	Múrskeið	A
14056	Fylling	Mannvistarlag	Dökkbrún méla. Lagið er þétt og leirkennt með mjúkum mörkum. Fyllingin er í SV-horni á svæði A. Í henni eru hleðslusteinar. Einstaka brennd bein. Meðalmikið af torfi og steinum. Þetta er fylling í tengslum við hlöðugrunn, skorið af lagnaskurði <13859> norðanmegin.	Já	Múrskeið	A

Eining nr.	Heiti	Tegund	Lýsing	Upp- grafið	Aðferð	Svæði
15395	Mannvistarlag	Torf	Lagið er staðsett á svæði A - stækkun til vesturs. Appelsínugulbrún méla, þétt og mókennd, greinilega afmörkuð en misþykk. Lagið inniheldur torf og gjósku K~1500. Járngrípir t.d. 2 hófnaglar og skeifa.	Já	Múrskeið	A
15450	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Lagið er staðsett á svæði C, norðvesturhorni. Mjúk og mókennd meðalbrún méla með einstaka brenndum beinum og kolum, nokkuð af sóti/ösku og móösku og torf algengt. Í laginu var sleggjuhaus. Lagið samanstendur af torfskellum og móösku. Gæti verið uppfylling í vegg en það er líkt og blönduð fylling. Austanvið er þétt torf með 1226 og K~1500.	Já	Múrskeið	C
15503	Mannvistarlag	Torfhrun	Staðsett við vesturbrún fyrir miðju í stækkun svæði A. Ljógulbrúnt torf, mjúkt og greinilega afmarkað. Torfið er mjög litríkt: rauðar slettur, gular og grænar. Í því eru einstaka brennd bein, kol, smásteinar og steinar. Einnig er meðalmikið af móösku og torf er algengt (40-70% af laginu).	Já	Múrskeið	A
15565	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Jarðlag í SA- horni á svæði C. Mjúk, leirkennd meðalrauðbrún méla. Liggur við endann á dreninu og nær að mörkum á profuskurði 7. Þétt torf, rautt og gult, mögulega sett yfir drenið annaðhvort til að þurrka eða til að jafna út hæð yfirborðsins en jarðlagið liggur í einskonar dæld þar sem hart, járnríkt lag liggur undir því sem tengist dreninu.	Já	Múrskeið	C

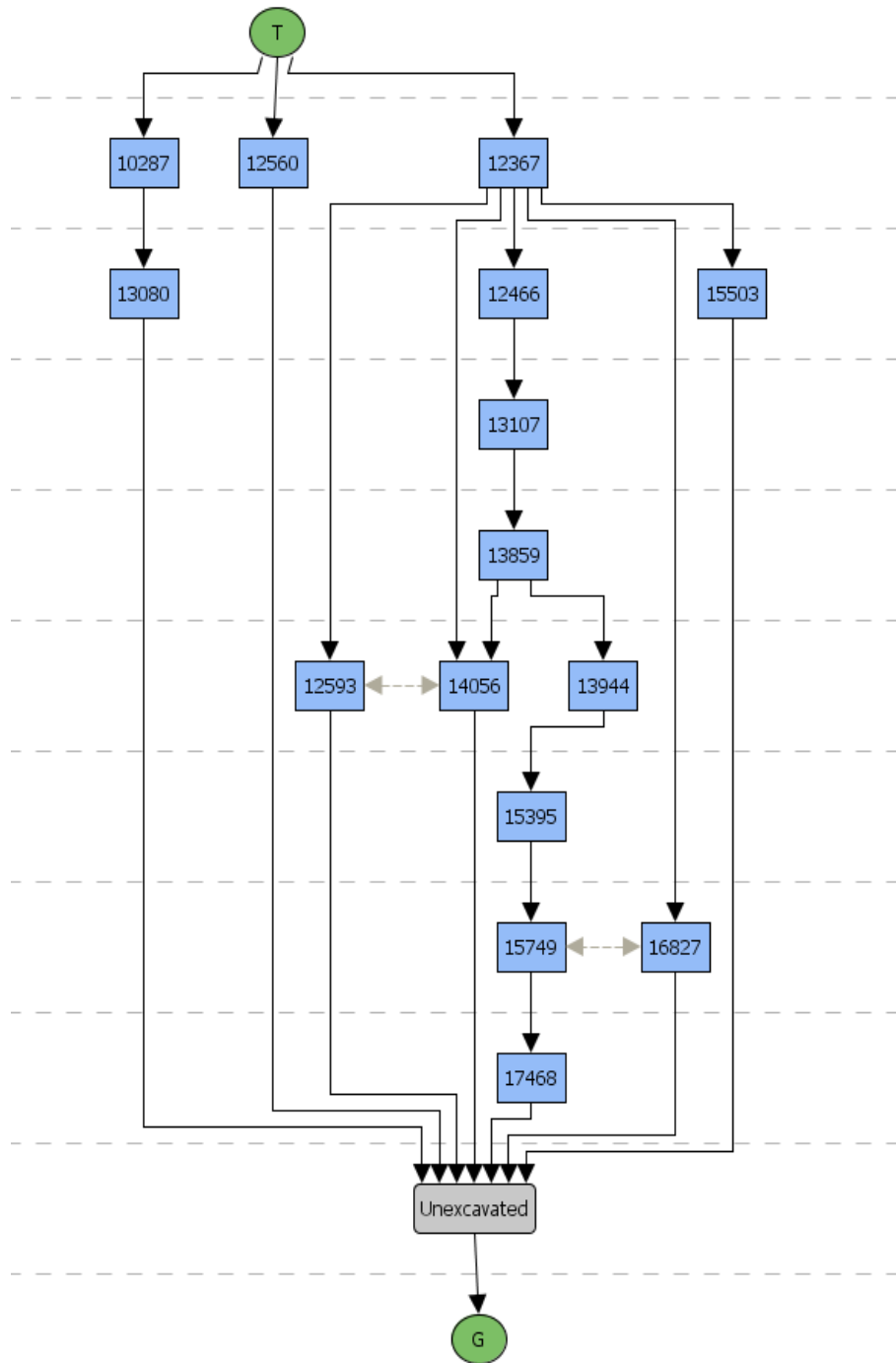
Eining nr.	Heiti	Tegund	Lýsing	Upp-grafið	Aðferð	Svæði
15648	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Jarðlagið umlykur stóran hluta svæðis C, fyrir sunnan torfvegg [18057]. Hörð sendin meðal brúngrá méla með einstaka brenndum beinum, sót/ösku, kol, börk og móösku. Lagið er nokkuð torfblandað. Það kemur af í stórum bitum, flettist auðveldlega af og er torfríkt (rautt og gult torf, smá af dökkfjólubláu). Líkist að hluta til torflagi [17165] sem liggur aðeins neðar og þvert á þetta lag. Sennilega myndast þegar hlaðan var gerð, torfi kastað til og blandast jarðvegi sem hefur verið mokað upp til að gera grunninn að hlöðunni.	Já	Múrskeið	C
15749	Gjóska	Náttúrulegt	Gjóskulag K~1500 in situ í foklagi. Gjóska er staðsett á stækkuðum hluta svæðis A. Svört sendin méla. Lagið er þétt og mjúkt með skörpum skilum.	Já	Múrskeið	A
16184	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Jarðlagið er staðsett í SA horni á svæði C. Mjúk og leirkennd meðal brúngræn méla með einstaka torfi og kolum. Litlir þræðir, sennilega hey var þónokkuð í laginu. Svört þétt (5 cm) linsa alveg við suðurenda við mörk að könnunarskurði 7. Mikið af appelsínugulum, hörðum járnútfellingum sem ganga í taumum niður í NA átt.	Já	Múrskeið	C
16242	Mannvistarlag	Ruslslag	Ruslslag í öskuhaug, einungis mælt, ekki grafið.	Nei		B
16293	Mannvistarlag	Ruslslag	Ruslslag í öskuhaug, einungis mælt, ekki grafið.	Nei		B
16352	Mannvistarlag	Ruslslag	Ruslslag í öskuhaug, einungis mælt, ekki grafið.	Nei		B
16493	Mannvistarlag	Ruslslag	Ruslslag í öskuhaug, einungis mælt, ekki grafið.	Nei		B
16827	Náttúrulegt	Gjóska í foklagi	Ljósbrún méla. Lagið er sandkennt og þétt með greinilegum mörkum. Eins og lag [15749] staðsett við norðurbrún á svæði A. Lagið er að mestu foklag og inniheldur gjósku, K~1500.	Já	Múrskeið	A

Eining nr.	Heiti	Tegund	Lýsing	Upp- grafið	Aðferð	Svæði
16861	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Hörð og leirkennd meðalgrængrá méla með einstaka kolum. Hart, járnríkt lag, örlítið raskað af kaldavatnslögn <12998<. Er sama og járnrika lagið sem fylgir dreninu [13884]. Gæti því verið að drenið hafi náð hingað en það er erfitt að sjá því kaldavatnslögnin eyðileggur tengslin á milli.	Já	Múrskeið	C
16874	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Jarðlag [16874] er staðsett innan grjóthleðslu [21] og drens [20]. Gengur upp að torflagi [17163] að sunnanverðu. Þétt og sandkennd meðalgulbrún méla með einstaka kolum og nokkuð af torfi. Mun finna/fíngerðara silt en torfið sem var ofaná. Þetta lag er þó enn mjög blandað og yrjött með gulum torfskellum. Sennilega samtíða og [17041] sem er vestan við grjóthleðslu [21].	Já	Múrskeið	C
17041	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Jarðlag sem afmarkast af grjóthleðslu [21] austan megin og torflögum vestan megin á svæði C. Mjúk, stíf og torfkennd ljósbrúngul méla með einstaka brenndum beinum, kolum, berki og móösku þar sem torf var algengt. Lagið er tvískipt, efst var það afar þétt og þjappað en neðar mun mýkra og lausara. Það er afar yrjött og blandað ýmsum úrgangi eins og brenndum beinum og kolum, einnig blettir af móösku. Sennilega samtíða [15648] sem liggur austan við grjóthleðslu [21].	Já	Múrskeið	C
17128	Mannvistarlag	Mannvistarlag	Staðsett að mestu vestan við steinaröð [21] á svæði C. Mjúk og sandkennd dökkbrún méla með einstaka brenndum beinum, torfi, kolum, berki, móösku og steinum.	Já	Múrskeið	C
17163	Mannvistarlag	Torf	Þétt silt, rauðbrún sem liggur austur-vestur, sunnan við er könnunarskurður 7 sem raskar laginu. Afmarkast af mannvirki/dreni [20] austanmegin, en steinaröð [21] vestanmegin. Mögulega torfveggur.	Nei		C

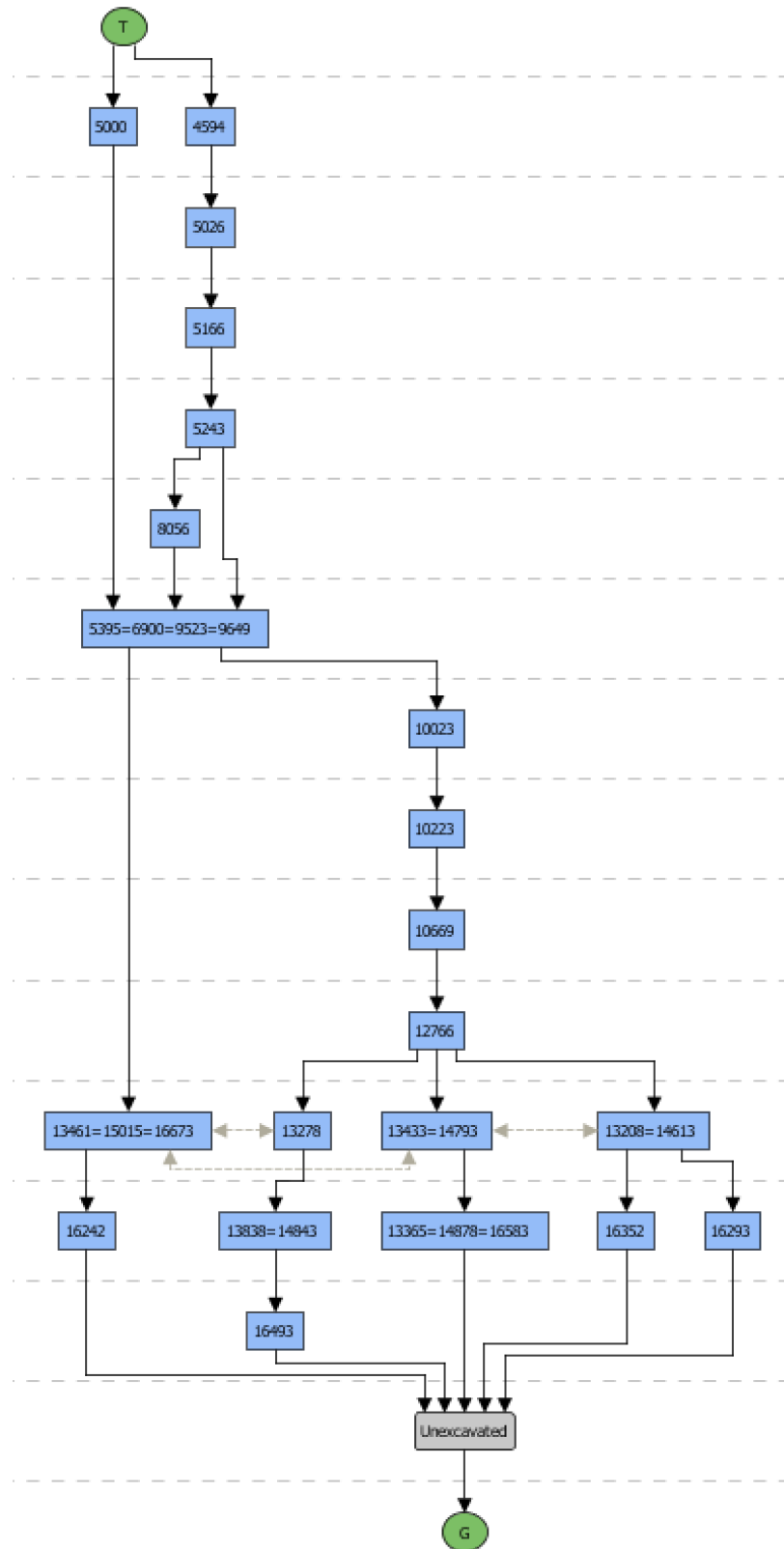
Eining nr.	Heiti	Tegund	Lýsing	Upp-grafið	Aðferð	Svæði
17468	Mannvistarlag	Torf	Mannvistarlag staðsett við suðurenda á svæði A, stækkun til vesturs. Appelsínugrábrún méla. Lagið er torfkennt og þétt og mörk þess renna saman við næsta jarðlag fyrir neðan. Liggur yfir torfvegg [24875]. Katla in situ, [15749], lá yfir laginu.	Já	Múrskeið	A
17884	Mannvistarlag	Torfhrun	Þétt og sendin meðalgulbrún méla. Torf var algengt. Jarðlagið er staðsett á milli grjóthleðslna, [20] og [21] á svæði C. Jarðlagið líkist torfi í torfvegg [18057] sem liggur norðan við lagið og má ætla að þetta sé hrun úr því mannvirki eða uppkast þegar yngri mannvirki voru byggð. Smá kol í suðaustur horni lagsins.	Já	Múrskeið	C
17947	Mannvistarlag	Torfhrun	Litríkt torf upp við torfvegg [18057], raskað af lögn <12998>.	Nei		C
17970	Mannvistarlag	Torfveggur	Litríkt torf, mögulega hluti af vegg [18057] en skorið af <12998> sem slítur samhengið á milli.	Nei		C
18057	Mannvistarlag	Torfveggur	Torfveggur sem liggur frá NV horni uppgraftarsvæðis C til austsuðausturs. Hann er um 70 cm þykkur, skorinn af niðurgreftri <12462> en einnig kaldavatnslögn <12998>. Samanstendur af gulbrúnni sendni mélu með mikið af svartri fínkenndri gjósku, K~1500.	Nei		C

Viðauki VII - Flæðirit (Harris Matrix)

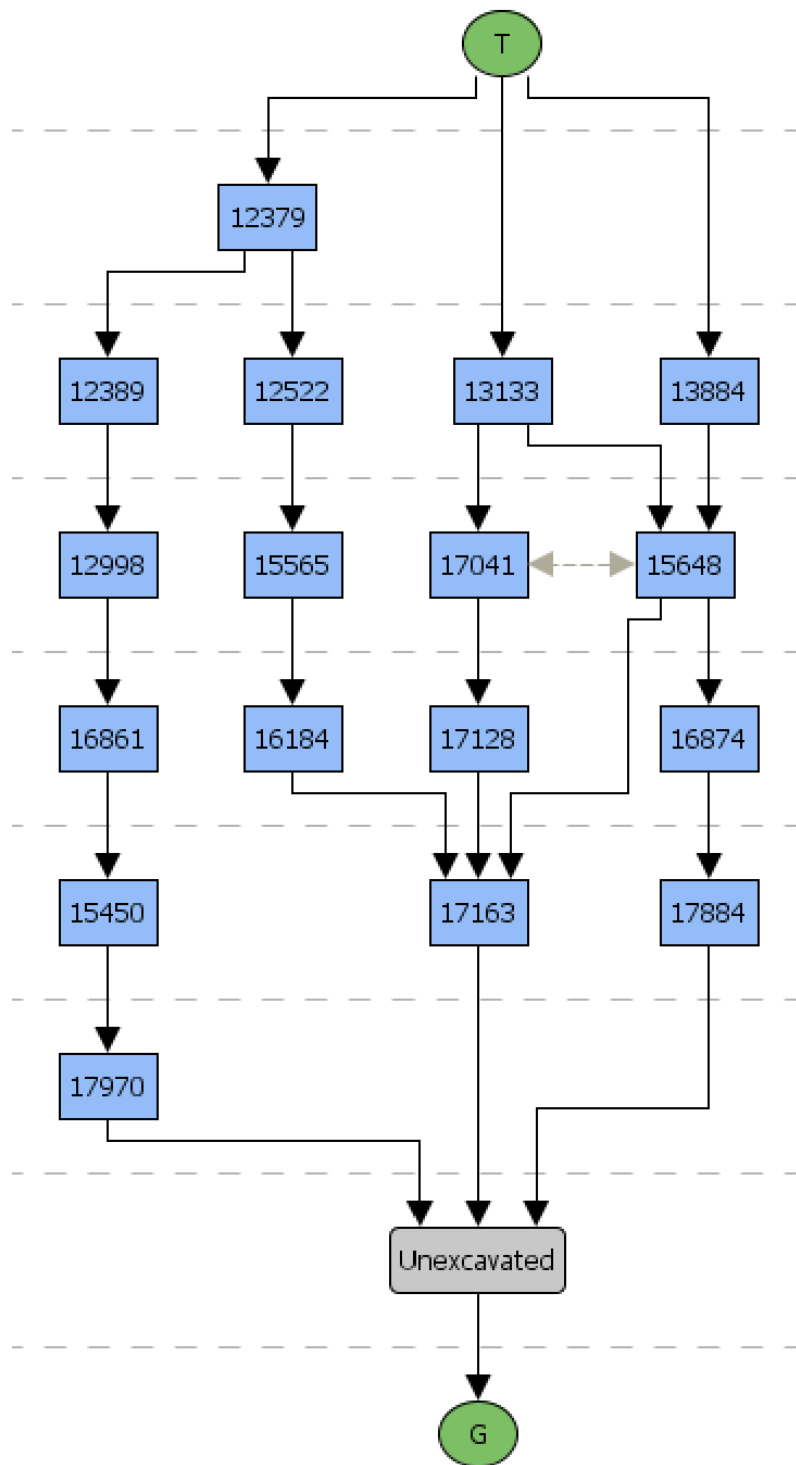
Svæði A

Svæði B

Svæði C

Viðauki VIII - Ljósmyndaskrá

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
1	C	12389	Fylling	Fylling í lagnaskurði	SA	SIT	7.5.2021
2	C	12389	Fylling	Fylling í lagnaskurði	NV	SIT	7.5.2021
3	C	-	Yfirlitsmynd	Yfirlit svæði C	NNA	SIT	7.5.2021
4	C	12389	Fylling	Fylling í lagnaskurði	SA	SIT	7.5.2021
5	A	12466	Mannvistarlag	Raskað jarðlag í NV hluta svæðis A (stækkun)	Ofan	BÁ	10.5.2021
6	A	12466	Mannvistarlag	Raskað jarðlag í NV hluta svæðis A (stækkun)	S	BÁ	10.5.2021
7	A	12560	Mannvistarlag	Lag sunnan við lagnaskurð	A	BM	10.5.2021
8	A	12560	Mannvistarlag	Lag sunnan við lagnaskurð	V	BM	10.5.2021
9	A	12560	Mannvistarlag	Lag sunnan við lagnaskurð	N	BM	10.5.2021
10	C	12522	Mannvistarlag	Brúnt lag með smá torfi	V	ÖP	10.5.2021
11	C	12522	Mannvistarlag	Brúnt lag með smá torfi	V	ÖP	10.5.2021
12	C	12522	Mannvistarlag	Brúnt lag með smá torfi	V	ÖP	10.5.2021
13	B	-	-	Vinnumynd	A	AP	10.5.2021
14	B	-	-	Vinnumynd	S	AP	10.5.2021
15	B	-	-	Vinnumynd	V	AP	10.5.2021
16	B	-	-	Vinnumynd	N	AP	10.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
17	A	12593	Mannvistarlag	Hlöðugrunnur	V	BÁ	11.5.2021
18	A	12593	Mannvistarlag	Hlöðugrunnur	NNA	BÁ	11.5.2021
19	A	12593	Mannvistarlag	Hlöðugrunnur	SSV	BÁ	11.5.2021
20	-	-	-	Latir nemendur	-	-	11.5.2021
21	A	13080	Brún mold	Lag í SV horni svæði A	S	BÁ	11.5.2021
22	A	13080	Brún mold	Lag í SV horni svæði A	V	BÁ	11.5.2021
23	A	13080	Brún mold	Lag í SV horni svæði A	V	BÁ	11.5.2021
24	A	13080	Brún mold	Lag í SV horni svæði A	N	BÁ	11.5.2021
25	-	-	-	Hópmynd nemendur og kennarar	-	-	11.5.2021
26	-	-	-	Hópmynd nemendur og kennarar	-	-	11.5.2021
27	-	-	-	Hópmynd nemendur og kennarar	-	-	11.5.2021
28	-	-	-	Hópmynd nemendur og kennarar	-	-	11.5.2021
29	-	-	-	Hópmynd nemendur og kennarar	-	-	11.5.2021
30	-	-	-	Hópmynd nemendur og kennarar	-	-	11.5.2021
31	-	-	-	Hópmynd nemendur og kennarar	-	-	11.5.2021
32	-	-	-	Hópmynd nemendur og kennarar	-	-	11.5.2021
33	-	-	-	Hópmynd nemendur og kennarar	-	-	11.5.2021
34	C	12998	Skurður	Lagnaskurður með rafmagnslínu	S	SBG	11.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
35	C	12998	Skurður	Lagnaskurður með rafmagnslínu	SSA	SBG	11.5.2021
36	C	12998	Skurður	Lagnaskurður með rafmagnslínu	NNV	SBG	11.5.2021
37	A	13107	Fylling	Fylling í lagnaskurði	Ofan	ÞHD	12.5.2021
38	A	13107	Fylling	Fylling í lagnaskurði	V	ÞHD	12.5.2021
39	C	13133	Mannvistarlag	Blandað Mannvistarlag	N	SBG	12.5.2021
40	C	13133	Mannvistarlag	Blandað Mannvistarlag	N	SBG	12.5.2021
41	C	13133	Mannvistarlag	Blandað Mannvistarlag	N	SBG	12.5.2021
42	B	-	-	Yfirlitsmynd af svæði B	SV	AP	12.5.2021
43	B	-	-	Yfirlitsmynd af svæði B	SA	AGA	12.5.2021
44	B	-	-	Yfirlitsmynd af svæði B	S	SMP	12.5.2021
45	B	-	-	Yfirlitsmynd af svæði B	W	AFG	12.5.2021
46	B	13208	Mannvistarlag	Móaska	NA	AGA	12.5.2021
47	B	13208	Mannvistarlag	Móaska	SV	AGA	12.5.2021
48	B	13278	Mannvistarlag	Móaska	S	AFG	12.5.2021
49	B	13278	Mannvistarlag	Móaska	SA	AFG	12.5.2021
50	B	13433	Mannvistarlag	Móaska	SA	AFG	12.5.2021
51	B	13433	Mannvistarlag	Móaska	NV	AFG	12.5.2021
52	B	13546	Mannvistarlag	Móaska	SA	LØR	14.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
53	B	13546	Mannvistarlag	Móaska	SV	LØR	14.5.2021
54	B	13569	Mannvistarlag	Móaska	SA	CR	14.5.2021
55	B	13569	Mannvistarlag	Móaska	SA	CR	14.5.2021
56	B	13569	Mannvistarlag	Móaska	NV	CR	14.5.2021
57	B	13569	Mannvistarlag	Móaska	NA	CR	14.5.2021
58	B	13616	Mannvistarlag	Móaska	SV	SMP	14.5.2021
59	B	13616	Mannvistarlag	Móaska	NV	SMP	14.5.2021
60	B	13645	Mannvistarlag	Móaska	NA	AFG	14.5.2021
61	B	13645	Mannvistarlag	Móaska	NV	AFG	14.5.2021
62	B	13645	Mannvistarlag	Móaska	SA	AFG	14.5.2021
63	B	13666	Mannvistarlag	Móaska	SA	LØR	14.5.2021
64	B	13666	Mannvistarlag	Móaska	SV	LØR	14.5.2021
65	B	13688	Mannvistarlag	Móaska	N	CR	14.5.2021
66	B	13688	Mannvistarlag	Móaska	SV	CR	14.5.2021
67	B	-	-	Vinnumynd	-	AP	14.5.2021
68	B	-	-	Vinnumynd	-	AP	14.5.2021
69	B	-	-	Vinnumynd	-	AP	14.5.2021
70	B		Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	SA	AP	14.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
71	B		Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	SV	AP	14.5.2021
72	B		Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	NV	AP	14.5.2021
73	B	13749	Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	SA	AP	14.5.2021
74	B	13749	Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	NV	AP	14.5.2021
75	B	13749	Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	NV	AP	14.5.2021
76	B	13775	Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	NV	AP	14.5.2021
77	B	13775	Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	NV	AP	14.5.2021
78	B	13794 & 13827	Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	NV	AP	14.5.2021
79	B	13794 & 13827	Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	NV	AP	14.5.2021
80	B		Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	SA	AP	14.5.2021
81	B		Náttúrulegt	Náttúrulegt í 13461	SA	AP	14.5.2021
82	A	13859	Skurður	Skurður fyrir leiðslu	N	BÁ	14.5.2021
83	A	13859	Skurður	Skurður fyrir leiðslu	ofan	BÁ	14.5.2021
84	C	13884	Mannvistarlag	Hart jarðlag með járnútfellingum	A	SIT	17.5.2021
85	C	13884	Mannvistarlag	Hart jarðlag með járnútfellingum	NA	SIT	17.5.2021
86	C	13884	Mannvistarlag	Hart jarðlag með járnútfellingum	N	SIT	17.5.2021
87	C	13884	Mannvistarlag	Hart jarðlag með járnútfellingum	N	SIT	17.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
88	C	13884	Mannvistarlag	Hart jarðlag með járnútfellingum	V	SIT	17.5.2021
89	A	13944	Mannvistarlag	Blandað lag á stækkuðu svæði A	SSA	SBG	17.5.2021
90	A	13944	Mannvistarlag	Blandað lag á stækkuðu svæði A	ANA	SBG	17.5.2021
91	A	-	-	Vinnumynd nemendur á svæði A	NA	SIT	17.5.2021
92	A	-	-	Vinnumynd nemendur á svæði A	NA	SIT	17.5.2021
93	A	-	-	Blandað lag í SV horni á stækkuðu svæði A	Ofan	SIT	17.5.2021
94	A	-	-	-	VSV	SIT	17.5.2021
95	C			Vinnumynd - verið að fjarlægja [13884]	V	SIT	18.5.2021
96	C	13884	Mannvistarlag	Nærmynd af torfi/rótum í lagi[13884]	-	SIT	18.5.2021
97	B	14225	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	S	CR	18.5.2021
98	B	14225	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	N	CR	18.5.2021
99	B	14247	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NV	SMP	18.5.2021
100	B	14247	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SA	SMP	18.5.2021
101	B	14269	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NV	LØR	18.5.2021
102	B	14269	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NA	LØR	18.5.2021
103	B	14310	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NV	AFG	18.5.2021
104	B	14310	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	A	AFG	18.5.2021
105	B	14348	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SV	CR	18.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
106	B	14348	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NV	CR	18.5.2021
107	B	14393	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	N	SMP	18.5.2021
108	B	14393	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	S	SMP	18.5.2021
109	B	14433	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	S	LØR	18.5.2021
110	B	14433	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	V	LØR	18.5.2021
111	B	14467	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	N	AFG	18.5.2021
112	B	14467	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	S	AFG	18.5.2021
113	B	14542	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NA	SMP	18.5.2021
114	B	14542	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	S	SMP	18.5.2021
115	B	14555	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	A	AFG	18.5.2021
116	B	14555	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	N	AFG	18.5.2021
117	B	14580	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	N	LØR	18.5.2021
118	B	14580	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	V	LØR	18.5.2021
119	B	14512	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NA	AFG	18.5.2021
120	B	14512	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NNV	AFG	18.5.2021
121	B	14613	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SV	SMP	18.5.2021
122	B	14613	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NA	SMP	18.5.2021
123	B	14674	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	N	LØR	18.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
124	B	14674	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	S	LØR	18.5.2021
125	B	14793	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NV	SMP	18.5.2021
126	B	14793	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SA	SMP	18.5.2021
127	B	14843	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	N	LØR	18.5.2021
128	B	14843	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	S	LØR	18.5.2021
129	B	14878	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NV	SMP	18.5.2021
130	B	14878	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SA	SMP	18.5.2021
131	C	13884	Vinnumynd	Nærmynd af dreni og jarðlagi [13884]	V	SIT	18.5.2021
132	C	-	Vinnumynd	Vinnumynd - jarðlag [13884] grafið burt	V	SIT	18.5.2021
133	A	15395	Torfveggur	Gulur torfveggur með K-1500	ASA	BM	19.5.2021
134	A	15395	Torfveggur	Gulur torfveggur með K-1500	NA	BM	19.5.2021
135	A	15395	Torfveggur	Gulur torfveggur með K-1500	VSV	BM	19.5.2021
136	A	15395	Torfveggur	Gulur torfveggur með K-1500	V	BM	19.5.2021
137	A	15395	Torfveggur	Gulur torfveggur með K-1500	V	SIT	19.5.2021
138	A	15395	Torfveggur	Gulur torfveggur með K-1500	ASA	SIT	19.5.2021
139	C	15450	Ruslslag	Mannvistarlag í NV horni C m/sleggjuhaus	A	HBG	19.5.2021
140	C	15450	Ruslslag	Mannvistarlag í NV horni C m/sleggjuhaus	V	HBG	19.5.2021
141	A	15503	Torfhrun	Torfhrun í stækkun á svæði A	S	BÁ	19.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
142	A	15503	Torfhrun	Torfhrun í stækkun á svæði A	NA	BÁ	19.5.2021
143	C	-	Vinnumynd	Grafið á svæði C	-	SIT	20.5.2021
144	A	-	Vinnumynd	Notkun alstöðvar á svæði A	-	SIT	20.5.2021
145	A	-	Vinnumynd	Grafið á svæði A	-	SIT	20.5.2021
146	B	-	Vinnumynd	Grafið á svæði B	-	SIT	20.5.2021
147	B	-	Vinnumynd	Grafið á svæði B	-	SIT	20.5.2021
148	B	-	Vinnumynd	Sigtað á svæði B	-	SIT	20.5.2021
149	B	-	Vinnumynd	Sigtað á svæði B	-	SIT	20.5.2021
150	A	-	Vinnumynd	Skrifað á context blað	-	SIT	20.5.2021
151	C	15565	Torf	Rautt torf við dren	Ofan	NF	20.5.2021
152	C	15565	Torf	Rautt torf við dren	Ofan	NF	20.5.2021
153	C	15565	Torf	Rautt torf við dren	NA	NF	20.5.2021
154	C	15565	Torf	Rautt torf við dren	A	SIT	20.5.2021
155	C	15565	Torf	Rautt torf við dren	A	SIT	20.5.2021
156	C	15565	Torf	Rautt torf við dren	A	SIT	20.5.2021
157	A	15395	Torflag	Torflag með K-1500 (st. V)	S	BM	20.5.2021
158	A	15395	Torflag	Torflag með K-1500 (st. V)	S	BM	20.5.2021
159	A	15395	Torflag	Torflag með K-1500 (st. V)	SV	BM	20.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
160	A	15395	Torflag	Torflag með K-1500 (st. V)	VSV	BM	20.5.2021
161	C	15648	Mannvistarlag	yfirlitsmynd af svæði C. Blandað lag með rauðu torfi.	V	SIT	20.5.2021
162	C	15648	Mannvistarlag	Blandað jarðlag með rauðu torfi, nær yfir stóran hluta af svæðinu	NA	SIT	20.5.2021
163	A	15749	Katla 1500	Katla 1500 in situ, liggur í torflagi.	S	HBG	21.5.2021
164	A	15749	Katla 1500	Katla 1500 in situ, liggur í torflagi.	S	HBG	21.5.2021
165	A	15749	Katla 1500	Katla 1500 in situ, liggur í torflagi.	A	HBG	21.5.2021
166	A	15749	Katla 1500	Katla 1500 in situ, liggur í torflagi.	A	HBG	21.5.2021
167	B	-	Yfirlitsmynd	Yfirlitsmynd af svæði B	S	LØR	21.5.2021
168	B	-	Yfirlitsmynd	Yfirlitsmynd af svæði B	N	LØR	21.5.2021
169	B	-	Yfirlitsmynd	Yfirlitsmynd af svæði B	SV	LØR	21.5.2021
170	B	15829	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NV	AFG	21.5.2021
171	B	15829	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	ANA	AFG	21.5.2021
172	B	15869	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SA	LØR	21.5.2021
173	B	15869	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	A	LØR	21.5.2021
174	B	15907	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SA	SMP	21.5.2021
175	B	15907	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NV	SMP	21.5.2021
176	B	15942	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SA	AGA	21.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
177	B	15942	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SA	AGA	21.5.2021
178	B	15979	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	N	SMP	21.5.2021
179	B	15979	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SV	SMP	21.5.2021
180	B	16031	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	V	LØR	21.5.2021
181	B	16031	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	A	LØR	21.5.2021
182	C	16861	Mannvistarlag	Hart appelsínugult lag í dæld við dren	Ofan	NF	21.5.2021
183	C	16861	Mannvistarlag	Hart appelsínugult lag með járnþönnu	Ofan	NF	21.5.2021
184	C	16861	Mannvistarlag	Hart appelsínugult lag með járnþönnu	SA	NF	21.5.2021
185	B	16156	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NV	AFG	21.5.2021
186	B	16156	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	NV	AFG	21.5.2021
187	B	16156	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SV	AFG	21.5.2021
188	B	16156	Náttúrulegt	Náttúrulegt jarðlag	SV	AFG	21.5.2021
189	C	-	Vinnumynd	Steinveggur með tveimur jarðlögum	SA	CR	25.5.2021
190	C	-	Vinnumynd	Yfirlitsmynd	SA	CR	25.5.2021
191	C	-	Vinnumynd	Nærmynd af skurði/vegg	SA	CR	25.5.2021
192	C	20/21	Yfirlitsmynd	Yfirlitsmynd yfir dren og hleðslu	S	LØR	25.5.2021
193	C	20/21	Yfirlitsmynd	Yfirlitsmynd	NV	LØR	25.5.2021
194	A	16827	Katla 1500	Katla 1500 in situ	N	SMP/HBG	25.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
195	A	16827	Katla 1500	Katla 1500 in situ	N	SMP/HBG	25.5.2021
196	A	16827	Katla 1500	Katla 1500 in situ	A	SMP/HBG	25.5.2021
197	A	-	Vinnumynd	Vinnumynd	SV	HBG	25.5.2021
198	A	-	Vinnumynd	Vinnumynd	SV	HBG	25.5.2021
199	C	-	Torf	Torfbúunki-Veggur? Við lögn	A	SIT	26.5.2021
200	C	-	Torf	Torfbúunki-Veggur? Við lögn	S	SIT	26.5.2021
201	C	-	Torf	Torfbúunki-Veggur? Við lögn	S	SIT	26.5.2021
202	C	16861	Mannvistarlag	Hart, grænt járnútfellingarlag v. raflögn, sama og v. drenið	SV	SIT	26.5.2021
203	C	16861	Mannvistarlag	Nærmynd af járnútfellingarlagi	ofan	SIT	26.5.2021
204	C	16861	Mannvistarlag	Afstöðumynd á lagi miðað við drenið	SA	SIT	26.5.2021
205	C	17041	Mannvistarlag	Blandað lag við vesturprófil, hart og auðmulið-mjúkt undir	VNV	SIT	26.5.2021
206	C	17041	Mannvistarlag	Blandað lag við vesturprófil, hart og auðmulið-mjúkt undir	NA	SIT	26.5.2021
207	C	17041	Mannvistarlag	Blandað lag við vesturprófil, hart og auðmulið-mjúkt undir	NA	SIT	26.5.2021
208	C	-	Mannvistarlag	Nærmynd af torfi og skilum við blandað lag	ASA	SIT	26.5.2021
209	C	-	Mannvistarlag	Grænleitt lag upp við prófil	VNV	SIT	26.5.2021
210	C	-	Mannvistarlag	Grænleitt lag upp við prófil	VSV	SIT	26.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
211	C	-	Torf	Torfhrun/fylling/veggur. Veggjafylling?	ofan	SIT	26.5.2021
212	C	-	Torf	Torfhrun/fylling/veggur. Veggjafylling?	NA	SIT	26.5.2021
213	A	-	Yfirlitsmynd	Yfirlitsmynd af stækkun svæði A	VNV	AFG	27.5.2021
214	A	-	Yfirlitsmynd	Yfirlitsmynd af stækkun svæði A	VNV	AFG	27.5.2021
215	A	17468	Mannvistarlag	Jarðlag austan við mögulegan torfvegg	SA	AFG	27.5.2021
216	A	17468	Mannvistarlag	Jarðlag austan við mögulegan torfvegg	SA	AFG	27.5.2021
217	C	20	Dren	Dren sem liggur við austurvegg á svæði C	N	SMP	31.5.2021
218	C	20	Dren	Dren sem liggur við austurvegg á svæði C	SA	SMP	31.5.2021
219	C	20	Dren	Dren sem liggur við austurvegg á svæði C	SA	SMP	31.5.2021
220	C	17163	Torf	Torf sunnan megin við dren	SA	AGA	31.5.2021
221	C	17128	Mannvistarlag	Brúnt lag yfir mósösku	NA	AGA	31.5.2021
222	C	17128	Mannvistarlag	Brúnt lag yfir mósösku	V	AGA	31.5.2021
223	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	S	HBG	31.5.2021
224	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	S	HBG	31.5.2021
225	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	S	HBG	31.5.2021
226	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	S	HBG	31.5.2021
227	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	N	HBG	31.5.2021
228	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	N	HBG	31.5.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
229	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	A	HBG	31.5.2021
230	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	A	HBG	31.5.2021
231	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	A	HBG	31.5.2021
232	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	V	HBG	31.5.2021
233	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	V	HBG	31.5.2021
234	A	17468	Torf	Yfirlitsmynd af stækkun til vesturs á svæði A	V	HBG	31.5.2021
235	C	-	Torf	Torfveggur með K1500	A	AGA	1.6.2021
236	C	-	Torf	Torfveggur með K1500	S	AGA	1.6.2021
237	C	-	Torf	Torfveggur með K1500	V	AGA	1.6.2021
238	C	17884	Mannvistarlag	Blandað lag innan marka 20+21 með K1500	NV	SIT	1.6.2021
239	C	17884	Mannvistarlag	Blandað lag innan marka 20+21 með K1500, torfblandað	NV	SIT	1.6.2021
240	C	17884	Mannvistarlag	Blandað lag innan marka 20+21 með K1500, torfblandað	NNA	SIT	1.6.2021
241	C	17884	Mannvistarlag	Blandað lag innan marka 20+21 með K1500, torfblandað	NNA	SIT	1.6.2021
242	C	17884	Mannvistarlag	Blandað lag innan marka 20+21 með K1500, torfblandað	VSV	SIT	1.6.2021
243	C	17884	Mannvistarlag	Blandað lag innan marka 20+21 með K1500, torfblandað	VSV	SIT	1.6.2021
244	A	-	Mannvistarlag	Yfirlitsmynd af svæði A, stækkun til vesturs	S	SIT	1.6.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
245	A	-	Mannvistarlag	Yfirlitsmynd af svæði A, stækkun til vesturs	S	SIT	1.6.2021
246	A	-	Mannvistarlag	Yfirlitsmynd af svæði A, stækkun til vesturs	N	SIT	1.6.2021
247	A	-	Mannvistarlag	Yfirlitsmynd af svæði A, stækkun til vesturs	N	SIT	1.6.2021
248	A	-	Mannvistarlag	Yfirlitsmynd af svæði A, stækkun til vesturs	A	SIT	1.6.2021
249	A	-	Mannvistarlag	Yfirlitsmynd af svæði A, stækkun til vesturs	A	SIT	1.6.2021
250	A	-	Mannvistarlag	Yfirlitsmynd af svæði A, stækkun til vesturs	V	SIT	1.6.2021
251	A	-	Mannvistarlag	Yfirlitsmynd af svæði A, stækkun til vesturs	V	SIT	1.6.2021
252	C	17947	Torf	Nærmynd af torfvegg með k1500, torfblandað	N	AGA	1.6.2021
253	C	17947	Torf	Nærmynd af torfvegg með k1500, torfblandað	N	AGA	1.6.2021
254	C	17947	Torf	Nærmynd af torfvegg með k1500, torfblandað	A	AGA	1.6.2021
255	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (NA hluti)	SA	AP	2.6.2021
256	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (NA hluti)	SA	AP	2.6.2021
257	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (NA hluti)	SA	AP	2.6.2021
258	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (NA hluti)	SA	AP	2.6.2021
259	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (Miðja)	SA	AP	2.6.2021
260	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (Miðja)	SA	AP	2.6.2021
261	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (Miðja)	SA	AP	2.6.2021
262	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (Miðja)	SA	AP	2.6.2021

Nr. myndar	Svæði	Nr. Einingar	Tegund lags	Myndefni, stutt lýsing	Átt	Ljósmyndari	Dags.
263	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (SV hluti)	SA	AP	2.6.2021
264	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (SV hluti)	SA	AP	2.6.2021
265	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (SV hluti)	SA	AP	2.6.2021
266	B	-	-	Prófill sem snýr í NV (SV hluti)	SA	AP	2.6.2021
267	B	-	Vinnumynd	Svæði B lokað	-	SIT	4.6.2021
268	B	-	Vinnumynd	Svæði B lokað	-	SIT	4.6.2021
269	B	-	Vinnumynd	Svæði B lokað	-	SIT	4.6.2021
270	B	-	Vinnumynd	Svæði B lokað	-	SIT	4.6.2021
271	B	-	Vinnumynd	Svæði B lokað	-	SIT	4.6.2021
272	B	-	Vinnumynd	Svæði B lokað	-	SIT	4.6.2021
273	B	-	Vinnumynd	Svæði B lokað	-	SIT	4.6.2021
274	B	-	Vinnumynd	Svæði B lokað	-	SIT	4.6.2021
275	B	-	Vinnumynd	Svæði B lokað	-	SIT	4.6.2021
276-478	-	-	Vinnumyndir	Myndir frá vettvangsrannsókn 2021, uppgrefti, nemendum og starfsmönnum.	-	MBM	4.5-4.6 2021
479-529	-	-	Símamyndir	50 vinnumyndir teknar á síma.	-	MBM	4.5.-4.6 2021
530-630	A,B,C	-	Loftmyndir	100 loftmyndir af uppgriftarsvæðum teknar með flygildi, MavicAir	-	SIT	6.5-3.6 2021

Viðauki VIII – Sýnaskrá

Tegund sýnis	Númer sýnis	Vigt	Eining nr.	Fjöldi fata/poka	Svæði
Gjall (sori)	2021-20-1	149 g	16352	1	B
Gjall (sori)	2021-20-2	90 g	13461	1	B
Gjall (sori)	2021-20-3	92 g	16493	1	B
Gjall (sori)	2021-20-4	40 g	15015	1	B
Gjall (sori)	2021-20-5	150 g	16293	1	B
Gjall (sori)	2021-20-6	81 g	14613	1	B
Gjall (sori)	2021-20-7	456 g	16673	1	B
Gjall (sori)	2021-20-8	228 g	16108	1	B
Gjall (sori)	2021-20-9	43 g	16242	1	B
Gjall (sori)	2021-20-10	596 g	12766	1	B
Gjall (sori)	2021-20-11	48 g		1	B
Gjall (sori)	2021-20-12	57 g	14878	1	B
Gjall (sori)	2021-20-13	196 g	14674	1	B
Gjall (sori)	2021-20-14	255 g	16673	1	B
Gjall (sori)	2021-20-15	51 g	12766	1	B
Gjall (sori)	2021-20-16	68 g	16583	1	B
Gjall (sori)	2021-20-17	7 g	16829	1	B
Gjall (sori)	2021-20-18	1 g	14674	1	B
Gjall (sori)	2021-20-19	346 g	14878	1	B
Kol	2021-20-20	4 g	17884	1	C
Viðarkol	2021-20-21	12 g	13208	1	B
Viður	2021-20-22	125 g	14613	1	B
Viðarkol	2021-20-23	4 g		1	B

Viðauki X – Mannvirkjaskrá 2021

Mannvirki nr.	Heiti	Svæði	Lýsing	Fullgrafið
5	Hlaða	1, A og C	Grjóthleðslur ásamt moldarfyllingu [12593] í niðurgreftri eftir að hlaðan var grafin niður á 19. öld. Skv. rituðum heimildum hafði hlaðan þriggja metra háa grjótveggi og var 8 x 6 m að stærð þegar hún var í notkun á fyrri hluta 20. aldar Hlaðan fauk í óveðri árið 1949.	Nei
19	Mannvirki	C	Torfveggur [18057] tilheyrir þessu mannvirki en ekki er hægt að greina um hlutverk að svo stöddu. Veggurinn samanstendur af ljósgulbrúnu torfi með mikið af K~1500 gjósku, enga aðra gjósku er að sjá í veggnum. Hann liggur þvert yfir svæði C, frá NV horni til SA, og er um 1.2-1.7 m að breidd og 70cm að þykkt. Hann er siginn norðanmegin og bendir til að það sé ytri brún veggjarins. Honum hefur verið raskað bæði á suður og austurhlíð.	Nei
20	Dren	C	Tvær steinaraðir þar sem sléttar hliðar steinanna vísa á móti hvor annarri. Þær liggja í tiltölulega beinni línu NA til SV. Á milli þeirra var mjög þétt og hart járnríkt jarðlag, sem bendir til að þar hafi legið vatn. Þessi samsetning bendir til þess að um sé að ræða dren. Það virðist halla til suðurs og gengur undir fjós bæjarins. Er 3.8 metra langt, raskað í norðurenda af nútímalögnum og skurðum.	Nei
21	Steinaröð	C	Einföld steinaröð, samsíða [20] en óþekkt hlutverk.	Nei
22	Bygging (óþekkt hlutverk)	7 og C	Torfbygging, m. appelsínugulu torfi, svört fíngerð gjóska. Sennilega K~1500. Byggingin er á um 1.3 m dýpi frá yfirborði. Innramál virðist vera um 2 metrar.	Nei

Skýrslur Borgarsögufans Reykjavíkur

- 190 Sólrún Inga Traustadóttir: *Fornar rætur Árbæjar. Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2017*. Rvk. 2018.
- 191 Anna Lísa Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskráning á efnisvinnslusvæði við Álfsnesvík Þerneyjarsundi*. Rvk. 2018.
- 192 Anna Lísa Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskráning vegna athafnasvæðis á Hólmsheiði*. Rvk. 2018.
- 193 Anna Sofía Kristjánsdóttir, Anna Lísa Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Köllunarklettur Þ47. Héðinsgata, Köllunarklettsvegur, Sundagarðar, Sæbraut*. Rvk. 2018.
- 194 Anna Lísa Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskráning vegna deiliskipulags á Stórahjúk Úlfarsfelli*. Rvk. 2018.
- 195 Anna Lísa Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskráning vegna deiliskipulags á bæjarstæði Mógilsár*. Rvk. 2019.
- 196 Anna Sofía Kristjánsdóttir, Anna Lísa Guðmundsdóttir og Drífa Kristín Þrastardóttir: *Dunhagi, Hjarðarhagi, Tómasarhagi. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2019.
- 197 Sólrún Inga Traustadóttir o.fl.: *Fornar rætur Árbæjar – Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2018*. Rvk. 2019.
- 198 Anna Sofía Kristjánsdóttir, Anna Lísa Guðmundsdóttir og Drífa Kristín Þrastardóttir: *Sjómannaskólareitur. Nóatún, Háteigsvegur, Vatnsholt, Skipholt. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2019.
- 199 Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lísa Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning á lóð fyrir innsiglingamerki á Gufuneshöfða*. Rvk. 2019.
- 200 Anna Lísa Guðmundsdóttir, Drífa Kristín Þrastardóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Nauthólsvík og Nauthólsvíkurvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2019.
- 201 Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lísa Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning á hluta jarðarinnar Jörfa á Kjalarnesi vegna deiliskipulags*. Rvk. 2019.
- 202 Sólrún Inga Traustadóttir, Almar Smári Óskarsson, Anna Soffía Ingólfssdóttir, Björn Ari Örvarsson, Ísak Freyr Valsson, Jóhanna Valgerður Guðmundsdóttir, Katrín Alda Ámundadóttir, Snædis Sunna Thorlacius: *Fornar rætur Árbæjar. Fornleifarannsókn. Framvinduskýrsla 2019*. Rvk. 2020.
- 203 Anna Lísa Guðmundsdóttir, Alma Sigurðardóttir, Margrét Björk Magnúsdóttir og Drífa Kristín Þrastardóttir: *Elliðaárdalur. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2020.
- 204 Drífa Kristín Þrastardóttir og Anna Lísa Guðmundsdóttir: *Nýi-Skerjafjörður. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2021.
- 205 Anna Lísa Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Göngustígur í Öskjuhlíð. Fornleifaskrá*. Rvk. 2020.
- 206 Anna Lísa Guðmundsdóttir: *Skúlagata – Frakkastígur 1. Fornleifaskrá*. Rvk. 2020.
- 207 Anna Lísa Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskráning vegna tvöföldunar Suðurlandsvegur frá Bæjarhálsi austur að Hólmsá. Fornleifaskrá*. Rvk. 2020.
- 208 Alma Sigurðardóttir og Drífa Kristín Þrastardóttir: *Veðurstofuhæð. Húsakönnun*. Rvk. 2021.
- 209 Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lísa Guðmundsdóttir: *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*. Rvk. 2022.
- 210 Anna Lísa Guðmundsdóttir: *Laugavegur sem göngugata 2. áfangi. Fornleifaskrá*. Rvk. 2021.
- 211 Alma Sigurðardóttir og Drífa Kristín Þrastardóttir: *Ártúnshöfði. Svæði 1-4. Húsakönnun*. Rvk. 2021.
- 212 Anna Lísa Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Ártúnshöfði. Fornleifaskrá*. Rvk. 2021.
- 213 Sólrún Inga Traustadóttir, Ásta Rakel Viðarsdóttir, Þóra Kristín Briem, Jakob Kristján Þrastarson, Ögn Þórarinsdóttir: *Fornar rætur Árbæjar – Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2020*. Rvk. 2021.
- 214 Drífa Kristín Þrastardóttir og Anna Lísa Guðmundsdóttir: *Holtsgata 10-12 og Brekkustígur 16. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2021.
- 215 Anna Lísa Guðmundsdóttir: *Fornleifaskrá. Vesturgata - Framkvæmdarsvæði frá Stýrimannastíg að Bræðraborgastíg og þaðan niður að Hlésgötu*. Rvk. 2021.
- 216 Drífa Kristín Þrastardóttir, Anna Lísa Guðmundsdóttir, Margrét Björk Magnúsdóttir, María Gísladóttir: *Byggðakönnun. Borgarhluti 6 – Breiðholt*. Rvk. 2021.
- 217 Anna Lísa Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Rauðhólar. Fornleifaskrá*. Rvk. 2021.
- 218 Anna Lísa Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Sörlaskjól. Fornleifaskrá*. Rvk. 2021.